1898

Kalendarz „Tarnowianin“

ROCZNIK XIX.

Cena 30 cnt.

TARNÓW.
Drukiem i nakładem Józefa Pisza.
1897.

Co to jest Kathreinera Kneippowska kawa słodowa?

Jest to polecenia najgodniejszy, jedynie zdrowy, a zarazem najsmaczniejszy i najtańszy napój kawowy. Czysty, naturalny produkt w całych ziarnach i wolny od wykazanych w kawie zwyczajnej składników, dla zdrowia szkodliwych. Kathreinera Kneippowska kawa słodowa posiada jednakże ulubiony smak kawy ziarnistej, którego nabiera przez Kathreinerowski sposób wyrabiania przez najwyższe powagi wypróbowany i wszędzie za dobry uznany. Ma ona potrójną wartość dla zdrownia, dla przyjemnego smaku i oszczędności. Prawdziwy »Kathreiner« powinienby się znajdować na stole każdej rodziny.

Do czego służy Kathreinera Kneippowska kawa słodowa?

Niezliczonym rodzinom, jakoteż w bardzo wielu zakładach publicznych służy ona za przyprawę do kawy ziarnistej, której smak staje się przez to łagodniejszym i przyjemniejszym. Wielka ilość wybitnych lekarzy zapisuje Kathreinera Kneippowską kawę słodową jako jedynie polecenia godny środek w miejsce kawy ziarnistej, zwłasza dla dzieci, chorych i słabych. Ponieważ Kathreinera Kneippowska kawa słodowa podnieca apetyt i jest łatwo strawną, przeto ją też dla jej lubego, przyjemnego smaku po krótkiem przywyknięciu piją ze szczególnem upodobaniem.

Spróbować Kathreinera kawy słodowej kilka razy, jako dodatku lub czystej, a już potem trudno się bez niej obejść!

Prawdziwa tylko w paczkach jak obok.

Dostać można wszędzie.

Ostrzeżenie przed lichemi naśladownictwami!

Kathreinera

KNEIPPOWSKA KAWA
SŁODOWA

„Niech żyje nam!”

Kalend. 1904.

„TARNOWIANIN"

KALENDARZ

POLSKI, RUSKI i ŻYDOWSKI

astronomiczny, gospodarski i domowy

wypracowany na południk tarnowski

z zastosowaniem czasu średnio-europejskiego

na rok zwyczajny

1898.

ROCZNIK XIX.

TARNÓW.

Drukiem i nakładem Józefa Pisza.

1897.

Tablica wschodu i zachodu słońca,

długość dnia i godzin, które zegar nasz według czasu średnio-europejskiego czyli zegaru kolejowego pokazywać winien w chwili prawdziwego południa, wskazanego przez kompas czyli zegar słoneczny na widnokręg tarnowski.

Miesiące	Dni	Wschód słońca G.	Wschód słońca M.	Zachód słońca G.	Zachód słońca M.	Długość dnia G.	Długość dnia M.	Godzina połud. G.	Godzina połud. M.
Styczeń	1	7	12	3	24	8	12	11	18
	10	7	9	3	34	8	25	11	21
	20	7	3	3	48	8	45	11	25
Luty	1	6	51	4	6	9	6	11	26
	10	6	37	4	25	9	48	11	31
	20	6	20	4	37	10	17	11	38
Marzec	1	6	5	4	50	10	45	11	27
	10	5	45	5	5	11	20	11	35
	20	5	26	5	19	11	53	11	22
Kwiecień	1	5	—	5	37	12	37	11	18
	10	4	43	5	49	13	6	11	16
	20	4	26	6	2	13	36	11	14
Maj	1	4	3	6	20	14	17	11	11
	10	3	47	6	34	14	48	11	10
	20	3	36	6	47	15	11	11	11
Czerwiec	1	3	25	6	59	15	44	11	12
	10	3	20	7	6	15	56	11	13
	20	3	10	7	12	15	58	11	15
Lipiec	1	3	24	7	10	15	46	11	17
	10	3	30	7	6	15	36	11	18
	20	3	40	6	56	15	16	11	18
Sierpień	1	3	55	6	43	14	48	11	19
	10	4	8	6	27	14	19	11	17
	20	4	21	6	10	13	49	11	15
Wrzesień	1	4	37	5	49	13	12	11	13
	10	4	50	5	30	12	40	11	10
	20	5	4	5	40	12	6	11	7
Październik	1	5	19	4	47	11	28	11	3
	10	5	32	4	28	10	56	11	—
	20	5	46	4	10	10	24	10	58
Listopad	1	6	6	3	40	9	43	10	57
	10	6	21	3	35	9	14	10	57
	20	6	36	3	34	8	48	11	—
Grudzień	1	6	49	3	12	8	23	11	—
	10	7	—	3	13	8	13	11	6
	20	7	9	3	15	8	6	11	12
	30	7	12	3	22	8	10	11	17

A więc jeżeli np. dnia 10. lutego kompas pokazuje południe czyli godzinę 12, to zegarek nasz wskazywać winien podług rubryki przez godzinę południową oznaczonej, godz. 11 m. 31., zaś w czasie południa przez kompas wskazanego, np. dnia 10. listopada zegarek nasz wskazywać winien g. 10 m. 57 itp.

Rok 1898

jest pod względem astronomicznym i fizycznym rokiem zwyczajnym, mającym 365 dni. Rozpoczyna się dnia 1 stycznia 1898 r. o północy, w chwili wstąpienia słońca w znak zodyakalny koziorożca tj. przy przesileniu zimowem.

Dzieli się na 4 pory astronomiczne, jako to: na wiosnę, lato, jesień i zimę, które rozpoczynają się:

Wiosna d. 20 marca	o g. 3	po południu	w chwili	wstąpienia	słońca	w znak	barana.
Lato „ 21 czerwca	„ 11	przed połud.	„	„	„	„	raka.
Jesień „ 22 września	„ 2	w nocy	„	„	„	„	wagi.
Zima „ 21 grudnia	„ 8	wieczór	„	„	„	„	koziorożca.

Wyż wyszczególniony rozkład astronomiczny czyli kalendarzowy, nie zgadza się jednak z rzeczywistym stanem atmosfery i ciepłoty w Galicyi, która położona w strefie umiarkowanej, ale w pasie kontynentalnym, ma temperaturę nieco chłodniejszą, skutkiem czego właściwe rozpoczynanie się i trwanie pór roku przedstawia się następująco:

Za początek	wiosny	uważaną	bywa	2-ga	lunacya	w kwietniu
„ „	lata	„	„	2-ga	„	w czerwcu.
„ „	jesieni	„	„	1-sza	„	we wrześniu.
„ „	zimy	„	„	2-ga	„	w listopadzie.

Kalendarz żydowski. Żydzi liczą czas nie jak my, od narodzenia Chrystusa Pana, ale od stworzenia świata. Kalendarz swój układają w ten sposób, ażeby Pascha czyli Wielkanoc przypadła dnia 15go miesiąca Nissan poczem po upływie dni 163 następuje rok nowy.

W ten sposób na każdy rok ery chrześcijańskiej przypada u żydów druga część roku bieżącego ery żydowskiej i pierwsza część roku nowego.

Na bieżący rok ery chrześcijańskiej 1898 przypada większa część roku **5658,** który się rozpoczął dnia 27. września 1897 miesiącem Tiszri, a skończy się dnia 16 września 1898 miesiącem Elul, jest rokiem zwyczajnym, ma dni 355—i mniejsza część roku **5659,** który się zacznie dnia 17. września 1898 miesiącem Tiszri i będzie rokiem zwyczajnym mającym 355 dni.

Planetą panującym w roku 1898 jest Słońce.

Słońce, przez Kopernika pochodnią, a przez Therna smirneńskiego sercem świata nazwane, jest ciałem środkowem systemu planetarnego, przyczyną wszystkich ruchów planet, albo raczej ciał do jego systematu należących, źródłem światła i ciepła, a następnie życia wszystkich organicznych istot.

Słońce jest rozżarzoną kulą otoczoną atmosferą, złożoną z par różnych pierwiastków t. zw. „fotosferą". Podczas całkowitego zaćmienia słońca brzeg zaciemnionej tarczy otoczony jest świecącym różowym kręgiem „chromosferą", z pośród której wyskakują w różnych punktach różowe płomienie najrozmaitszych kształtów t. zw. „protuberancye", czyli olbrzymie wybuchy wodoru sięgające do wysokości 50.000 mil. Prócz tego podczas całkowitego zaćmienia słońca roztacza się naokoło czarnej tarczy pierścień łagodnego srebrzystego blasku o nieregularnych zarysach, na podobieństwo aureoli. Pierścień ten nazwano „koroną", istoty jej jednak dotychczas nie wyjaśniono. Tak samo nie wyjaśniono dotychczas istoty widzianych na słońcu plam,

które pozornie poruszając się dla oka (patrzącego przez lunetę) dowodzą, że słońce obraca się dokoła swej osi. Obliczenia wykazały, że czas takiego obrotu wynosi 25 dni 5 godzin i 38 minut.

Dla oka ludzkiego obiega słońce codziennie inny równoleżnik, a w ciągu roku wszystkie równoleżniki między $+ 23^1/_2{}^0$ (21 czerwca) a — $23^1/_2{}^0$. (21 grudnia,) jednak ten ruch słońca jest tylko pozorny, jakkolwiek droga przezeń zakreślona z powodu podobieństwa do geometrycznej elipsy nazwana jest ekliptyką. Faktycznie jednak słońce nie odbywa żadnego ruchu, prócz obrotów dokoła swej osi i właśnie skutkiem tego nazwano je „gwiazdą stałą“.

Pozorny ten ruch słońca jest tylko złudzeniem, powstałem skutkiem tego, iż my wraz z ziemią, w pewien stały ruch wprawioną — na nieruchome słońce patrzymy. Tak samo oczom jadącego pociągiem kolejowym zdaje się, że on stoi w miejscu, a drzewa, pola, domy itp. poruszają się w przeciwną stronę. Z tego wynika, że ekliptyka jest właściwie drogą ziemi naokoło słońca.

Gdy słońce (dla oka) stanie w tych punktach. gdzie elipsa przecina równik, następuje na całej ziemi *zrównanie dnia z nocą*. Że zaś termina te przypadają 21. marca i 22 września, przeto nazwano je zrównaniem wiosennem i jesiennem.

Słońce i okrążające je ciała niebieskie stanowią razem tak zwany system słoneczny. Należą do niego: 1.) Słońce, 2.) 8 płanet, 3.) 20 księżyców, 4.) 333 planetoidów 5.) mnóstwo komet, 6.) roje meteorytów.

Płanety systemu słonecznego są następujące:

1. Merkury (☿) gwiazdka nie bardzo pokaźna o świetle czerwonawem, widzialna zawsze tylko zaraz po zachodzie lub też przed wschodem słońca.

2. Wenus albo **Wenera** (♀) inaczej jutrzenką zwana. Najświetniejsza gwiazda o blasku zielonawo-białym, widzialna jak Merkury zawsze tylko wkrótce po zachodzie albo przed wschodem słońca i dlatego u Rzymian „Lucifer“ t. j. niosąca światło zwana.

3. Ziemia (♁) dawniej za nieruchomą uważana, a dopiero przez Kopernika za płanetę uznana. Średnica jej wynosi 1718 mil, obieg naokoło słońca (t. j. rok) 365 dni, 5 godzin, 48 minut i 46 sekund; obrót dzienny naokoło osi wykonywa ona jak wiadomo w 24 godzinach. Ziemi towarzyszy w obiegu dokoła słońca jeden księżyc, którego jeden obrót dokoła ziemi wynosi 29 dni, 12 godzin, 44 min. i 3 sekundy, a odległość od ziemi 50.000 mil geograficznych.

4. Mars (♂) gwiazda krwisto-czerwona, skąd zapewne jej nazwa (Mars był bogiem wojny) ma najwięcej warunków fizycznych zbliżających ją do naszej ziemi, tak, iż zamieszkanie tej płanety przez istoty nam podobne nie jest nieprawdopodobnem.

Następuje cały szereg 255 małych płanet, gołem okiem niewidzialnych, które tworzą jakoby pierścień z drobnych bryłek złożony, okrążający słońce blisko w trzech latach. Z każdym rokiem odkrywają astronomowie coraz więcej tych drobnych płanet zwanych *planetoidami*, tak, że mniemanie Olbersa, jakoby one wszystkie powstały przez pęknięcie jednej wielkiej płanety, wydaje się uzasadnionem.

5. Jowisz (♃) największa płaneta naszego systemu słonecznego, przewyższa masą i objętością wszelkie inne płanety. — W obrocie jego dokoła ziemi towarzyszą mu 4 księżyce (trabanty), widzialne nietylko miernemi lunetami, ale nawet bystrem okiem dostrzegalne.

6. Saturn (♄) piękna gwiazda o czerwonawo-żółtym blasku i ostatnia z planet znanych starożytnym ludom. Planetę tę otaczają trzy osobliwsze pierścienie, szerokie ale bardzo cienkie, z których dwa zewnętrzne są jaśniejsze od trzeciego, jakoteż ośm księżyców (Minas, Enceladus, Thetis, Dione, Rhea, Titan, Hyperion i Japetus) odkrytych dopiero po wynalezieniu szkieł powiększających.

7. Uranus (♅) planeta nie znana w starożytności, a dopiero przez W. Herschel'a odkryta przypadkiem w marcu 1781 roku. Otoczona jest czterema księżycami (Ariel, Umbriel, Titania i Oberon) i odbywa ruch obrotowy około własnej osi blisko w 10 godzinach.

8. Neptun (♆) odkryty rachunkiem dopiero w roku 1846 przez Leverrier'a, a w kilkanaście dni później znaleziony lunetą na niebie przez Galle'go we wskazanem przez pierwszego miejscu; najodleglejsza ze wszystkich dotąd znanych planet, posiada jeden księżyc odbywający swój ruch naokoło planety w 5 dniach i 21 godzinach.

Pas nieba po obu stronach ekliptyki nosi nazwę zodyaku lub pasa zwierzyńcowego, od gwiazdozbiorów czyli znaków zwierzyńca, których jest 12. i którym według dawnych nauk astrologicznych podlegać mają pojedyncze miesiące całego roku. Są to:

1.	Baran	♈	5.	Lew	♌	9.	Strzelec	♐
2.	Byk	♉	6.	Panna	♍	10.	Koziorożec	♑
3.	Bliźnięta	♊	7.	Waga	♎	11.	Wodnik	♒
4.	Rak	♋	8.	Niedźwiad.	♏	12.	Ryby	♓

Zjawiskami polegającemi na ruchu ziemi dokoła słońca są: rachuba czasu (dzień i noc — pory roku) zaćmienie słońca i księżyca, przypływ i odpływ morza.

Astronomia rozróżnia dzień trojaki: 1) gwiaździsty, 2) słoneczny i 3) przeciętny dzień słoneczny. Dzień gwiaździsty według którego rachują astronomowie, jestto czas trwania jednego zupełnego obrotu około osi (albo jednego pozornego obrotu nieba około ziemi). Prawdziwy dzień słoneczny jest to czas od przejścia słońca w pozornym ruchu dziennym przez południk do następnego przejścia przez południk. Taki prawdziwy czas słoneczny wskazują zegary słoneczne. Z powodu ruchu ziemi dokoła słońca dzień ten nie zawsze jest jednakowy, lecz o kilkanaście sekund dłuższy lub krótszy od zwykłego. W rachubie życia codziennego pomija się tę różnicę i rozdziela się jednakowo na cały rok, tak, że wszystkie dni są jednakowe, a taki dzień nazywa się przeciętnym dniem słonecznym i taki przeciętny dzień słoneczny przyjęto jako czas zegarowy. Dzień ma 12 i noc 12 godzin.

Że jednak stosownie do południka, na którym pewna miejscowość jest położona, zmienia się także czas słoneczny, przeto celem uzyskania zupełnej jedności w wymiarze czasu zaprowadzono w bieżącem stuleciu w Ameryce i w Europie t. zw. „czas strefowy".

W Austryi przyjęto we wrześniu 1891 r. czas miejscowy południka bieżącego o 15° na wschód od Greenwich za czas zasadniczy, pod nazwą *czasu środkowo-europejskiego*, podług którego kieruje się ruch wszystkich kolei austryackich.

Czas ten zastósowano w Tarnowie dnia 1. stycznia 1892. także do rachuby w życiu codziennem.

Na prawie oświetlenia ziemi i księżyca przez promienie słońca w rozmaitem położeniu tychże planet powstają *zaćmienia słońca i księżyca.* Od odległości księżyca od ekliptyki zależy wielkość zaćmienia księżyca, a od

cienia ziemi przypadającego na drogę księżyca zależy czas trwania zaćmienia. Widzialność zaćmień słońca, ich jakość i czas trwania zależą od miejscowości ziemi. Zaćmienia całkowite mają te miejsca ziemi, na które pada zupełny cień księżyca (gdy tenże stanie między ziemią i słońcem), częściowe zaś zaćmienia mają te miejsca, na które pada półcień.

Całkowite zaćmienia słońca przytrafiają się dla tej samej miejscowości zaledwie raz na 200 lat, częściowe zaś są o wiele częściejsze, bo n. p. w ciągu 18 lat ostatnich było 41 takich zaćmień.

Zaćmienia księżyca mogą się zdarzyć dwa razy na rok (w ciągu 18 lat było 29 zaćmień.)

Punkt środkowy słońca odległy jest od takiegoż punktu ziemi 20,000.000 mil. Średnica słońca wynosi 186.000 mil geograficznych, a objętość 33.700.000.000 mil sześciennych i jest 1 1/4 milionów razy większa od objętości ziemi. Masa słońca jest 320.000 razy większą od masy ziemi, zaś średnia gęstość słońca stanowi blisko 1/4 część gęstości ziemi.

Wedle długoletnich doświadczeń rok zostający pod panowaniem słońca będzie w ogólności suchy i średnio ciepły.

Prawdopodobnie wiosna będzie z początku wilgotna, ku końcu piękna i sucha. — Lato suche i gorące, jesień piękna. Zima sucha i łagodna. W ogóle będą w roku 1898 urodzaje na ziarno dobre lecz nieobfite.

Zaćmienia.

W roku 1898 przypadają trzy zaćmienia słońca i trzy zaćmienia księżyca, z których tylko pierwsze zaćmienie słońca i trzy zaćmienia księżyca w naszych okolicach widziane będą.

I. Zaćmienie księżyca dnia 8. stycznia zaczyna się o godzinie 11 minut 34 rano, a kończy się o godzinie 2 minut 10 rano. — Widzialne będzie w Azyi, na oceanie indyjskim, w Europie, w Afryce, na oceanie atlantyckim i w Ameryce.

II. Zaćmienie słońca dnia 22. stycznia zaczyna się o godzinie 5 min. 33 rano, a kończy się o godzinie 10 minut 40 rano. — Widzialne będzie w środkowej i wschodniej Europie, w Afryce, na oceanie indyjskim i na stałym azyatyckim lądzie z wyjątkiem północno-wschodnich części.

III. Zaćmienie księżyca dnia 3. lipca zaczyna się o godzinie 8 minut 33 wieczór, a kończy się o godzinie 11 minut 36 rano. — Widzialne będzie w Australii, Azyi z wyjątkiem północno wschodnich kończyn, na oceanie indyjskim w Europie i w Afryce.

IV. Zaćmienie słońca dnia 18. lipca zaczyna się o godzinie 5 minut 50 wieczór, a kończy się o godzinie 10 minut 59 wieczór. — Widzialne będzie głównie na południowej części wielkiego oceanu, także częściowo w północnej części Nowej Zelandyi, centralne zaś zaćmienie widzialne będzie tylko na otwartem morzu.

V. Zaćmienie słońca dnia 13. grudnia zaczyna się o godzinie 12 min. 25 wieczór, a kończy się o godzinie 1 minut 6 wieczór. — Widzialne będzie tylko w południowych okolicach podbiegunowych.

VI. Zaćmienie księżyca dnia 27. grudnia zaczyna się o godzinie 10 minut 35 wieczór, a kończy się o godzinie 2 minut 24 rano. — Widzialne będzie w Europie, Azyi, Afryce, na oceanie atlantyckim i w Ameryce.

Swięta ruchome.

Na koncylium nicejskiem w r. 325 przyjęto, ażeby Wielkanoc obchodzoną była w pierwszą niedzielę po pełni księżyca, po zrównaniu wiosennem. Że więc ta niedziela nie co rok na ten sam dzień powraca, wynika stąd, że święta, które w stałych terminach od Wielkiejnocy przypadać powinny, muszą się razem z nią przenosić i dlatego świętami ruchomemi się zowią.

Wielkanoc przypaść może najwcześniej dnia 22. marca, a najpóźniej dnia 25. kwietnia. W tym wypadku na dzień św. Marka, przypada Wielkanoc, na dzień św. Antoniego Zielone świątki, a na dzień św. Jana Chrzciciela Boże Ciało.

Rok kościelny zaczyna się z pierwszą niedzielą adwentu.

Niedziel adwentowych jest cztery, chociaż adwentu nie zawsze bywa cztery tygodnie.

Jeżeli dzień 30 listopada czyli św. Andrzeja przypada w niedzielę, ta niedziela jest pierwszą adwentu. Jeżeli św. Andrzeja przypada w dzień powszedni, wtedy ta z dwóch niedziel uważa się za pierwszą adwentową, która jest bliższą św. Andrzeja, tj. niedziela idąca po dniu 26. listopada.

W Adwencie, a mianowicie 18. grudnia obchodzi kościół święto Oczekiwania Niep. Pocz. Najświętszej Maryi Panny.

W drugą niedzielę po Trzech królach obchodzi się święto Im. Jezus.

Jeżeli Zwiastowanie NMP., zwykle dnia 25. marca przypadające, nie dochodząc kwietniej niedzieli, zbiega się z jaką niedzielą Wielkiego postu, wtedy z niedzieli przenosi się nazajutrz, to jest na poniedziałek. Jeżeli zaś dzień 25 marca przypada w ciągu tygodnia, czyli w dzień powszedni Wielkiego postu, byle przed kwietnią niedzielą, wtedy uroczystość Zwiastowania obchodzi się w swoim właściwym dniu, to jest 25 marca. Gdy zaś to święto zbiega się z niedzielą kwietnią, lub gdy przypada w Wielkim tygodniu, albo w tygodniu po Wielkiejnocy, wtedy przenosi się na poniedziałek po Przewodniej niedzieli.

W piątek przed niedzielą kwietnią obchodzi się 7 boleści Najświętszej Maryi Panny.

W drugą niedzielę po Wielkiejnocy obchodzi się święto Grobu Chrystusowego.

W trzecią niedzielę po Wielkiejnocy, Opieki św. Józefa.

Czterdziestego dnia po Wielkiejnocy przypada Wniebowstąpienie Pańs.

Dnia pięćdziesiątego Zielone świątki.

W tydzień po nich w niedzielę obchodzi się uroczystość św. Trójcy.

We czwartek po niej Boże Ciało.

Nazajutrz po oktawie Bożego Ciała obchodzi się święto Serca Jezus.

Gdy na dzień 8 maja przypada Wniebowstąpienie Pańskie, uroczystość św. Stanisława przenosi się na dzień następny.

W drugą niedzielę maja obchodzi się NMP. Łaskawej.

W niedzielę po oktawie św. Piotra i Pawła przypada św. Jana z Dukli.

W niedzielę po 23 lipca obchodzi się św. Kunegundy.

W niedzielę po Wniebowzięciu N. M. Panny przypada św. Jacka.

W niedzielę drugą po oktawie Wniebowzięcia N. M. P. św. Joachima.

W niedzielę po Narodzeniu N. M. P. przypada święto Imienia N.M.P.

W niedzielę po św. Mateuszu (tj. po 21. wrześn.) św. Ładysława z Gielniowa.

W pierwszą niedzielę października obchodzi się NPM. Różańcowej.

W drugą niedzielę października przypada św. Wincentego Kadłubka.
W czwartą niedzielę października św. Jana Kantego.
Jeśli dzień zaduszny przypadnie w niedzielę, wtedy Zaduszki przenoszą się nazajutrz, to jest na poniedziałek czyli na dzień 3 listopada.
W drugą niedzielę listopada obchodzi się święto Opieki N. M. Panny.
W niedzielę po 12 listopada święto św. Stanisława Kostki.

W roku 1898 tablica świąt ruchomych przedstawia się następująco:
Uroczystość Imienia Jezus 16. styczn., — Starozapustna 6 lutego, — Popielec 23. lutego, — 7. boleści N. P. Maryi 1. kwietnia, — Wielkanoc 10. kwietnia, — Opieki św. Józefa 1. maja, — Wniebowstąpienie Pańskie 19. maja, — Zielone święta 29. maja, — Św Trójcy 5. czerwca, — Boże Ciało 9. czerwca, — Serce Jezusowe 17. czerwca, — Błogosł. Jana z Dukli 10. lipca, — Św. Aniołów Stróżów 4. września, — Imienia N. Panny Maryi 11. września, — Różańca św. 2. października, — Poświęcenie kościoła 16. października, — Opieki N. P. Maryi 13. listopada, — Św. Stanisława Kostki 20. listopada — Niedziela pierwsza adwentu 27. listopada.

Wigilie.

a) Do Zielonych Świątek.
b) Do św. Apostołów Piotra i Pawła.
c) Do Wniebowzięcia Najśw. M. P.
d) Do Wszystkich Świętych.
e) Do Niepokal. Poczęcia N. M. P.
f) Do Bożego narodzenia.

Wigilia przypadająca w niedzielę, bywa przenoszoną na poprzedzającą sobotę.

Posty nakazane.

1. Wielki post, trwający od środy popielcowej do Wielkanocy.
2. Post adwentowy, w środę, piątek i sobotę po 1szej niedzieli adwentowej, do Bożego narodzenia.

Dni normowe.

Kościelne:

Trzy ostatnie dni wielkiego tygodnia 7, 8, 9, kwietnia.
Dzień Bożego Ciała d. 9. czerwca.
Wigilia Bożego Narodzenia 24 grudnia.

Dworskie:

3 maja: wigilia rocznicy skonu cesarzowej Maryi Anny (małżonki † cesarza Ferdynanda I.)
28 czerwca: wigilia rocznicy skonu cesarza Ferdynanda I.

W niedziele: Wielkanocną i Zielonych Świąt i w dzień Bożego Narodzenia 25 grudnia, przedstawienia teatralne mogą być dawane tylko na cele dobroczynne i za zezwoleniem Zwierzchności. W dnie te bale publiczne są zabronione.

Dni krzyżowe.

W poniedziałek, wtorek i środę przed Wniebowst. Pańskiem tj. 16, 17, 18 maja.

Suchedni.

Suchedni przypadają co kwartał we środy, piątki i soboty, cztery razy do roku, a to: pierwsze po niedzieli 3ciej adwentu, drugie po niedzieli 1-szej wielkiego postu, trzecie po niedzieli Zielonych świątek, czwarte po święcie Podwyższenia św. krzyża, które przypada 14 września.

W r. 1898. przypadają suchedni:

a) W marcu: w dniach 2, 4, 5.	*c)* We wrześniu: w dniach 21, 23, 24.
b) W czerwcu: „ 1, 3, 4.	*d)* W grudniu: „ 14, 16, 17.

Ferye sądowe:

Dla katolików: Wszystkie niedziele i święta uroczyste: od Bożego narodzenia do Trzech Króli, od niedzieli kwietniej do poniedziałku Wielkanocnego; Dni krzyżowe; 10. ostatnich dni w lipcu i 10. pierwszych dni w październiku.

Dla żydów: Nowy rok 2 dni; Święto pojednania 1 dzień; Święto Kuczek 2 pierwsze i 2 ostatnie dni; Wielkanoc 2 pierwsze i 2 ostatnie dni; Zielone święta 2 dni.

Uroczystości św. Patronów w krajach koronnych austryackich i węgierskich:

W Austryi dolnej: św. Leopolda 15 listopada.
W Austryi górnej: św. Floryana 4 maja.
Na Bukowinie: św. Jana Nowo-Suczawskiego 14 (2) czerwca, podług grecko-wschodniego obrządku.
W Czechach: św. Jana Nepomucena 16 maja i św. Wacława 28 września.
W Dalmacyi: św. Spirydyona 14 grudnia.
W Galicyi: św. Michała 29 września (Lwów) i św. Stanisława biskupa 8 maja (Kraków).
W Gorycyi i Gradysce: św. Józefa Oblubieńca N. M. P. 19 marca.
W Istryi: św. Błażeja 3 lutego.
W Karyntyi: św. Józefa Oblubieńca NMP. 19 marca i św. Idziego 1 wrześn.
W Kroacyi: św. Eliasza 20 lipca i św. Rocha 16 sierpnia.
W Krainie: św. Józefa Oblubieńca NMP. 19 marca i św. Jerzego 24 kwietn.
W Morawii: śś. Cyryla i Metodego 5 lipca.
W Salzburgu: św. Ruperta 24 września.
W Siedmiogrodzie: św Władysława 27 czerwca.
W Slawonii: św. Jana Chrzciciela 24 czerwca.
W Styryi: św. Józefa Oblubieńca NMP. 19 marca.
W Szląsku: św. Jadwigi 15 października.
W Tyrolu północnym: św. Józefa Oblubieńca NMP. 19 marca.
W Tyrolu południowym: św. Wirgiliusza 27 listopada.
W Węgrzech: św. Stefana króla 20 sierpnia.
Na Wybrzeżu tryestyńskiem: św. Justa 2 listopada.

Styczeń Januarius, Jänner, ma dni 31.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 S.	**Nowy rok**. Mieczysława	20 Ihnatyja ep.
1.	Ewang. u Mat. św. w R. 2. W czasie gdy Herod umarł.	Knyha Rożd. Chrysta. Mat. 1.
2 N.	**B. po N. R.** Makarego	21 **N. pred Rożd.**
3 P.	Genowefy panny	22 Anastazyi
4 W.	Tytusa biskupa	23 10 mucz. w Kreti
5 S.	Telesfora	24 Jewhenyi †
6 C.	**Trzech Króli** K. M. B.	25 **Rożd. Chrysa**
7 P.	Walentego b.	26 **Sobor P. Boh.**
8 S.	Seweryna op.	27 **Stefan Mucz.**
2.	Ew. u Łuk. św. w R. 2. O Chryst. w 12 latach.	Isus uchodyt do Ehyptu. Mat. 2.
9 N.	**I. po 3. Kr.** Marcyan.	28 **N. po Rożd. Hł. 5.**
10 P.	Pawła pustelnika	29 S. S. Młladanciw
11 W.	Honoraty panny	30 Anysyi m.
12 S.	Ernesta Probusa	31 Mełanyi
13 C.	Hilarego	1 **Henwar 1898.**
14 P.	Feliksa z Noli	2 Sylwestra
15 S.	Maura opata	3 Małachia pr.
3.	Ew. u Jana św. w R. 2. O godach w Kanie galilej.	Joan propowidajet wopust. Mark. 1.
16 N.	**2. po 3 Kr.** *Im. Jez.* Marc	4 **N. pr. Boh. Hł. 6.**
17 P.	Antoniego pustel.	5 Fteopempta †
18 W.	Pryski panny	6 **Bohojawl. Hosp.**
19 S.	Ferdynanda	7 Sobor św. Joana
20 C.	Fabiana i Sebast.	8 Hryhorya pr.
21 P.	Agnieszki p. m.	9 Połyjewkta
22 S.	Wincentego m.	10 Hryhorya ep.
4.	Ewang. u Mat. ś. w R. 8. O uzdrowieniu trędowatego	Isus poczynajet uczyty Mat. 4.
23 N.	**3. po 3. Kr.** *Zaśl. N.M.P.*	11 **N. I. po Boh. Hł. 7.**
24 P.	Tymoteusza	12 Tatyany mucz.
25 W.	Nawrócenie św. Pawła	13 Ermyła i Str.
26 S.	Polikarpa b.	14 SS. Otec w Synai
27 C.	Jana Chryzostoma	15 Pawła Ftew.
28 P.	Karola Wielkiego	16 Petra Weryhy
29 S	Franciszka Sal.	17 Antonya wełyk.
5.	Ew. u Mat. św. w R. 8. O łódce Chrystusa.	O Zakchei Łuk. 19.
30 N.	**4. po 3 Kr.** Martyny	18 **N. 2 po Boh. Hł. 8.**
31 P.	Piotra Nolaski	19 Makarya

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Pełnia dnia 8. o g. 1 m. 12 rano.

Mroźno.

Ostatnia kwadra dnia 15 o godzinie 4 minut 34 wieczór.

Pogodnie i mroźno.

Nów dn. 22 o g. 8 minut 7 rano.

Śnieg z wiatrem.

Pierwsza kwadra dnia 29 o godz. 3. minut 20 popoł.

Pogodnie i mroźno.

W styczniu przybywa dnia o 1 godzinę.

Długość dnia w przecięciu 9 godzin.

Księżyc oddala się od ziemi dnia 11. a przybliża się d. 20.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego.

Styczeń: z początku posępno i zimno 4, 5, 6 deszcz 7, 8 i 9 mróz 11 deszcz, potem do 25 zimno. Ku końcowi powietrze niestałe, po części wiatr. śnieg i mgła.

Kalendarz żydowski.

4go stycznia — 10 Tebat 5658. Post. Oblężenie Jerozolimy. — 24go stycznia 1 Szebat.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	cnt.	złr.	cnt.

Luty Februarius, Februar, ma 28 dni.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 W.	Ignacego bisk.	20 Ewfymyja
2 S.	**NMP. Gromnicznej**	21 Maksyma ep.
3 C.	Błażeja biskupa	22 Tymofteja ap.
4 P.	Weroniki panny	23 Kłymentia m.
5 S.	Agaty panny m.	24 Xenyi prep.
6.	Ew. u Mat. św. w R. 20. O robotnikach w winnicy.	O Mytari i Farysei. Łuk. 18.
6 N.	**Starozapust.** Doroty	25 **N. 3 o Myt. i F.**
7 P.	Romualda opata	26 Ksenofonta
8 W.	Jana z Malty	27 Joana Chryz.
9 S.	Apolonii panny	28 Jefroma
10 C.	Scholastyki panny	29 Ihnatya mucz.
11 P.	Lucyusza biskupa	30 **Trech Swiatyt.**
12 S.	Eulalii p. m.	31 Kyra i Joana
7.	Ew. u Łuk. św. w R. 8. O nasieniu i wielor. roli.	O obłudnom syni. Łuk. 15.
13 N	**Mięsopost.** Katarzyny	1 **Fewr. N. 4. o S.**
14 P.	Walentego b.	2 **Stritenje Hosp.**
15 W.	Faustyna męcz.	3 Symeona i Anny
16 S.	Julianny panny	4 Izydora prep.
17 C.	Konstancyi p.	5 Ahaftyi mucz.
18 P.	Flawiusza męcz.	6 Wukoła prep.
19 S.	Konrada pustel.	7 Parftenya
8.	Ew. u Łuk. św. w R. 18 O uzdrowieniu ślepego.	O strasznom sudi. Mat. 25.
20 N.	**Zapustna.** Nicefora	8 **N. Miasop. Hł. 3.**
21 P.	Eleonory królowej	9 Nykyfora
22 W.	Piotra katedry	10 Charłampyja
23 S.	*Popielec* † Romany	11 Własya mucz.
24 C.	Macieja apost.	12 Mełetya arch.
25 P.	Anastazyi panny	13 Martyniana
26 S.	Wiktora z Ar.	14 Awksentya
9.	Ew. u Mat. św. w R 4. O czarcie kuszącym Jezusa.	O posti i myłostyni Mat. 6.
27 N	**I. Wstępna.** Aleksandra	15 **N. Syrop. Hł. 4.**
28 P.	Leandra biskupa	16 Pamfyła

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Pełnia dnia 6 o g 7 minut 11 wieczór. Deszcz ze śniegiem.

Ostatnia kwadra dnia 14 o godz. 1. minut 22 rano. Zimno i wietrzno.

Nów dnia 20. o g. 8 minut 28 wieczór. Deszcz ze śniegiem.

Pierwsza kwadra dnia 28 o godz. 12 minut 1 w nocy. Deszcz i śnieg.

W lutym przybywa dnia o 1 godzinę i 27 minut.

Długość dnia w przecięciu 10 godzin i 10 minut.

Księżyc przybliża się do ziemi dnia 17 a oddala się d. 28.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego

Luty: od 1 do 7 pochmurno, śnieg, deszcz, mgła i wiatr, 8 jasno i mroźno, od 9 do 12 śnieg z deszczem, od 13 do 16 mroźno, 18 deszcz ze śniegiem, 19 do 22 wiatr ostry, 23 do 26 pogodnie, poranki zimne, pod wieczór deszcz, ostatnie dnie nieprzyjemne.

Kalendarz żydowski.

23 lutego — 1 Adar.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	cnt.	złr.	cnt.

Marzec Martius, März, ma 31 dni.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 W.	Albina biskupa	17 Fteodora m.
2 S.	*Such.* Symplic. †	18 Lwa pap. rym.
3 C.	Kunegundy	19 Archyppa
4 P.	Kazimierza króla †	20 Łeona ep.
5 S	Fryderyka †	21 Tymofteja
10.	Ew. u Mat. św. w R. 17. O przemienieniu Pańskiem.	O Naftanaiły. Joan 1.
6 N.	**2. Sucha.** Kolety	22 **N. I. Post. Hł. 5.**
7 P.	Tomasza z Akwinu	23 Połykarpa
8 W.	Jana Bożego	24 Obr. hoł. ś. Joana
9 S.	Franciszki panny	25 Tarasia arch.
10 C.	40 męczenników	26 Porfyria
11 P.	Anieli F.	27 Prokopia
12 S.	Grzegorza Wielk.	28 Wasyłyja ep.
11.	Ew. u Łuk. św. w R. 11. O wyrzuceniu dyabłów.	O rozsłabłennom w Kafarnaum. Mark. 2.
13 N.	**3. Głucha.** Rozyny	1 **Marta. N. 2. Post.**
14 P.	Matyldy panny	2 Fteodota
15 W.	Longina męcz.	3 Etwropia
16 S.	Lubina męcz.	4 Harasyma pr.
17 C.	Gertrudy panny	5 Konona m.
18 P.	Edwarda II króla	6 SS. 42 mucz.
19 S.	Józefa Obl. N. P. M.	7 Wasyłyja m.
12.	Ew. u Jana św. w R. 6. O nakarm. 5000 ludzi.	O hradenyi po Christi. Mark. 8.
20 N.	**4. Środop.** Joach. i Klaud.	8 **N. 3. Post. Hł. 7.**
21 P.	Benedykta opata	9 40 mucz. w S.
22 W.	Oktawiana	10 Kodrata m.
23 S.	Wiktora męcz.	11 Sofronya pr.
24 C.	Gabryela archanioła	12 Fteofana
25 P.	**Zwiastowanie N. P. M.**	13 Nykyfora
26 S.	Emanuela	14 Wenedykta
13.	Ew. u Jana św. w R. 8. O żyd. chcących ukam. Jezusa	O iscilenii nimoho. Mark. 9.
27 N.	**5. Czarna.** Ruperta	15 **N. 4. Post. Hł. 8.**
28 P.	Sykstusa	16 Sawyna
29 W.	Eustachego	17 Ałeksia pr.
30 S.	Kwiryna męcz.	18 Kyryłła arch.
31 C.	Balbiny panny	19 Chryzanfta

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Pełnia dn. 8 o g. 10 minut 16 rano. Mroźno.

Ostatnia kwadra dnia 15 o godz. 8 minut 35 rano. Śnieg z wiatrem.

Nów d. 22 o g. 9 minut 24 rano. Zimno i wietrzno.

Pierwsza kwadra dnia 30 o godz. 8 minut 27 rano. Śnieżyca.

W marcu przybywa dnia o 1 godzinę 47 minut.

Długość dnia w przecięciu 11 godzin.

Księżyc przybliża się do ziemi dn. 14. a oddala się d. 29.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego.

Marzec: od 1 do 7 powietrze nieprzyjemne i zimne, od 8 do 17 bardzo zimno, 19 burza i śnieg z deszczem, 20 i 21 rano deszcz, popołudniu jasno, 22 i 23 bardzo zimno, potem aż do końca z rana przymrozki a popoł. odwilż.

Kalendarz żydowski.

7 marca 13 Adar. Post Estery. 8 marca 14 Adar. Purim czyli Haman. 9 marca 15 Adar. Szuszan Purim. 24 marca 1 Nissan.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	cnt.	złr.	cnt.

Kwiecień Apriłłyj, Aprillis ma dni 30.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 P.	*7 boleści* N. P. M.	20 Prep. Otec.
2 S.	Franc. z Pauli	21 Jakowa ap.
14.	Ew. u Mat. św. w R. 21. O wjeździe Jez. do Jeroz.	O synach Zewedowych Mark. 10.
3 N.	**6. Kwietnia.** Ryszar.	22 **N. 5. Post. Hł. I.**
4 P.	Izydora biskupa	23 Nykona prep.
5 W.	Wincentego Fer.	24 Zacharyja prep.
6 Ś.	Celestyna pap.	25 **Błahor. P. Bohor.**
7 C.	*Wieczerza Pańska.* Herm.	26 Sobor Hawr.
8 P.	*Wielki Piątek.* Dyoniz.	27 Matrony
9 S.	*Wielka Sobota.* Mar. Egip.	28 Ilaryona pr.
15.	Ew. u Marka św. w R. 16. O zmartwychwst. Jezusa.	O hriadenii Isusa wo Jerusałem. Joan 12.
10 N.	**Wielkanoc** Ezechiela	29 **N. 6. Post. Hł. 2.**
11 P.	**Poniedz. Wielk.** Leona	30 Joanna Łyst.
12 W.	Juliusza papieża	31 Ipatya ep.
13 Ś.	Justyna męcz.	1 **Aprył.** Maryi Eh.
14 C	Waleryana m.	2 Czetwer wełyki
15 P.	Anastazyi męcz.	3 **Piatok wełyki**
16 S	Lamberta	4 Subota wełyka
16.	E. u Jana św. w R. 20. O ukaz. się Jez. uczniom.	O bożestwi Isusa Joan 1.
17 N.	**I. Biała.** Rudolfa	5 **Woskres. Hosp.**
18 P.	Apoloniusza bisk.	6 **Poned. Woskr.**
19 W	Emmy wdowy	7 **Wtorok Woskr.**
20 Ś.	Agnieszki Polic.	8 Irydiona ap.
21 C.	Anzelma bisk.	9 Jewpsychya
22 P.	Sotera i Kaja	10 Terentya
23 S.	Wojciecha bisk.	11 Antypy mucz.
17.	Ew. u Jana św. w R. 10. O Chryst. dobrym pasterzu.	O newirnom Ftomi Joan 20.
24 N.	**2. po W.** Jerzego	12 **N. I Antyp.**
25 P.	Marka ewang.	13 Artemona
26 W.	Kleta i Marcelina	14 Martyna
27 Ś.	Peregryna wyzn.	15 Arystarcha
28 C.	Witalisa męcz.	16 Ahapii
29 P.	Piotra męcz.	17 Symeona m.
30 S.	Katarzyny Sen.	18 Joana prep.

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Pełnia d. 6 o g. 10 minut 7 wieczór. Deszcz ze śniegiem.

Ostatnia kwadra dnia 13 o godz. 3 minut 16 wieczór. Powietrze łagodne.

Nów d. 20 o g. 11 m. 8. wieczór. Pogodnie.

Pierwsza kwadra d. 29 o godzinie 2 minut 52 rano. Deszcz i zimno.

W kwietniu przybywa dnia o 1 godzinę 36 minut.

Długość dnia w przecięciu 13 godz.

Księżyc przybliża się do ziemi dnia 9. a oddala się d. 25.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego.
Kwiecień: z początku zimno, 4 pogodnie i ciepło, 8 wiatr i deszcz, 9 do 11 pogodnie, 18 ulewa i grzmoty, 19 pięknie poczem aż do końca powietrze niestałe i nieprzyjemne.

Kalendarz żydowski.

7 kwietnia 15 Nissan. **Początek Wielkanocy.** 8 kwietnia 16 Nissan. **Drugie święto Wielkanocy.** 13 kwietnia 21 Nisan **Siódme święto Wielkanocy** 14 kwietnia 22 Nissan **Koniec Wielkanocy.** 23 kwietnia 1 Ijar.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Maj Majus, Mai ma 31 dni.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
18.	Ew. u Jana św. w R. 16. O odejściu Chryst. do Ojca.	O Myronosnyciach. Mark. 15.
1 N.	**3. po W.** Filipa i Jakóba	19 **N. 2 Myron.**
2 P.	Zygmunta króla	20 Fteodora pr.
3 W.	*Znalezienie św.* †	21 Januaria
4 S.	Floryana i Malwiny	22 Fteodora Syk.
5 C.	Piusa V. papieża	23 Heorhya mucz.
6 P.	Jana w oleju	24 Sawwy mucz.
7 S.	Domiceli panny	25 Marka Jew.
19.	Ew. u Jana św. w R. 16. O przyczynie odejś. Chryst.	O rozsłabłennom. Joan 5.
8 N.	**4. po W.** Stanisława B.	26 **N. 3 Rozsł. Hł. 3.**
9 P.	Grzegorza Naz.	27 Symeona
10 W.	Izydora oracza	28 Jasona
11 S.	Beatryksy panny	29 Dewiat mucz.
12 C.	Pankracego	30 Jakowa ap.
13 P.	Serwacego b.	1 **Maja.** Jeremyi
14 S.	Bonifacego	2 Aftanazya m.
20.	Ew. u Jana św. w R. 16. O skutku prośby w Im. Jez.	O Samarytani. Joan 4.
15 N.	**5. po Wielk.** Zofii	3 **N. 4. Samar. Hł. 4.**
16 P.	Jana Nep. } *Dnie krzyżowe*	4 Pełahyi mucz.
17 W.	Paschalisa } *Dnie krzyżowe*	5 Iryny m.
18 S.	Feliksa sp. } *Dnie krzyżowe*	6 Jowa mnoh.
19 C.	**Wniebowstąp. Pańskie**	7 Znam. cz. kresta
20 P.	Bernarda S.	8 Joana Boh.
21 S.	Heleny królowej	9 Isaji prep.
21.	Ew. u Jana ś. w R. 15 i 16. O przyjściu pocieszyciela.	O śliporożdennom. Joan 9.
22 N.	**6. po Wielk.** Julii	10 **N. 5 Slipor. Hł. 5.**
23 P.	Dezyderyusza B.	11 Mokija
24 W.	Joanny wdowy	12 Jepyfanya ep.
25 S.	Urbana I. pap.	13 Hłykeryi m.
26 C.	Filipa Nereusza	14 **Wozn. Hosp.**
27 P.	Jana papieża	15 Pachomyja
28 S.	Wilhelma †	16 Fteodora ośw.
22.	Ew. u Jana św. w R. 14. O zesłaniu Ducha św.	O prosławłenyi Isusa Joan 17.
29 N.	**Zielone Swiątki.** Maks.	17 **N. 6. SS. Ot. Hł. 6.**
30 P.	**Ponied. Ziel. S iąt.** Fel.	18 Fteodota
31 W.	Petroneli panny	19 Patrykya

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Pełnia dn. 6 o g. 7 minut 29 rano. Powietrze zmienne.

Ostatnia kwadra dnia 12 o godz. 10 minut 23 wieczór. Pogodnie i ciepło.

Nów dn. 20 o g. 1 m. 45 w nocy. Powietrze zmienne.

Pierwsza kwadra dnia 28 o godz. 6 m. 1 wieczór. Pogodnie.

W maju przybywa dnia o 1 g. i 15 m.

Długość dnia w przecięciu 15 godz.

Księżyc przybliża się do ziemi d. 7. a oddala się d. 22.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego

Maj: 1 i 2 nieprzyjemnie, zimno i wiatr; od 4 do 15 pogodnie, ciepło, przytem grzmoty i częste ulewy, 24 szron, 17 pogodnie, 28 i 29 zimno i dżdżysto, 30 przymrozek, poczem deszcz ze śniegiem.

Kalendarz żydowski.

10 maja Ijar. Szkolne święto (Lag B'omer). 22 maja 1 Siwan. 27 maja 6 Siwan. **Zielone Swięta.** 28 maja 7 Siwan **Drugi dzień Zielonych świą.**

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	cnt.	złr.	cnt.

Czerwiec Junius, Juni, ma 30 dni.

Dni		Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1	S.	*Such.* Nikodema †	20 Ftałateja
2	C.	Erazma biskupa	21 Konstantyna
3	P.	Klotyldy król. †	22 Wasyłyja
4	S.	Kwiryna †	23 Subota zadusz.
23.		Ew. u Mat. św. w R. 28. O władzy Chrystusa.	O Duchu światom. Joan 7.
5	N.	**I. po Św. S. Trójcy**	24 **Sosz św. Ducha**
6	P.	Norberta biskupa	25 **Poned. Sosz.**
7	W.	Roberta biskupa	26 Karpa ap.
8	S.	Medarda bisk.	27 Fteraponta
9	C.	**Boże Ciało.** Prym. i Fel.	28 Nykyty prep.
10	P.	Małgorzaty panny	29 Fteodozyi m.
11	S.	Barnaby ap.	30 Izakija pr.
24.		Ew. u Łuk. św. w R. 14. O wezwaniu na wieczerzę.	O yspowidaniu Isusa. Mat. 10.
12	N.	**2 po Św.** Onufrego	31 **N. I W. S. S. Hł. 8**
13	P.	Antoniego z Padwy	1 **Junyj.** Justyna
14	W.	Bazylego biskupa	2 Nykyfora
15	S.	Wita i Modesta	3 Łukyłyana m.
16	C.	Franciszka Regis.	4 Mytrofana
17	P.	*Serca Jezus* Adolfa	5 Dorofteja
18	S.	Marka i Marcelego	6 Wasaryona
25.		Ew. u Łuk. św. w R. 15. O zgubionej owcy i groszu.	Petr ide wo ślid Isusa. Mat. 4.
19	N.	**3 po Św.** Gerw. i Protaz.	7 **N. 2 Tiło Chr. H. 1**
20	P.	Sylweryusza	8 Fteodota Str.
21	W.	Alojzego Gonzagi	9 Kyryła arch.
22	S.	Paulina bisk.	10 Tymofteja m.
23	C.	Zenona biskupa	11 Warftołomeja
24	P.	Jana Chrzciciela	12 Onufrya prep.
25	S.	Prospera biskupa	13 Akiłyna mucz.
26.		Ew. u Łuk. św. w R. 5. O obfitym połowie ryb Piotra.	Nykto ne może dwom hospodynom służyty. Mat. 6
26	N.	**4 po Św.** Jana i Pawła	14 **N. 5 po Sosz. H. 2**
27	P.	Władysława kr.	15 Ammosa pr.
28	W	Leona II. pap. †	16 Tychona
29	S	**Piotra i Pawła**	17 Manuiła m.
30	C.	Wspom. św. Pawła	18 Łeontya m.

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Pełnia dnia 4 o g. 2 m. 58 wieczór. Powietrze zmienne

Ostatnia kwadra dnia 11 o godzinie 6 minut 41 rano. Dżdżysto.

Nów dnia 19 o g. 5 minut 6 rano. Deszcz.

Pierwsza kwadra dnia 27 o godzinie 5 minut 41 rano. Wietrzno i dżdżysto.

W czerwcu przybywa dnia do 20go o minut 19, a po 20 ubywa o minut 5.

Długość dnia w przecięciu 16 godz.

Księżyc przybliża się do ziemi dnia 5, a oddala się d. 19.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego.

Czerwiec: 2 pogodnie, 3 deszcz, od 4 do 8 nieprzyjemnie, 9 pięknie, 10 zmiennie, od 11 do 14 chłodno, 15 deszcz 20 zimno, 22 i 23 bardzo ciepło, od 24 do końca ciągłe deszcze i nieprzyjemnie.

Kalendarz żydowski.

21 Czerwca — 1 Tamuz.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	cnt.	złr.	cnt.

Lipiec Julius, Juli, ma dni 31.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 P.	Teobalda opata	19 Judy apost.
2 S.	*Nawiedzenie NMP.*	20 Meftodya
27.	Ew. u Mat. św. w R. 5. O sprawiedliwości.	O Sotnyci. Mat. 8.
3 N.	**5. po Sw.** Heliodora	21 **N. 4. p. S. Hł. 3.**
4 P.	Józefa Kalasantego	22 Jewsewyja
5 W.	Filomeny panny	23 Ahrypyny
6 S.	Izajasza proroka	24 **Rożd. św. Joana**
7 C.	Pulcheryi panny	25 Fewronyi
8 P.	Elżbiety kr. wdowy	26 Dawyda Ftes.
9 S.	Cyrylla biskupa	27 Samsona †
28.	Ew. u Marka św. w R. 8. O nakarmieniu 4000 ludzi.	O dwoch bisnujuszczych. Mat. 8.
10 N.	**6. po Sw.** Amalii Jana z D.	28 **N. 5. po So. Hł. 4.**
11 P.	Pelagii męcz. i Sabiny	29 **Petra i Pawła**
12 W.	Henryka	30 Sobor śś. 12 Ap.
13 S.	Małgorzaty p.	1 **Julij.** Kosmy i D.
14 C.	Bonawentury	2 Poł. Ryzy Boh.
15 P.	Rozesłanie ap.	3 Jakynfta m.
16 S.	*NPM. Szkaplerznej.*	4 Andreja
9.	Ew. u Mat. św. w R. 7. O fałszywych prorokach.	O rosłabłennom żyłamy. Mat. 9.
17 N.	**7. po Sw.** Aleksego i Berty	5 **N. 6. po So. Hł. 5.**
18 P.	Szymona z Lipn.	6 Syzona Wełyk.
19 W.	Wincentego z Pauli	7 Ftomy prep.
20 S.	Czesława i Kasyana	8 Prokopija m.
21 C.	Praksedy panny	9 Pankratya
22 P.	Maryi Magdaleny	10 S. S. 45 Muc.
23 S.	Apolinarego	11 Jewfymyi m.
30.	Ew. u Łuk. ś. w R. 19. O niesprawiedliwym szafarzu.	O dwoch ślipcach Mat. 9.
24 N.	**8. po Sw.** Kryst. i Olgi	12 **N. 7. po So. Hł. 6.**
25 P.	Jakóba apostoła	13 Sobor ś. Hawr.
26 W.	Anny matki NPM.	14 Akyły ap.
27 S.	Natalii panny	15 Kyryka i Wołod.
28 C.	Innocentego papieża	16 Aftynohena
29 P.	Marty panny	17 Martyny m.
30 S.	Abdona i Senny	18 Jemyłyana
31.	Ewang. u Łuk. ś. w R. 19. O zburzeniu Jerozolimy	O piaty chlibach i dwoju rybu. Mat. 14.
31 N.	**9. po Sw.** Ignacego Loj.	19 **N. 8. po So. Hł. 7.**

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Pełnia dn. 3 o g 9 m. 59 wieczór. Pogodnie.

Ostatnia kwadra dn. 10 o godzinie 5. m. 30 wieczór. Pogodnie i upały.

Nów dn. 18 o g. 8 m. 34 wieczór. Pogoda trwa dalej.

Pierwsza kwadra d. 26. o godzinie 2 m. 27 w nocy. Powietrze zmienne.

W lipcu ubywa dnia o minut 57.

Długość dnia w przecięciu 15 godz. i minut 26.

Księżyc przybliża się do ziemi dnia 3 i 31, a oddala się dnia 16.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego.

Lipiec: z początku pochmurno i chłodno 4 ciepło, 6 chłodno, od 7 do 18 pogodnie i ciepło, od 19 do 21 deszcz, od 22 do końca dni pogodne i gorące.

Kalendarz żydowski.

7 lipca 17 Tamuz. Post. Zdobycie Świątyni. — 20 lipca 1 Ab. — 28 lipca 9 Ab. Post. Spalenie Świątyni.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	cnt.	złr.	cnt.

Sierpień Awhust, August ma 31 dni.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 P.	Piotra w okowach	20 Iłyi pror.
2 W.	*N. P. M. Anielskiej*	21 Symeona
3 S.	Znal. św. Szczepana	22 Maryi Mahdał.
4 C.	Dominika wyzn.	23 Trofyma
5 P.	*NPM. Snieżnej*	24 Chrystyny
6 S.	*Przemien. Pańskie*	25 Uspenje św. Anny
32.	Ew. u Łuk. św. w R. 18. O faryzeuszu i celniku.	O małowirstwi Petrowom. Mat. 14.
7 N.	**10. po Św.** Kajetana	26 **N. 9. po S. Hł. 8.**
8 P.	Cyryaka męcz.	27 Pantałejmona
9 W.	Romana i Kamila	28 Prochora
10 S.	Wawrzyńca i Filom.	29 Kałynyka
11 C.	Zuzanny panny	30 Syły ap.
12 P.	Klary panny	31 Jewdokima
13 S.	Hipolita m. †	1 **Awh.** Prois. s. k.
33.	Ew. u Marka św. w R. 7. O uzdrow. głuchoniemego.	O bisnujuszczymsia na nowom misiacy. Mat. 17.
14 N.	**11. po Św.** Euzebii m.	2 **N. 10. po S. Hł. 1.**
15 P.	**Wniebowz. NPM.**	3 Izakija
16 W.	Rocha wyzn. i Jacka	4 7 Otrok w Efez.
17 S.	Liberata opata	5 Ewsyhnia
18 C.	Heleny cesarzowej	6 **Preobr. Hosp.**
19 P.	Benigny panny	7 Dometya pr.
20 S.	Stefana króla	8 Jemyłyana
34.	Ew. u Łuk. św. w R. 10. O miłosier. Samarytanie	O dwoch dołżnykach. Mat. 18.
21 N.	**12. po Św.** Joanny	9 **N. 11. po S. Hł. 2.**
22 P.	Filiberta opata	10 Ławrentya
23 W.	Filipa biskupa	11 Jewpła
24 S.	Bartłomieja ap.	12 Fotya mucz.
25 C.	Ludwika króla	13 Maksyma pr.
26 P.	Zefiryny panny	14 Mycheja pr.
27 S.	Przenies. ś. Kazim.	15 **Uspen. Bohor.**
35.	Ew. u Łuk. św. w R. 17. O uzdrow. 10 trędowatych.	O Junoszi bohatim. Mat. 19.
28 N.	**13. po Św.** Augustyna	16 **N. 12. po S. Hł. 3.**
29 P.	Ścięcie św. Jana Ch.	17 Myrona m.
30 W.	Róży z Limy	18 Flora i Ławra
31 S.	Rajmunda w.	19 Andreja mucz.

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Pełnia d. 2 o g. 5 minut 16 rano. Deszcz i wiatr.

Ostatnia kwadra dnia 9 o godzinie 7 rano. Deszcz.

Nów d. 17 o g. 11 m. 22 wieczór. Posępno i dżdżysto.

Pierwsza kwadra dnia 24 o godz. 9 m. 11 wieczór. Pogodnie.

Pełnia d. 31 o g. 1 m. 38 wieczór. Powietrze zmienne.

W sierpniu ubywa dnia o 1 godzinę i minut 33

Długość dnia w przecięciu 14 godzin i 12 minut.

Księżyc oddala się od ziemi dnia 13 a przybliża się d. 29.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego

Sierpień: od 1—6 pogod. i ciepło, 8 deszcz, od 9 do 11 pochmurno i dżdżysto, 13 pogodnie, 15 szron, 16 grzmoty, 17 deszcz, od 18 do 25 pogodnie i bardzo ciepło, od 26 do 28 prawie codziennie grzmoty, 30 i 31 deszcz.

Kalendarz żydowski.

29go sierpnia 1go Elul.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		zł̇r.	cnt.	zł̇r.	cnt.

Wrzesień Septemwryj, September, ma 30 dni.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 C.	Idziego opata	20 Samuiła prep.
2 P.	Justa b. i Stefana	21 Ftadeja
3 S.	Izabeli i Bronisławy	22 Ahaftonika
36.	Ew. u Mat. św. w R. 6. O służeniu Bogu i mamon.	O złych diłatelach wo wynohradi. Mat. 21.
4 N.	**14. po Sw.** Anioła Str.	23 **N. 13. po So. Hł. 4.**
5 P.	Wawrzyńca bisk.	24 Ewtychia
6 W.	Zacharyasza pr.	25 Warftołomeja
7 Ś.	Reginy panny	26 Adryana
8 C.	**Narodzenie NPM.**	27 Pymona
9 P.	Gorgoniusza m.	28 Mojseja
10 S.	Mikołaja z Tol.	29 Usikł. hł. Joana
37.	Ew. u Łuk. św. w R. 7. O wskrzeszeniu syna w Naim.	O zwanych na braki. Mat. 22.
11 N.	**15 po Sw.** *Imienia NPM.*	30 **N. 14. po So. Hł. 5**
12 P.	Gwidona wyzn.	31 Poł. poj. P. Boh.
13 W.	Tobiasza wyzn.	1 **Sept.** Symeona
14 Ś.	*Podwyż. św.* †	2 Mamanta m.
15 C	Nikodema m.	3 Anftyma mucz.
16 P.	Ludmili panny	4 Wawyły m.
17 S	Lamberta b.	5 Zacharya prep.
38.	Ew. u Łuk. św. w R. 14. O uzdrowieniu opuchłego.	O myłosty Boha i błyznych. Mat. 22.
18 N.	**16. po Sw.** Tomasza	6 **N. 15 po So. Hł. 6.**
19 P.	Januaryusza	7 Sozanta
20 W.	Eustachiusza b.	8 **Rożd. Bohor.**
21 Ś.	*Such.* Mateusza †	9 Joakima
22 C.	Maurycego b.	10 Mynodory
23 P.	Tekli panny †	11 Fteodory
24 S.	Gerarda bisk. †	12 Awtomona
39.	Ew. u Mat. św. w R. 22. O miłości Boga i bliźnich.	O rozdiłeniu tałentiw. Mat. 25.
25 N.	**17. po Sw.** Kleofasa	13 **N. 16. po So. Hł. 7.**
26 P.	Cypryana	14 **Wozn. cz. Kresta**
27 W.	Kosmy i Damiana	15 Nykyty m.
28 Ś.	Wacława króla	16 Ewfemyi
29 C.	**Michała archanioła**	17 Sofii mucz.
30 P	Hieronima	18 Ewmenya

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Ostatnia kwadra dnia 8 o godzinie 12 minut 38 w nocy. Pogodnie.

Nów dnia 16 o g. 12 m. 57 rano. Pogoda trwa dalej.

Pierwsza kwadra dnia 23 o godz. 3. minut 27 rano. Deszcz.

Pełnia d. 30 o g. 12 minut 58 w nocy. Pogodnie.

We wrześniu ubywa dnia o 1 godz. i minut 32.

Długość dnia w przecięciu 12 godz. i 32 minut.

Księżyc oddala się od ziemi dnia 9, a przybliża się d. 25.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego.

Wrzesień: od 1 do 4 pogodnie i ciepło, 5 do 9 pogodnie przyczem chłodno, 11 dżdżysto, od 18 do 25 powietrze niestałe i burzliwe, 27 pogodnie i ciepło, od 28 do końca dżdżysto.

Kalendarz żydowski.

17go września 1go Tiszri **Nowy Rok 5659.** 18go września 2go Tiszri **Drugie święto Nowego Roku.** 19go września 3go Tiszri. Post Gedalija. 26go września 10go Tiszri **Swięto pojednania.**

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Październik Oktowrij, Oktober ma 31 dni.

Dni		Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1	S.	Remigiusza b.	19 Trofyma
40.		Ew. u Mat. św. w R. 9. O uzdrowieniu paralityka.	O ženi chananejskoj. Mat. 15.
2	N.	**18. NPM. Roż.** Leod.	20 **N. 17. po So. Hł. 8.**
3	P.	Kandyda męcz.	21 Kodrata
4	W.	Franciszka Seraf.	22 Foky mucz.
5	S.	Placyda męcz.	23 Zacz. św. Joana
6	C.	Brunona wyz.	24 Ftekły m.
7	P.	Justyny panny	25 Ewfrozyny
8	S.	Brygidy wdowy	26 Joanna Boh.
41.		Ew. u Mat. św. w R. 22. O wezwaniu na gody.	O łowytwi ryb. Łuk. 5.
9	N.	**19 po Sw.** Dyoniz.	27 **N. 18. po S. Hł. 1.**
10	P.	Franciszka Borg.	28 Charytona
11	W	Placydy panny	29 Kyriaka
12	S.	Maksymiliana	30 Hryhoria
13	C.	Edwarda króla	1 **Okt.** Pokr. P. B.
14	P.	Kaliksta papieża.	2 Kypryana
15	S.	Jadwigi i Teresy	3 Dyonysia
42.		Ew. u Jana św. w R. 4. O chorym synie królew.	O lubwy wrahow. Łuk. 6.
16	N.	**20 po Sw.** *Poś.Koś.* Gaw.	4 **N. 19. po S. Hł. 2.**
17	P.	Lucyny i Wiktora	5 Charytyny
18	W	Łukasza Ewang.	6 Ftomy ap.
19	S.	Piotra z Alkantary	7 Serhya m.
20	C.	Felicyana biskupa	8 Pełahii mucz.
21	P.	Urszuli i Celiny	9 Jakowa ap.
22	S	Korduli panny	10 Jewłampia
43.		Ew. u Mat. św. w R. 18. O dłużn. i złośl. słudze.	O woskres. syna wdowy w Naim. Łuk. 7.
23	N.	**21. po Sw.** Joana Kap.	11 **N. 20. po S. Hł. 3**
24	P.	Rafała archanioła	12 Prowa m.
25	W.	Jana Kantego	13 Karpa m.
26	S.	Ewarysta papieża	14 Nazarya
27	C.	Sabiny męcz.	15 Ewfymija
28	P.	Szymona i Judy	16 Łonhina
29	S.	Narcyza bisk	17 Osyi pror.
44.		Ew. u Mat. św. w R. 22. O oddaw. monety czynsz.	O rozsijani simena. Łuk. 8.
30	N.	**22. po Sw.** Klaudyusza	18 **N. 21. po S. Hł. 4.**
31	P.	Wolfganga †	19 Joiła pror.

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Ostatnia kwadra dnia 7 o godzinie 6 m. 52 wieczór.

Nów dnia 15 o g. 1 m. 24 popoł. Powietrze zmienne.

Pierwsza kwadra dnia 22 o godz. 9. minut 56 rano. Zimno i mglisto.

Pełnia d. 29. o g. 1 m. 5 wieczór. Deszcz.

W październiku ubywa dnia o 1 godzinę i minut 44.

Długość dnia w przecięciu 10 godzin i 48 minut.

Księżyc oddala się od ziemi dnia 7, a przybliża się d. 20.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego.

Październik: z początku pogodnie, rano przymrozki, 7 deszcz, od 8 do 14 nieprzyjemnie i dżdżysto, 15 silny wiatr, 16 deszcz ze śniegiem, poczem posępno i wietrzno aż do 20; od 21 do 27 dżdżysto, 29 pogodnie, w końcu pochmurno i zimno.

Kalendarz żydowski.

1 paźdz. 15 Tiszri **Pierwsze święto Kuczek**. 2 paźdz. 16 Tiszri **Drugie święto Kuczek.** 7 paźdz. 21 Tiszri Palmowe święto. 8 paźdz. 22 Tiszri **Zgromadzenie** czyli **koniec Kuczek**. 9 paźdz. 23 Tiszri **Radość z prawá.** 17 paźdz. 1 Marcheswan.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	cnt.	złr.	cnt.

Listopad Nojemwryi, November, ma 30 dni.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 W.	**Wszyst. Świętych**	20 Artemija
2 S.	*Dzień zaduszny*	21 Iłaryona
3 C.	Huberta biskupa	22 Awerkyja
4 P.	Karola Borom.	23 Jakowa ap.
5 S	Emeryka	24 Arefty m.
45.	Ew. u Mat. św. w R. 9. O wskrzesz. córki księcia.	O bohatim i Łazari. Łuk. 16.
6 N.	**23. po Św.** Leonarda	25 **N. 22. po S. Hł. 5.**
7 P.	Herkuliana	26 **Demetrya**
8 W.	4 Koronatów	27 Nestora m.
9 S.	Teodora m.	28 Terentya m.
10 C.	Andrzeja z Awel.	29 Astanazyi
11 P.	Marcina biskupa	30 Zenowia m.
12 S.	Marcina papieża	31 Stachya
46.	Ew. u Mat. św. w R. 13. Król. jest podobne ziarnu.	Isus ishanjajet bisow. Łuk. 8.
13 N.	**24. po S. Op. NPM.** Eugen.	1 **Noj. N. 23. po So.**
14 P.	Serafina wyzn.	2 Akindyna
15 W.	Leopolda i Gertrudy	3 Akepsyma m.
16 S.	Otmara opata	4 Joannyka
17 C.	Salomei panny	5 Hałaktyona m.
18 P.	Ottona opata	6 Pawła arch.
19 S.	Elżbiety król.	7 Jerona
47.	Ew. u Mat. św. w R. 24. O okropności spustosz.	O woskresenyju doczki Jaira. Łuk. 8.
20 N.	**25. po Św.** Feliksa	8 **N. 24. Mychaiła**
21 P.	*Ofiarowanie NPM.*	9 Onysifora
22 W.	Cecylii panny	10 Erasta ap.
23 S.	Klemensa papieża	11 Myny mucz.
24 C.	Jana od Krz. i Emilii	12 Joana Mył.
25 P.	Katarzyny panny	13 Joanna Złat.
26 S.	Konrada męcz.	14 Fyłypa ap.
48.	Ew. u Łuk. św. w R. 21. O znak. na niebie i ziemi.	O wpadłom meży rozbijnyki. Łuk. 10.
27 N.	**I Adw.** Waler. i Wirgil.	15 **N. 25. po S. Hł. 8.**
28 P.	Krescentego	16 Mafteja ap.
29 W.	Saturnina męcz.	17 Hryhoryja Neok.
30 S.	Andrzeja apost.	18 Platona m.

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Ostatnia kwadra dnia 9 o godzinie 3 m. 59 popoł. Pogodnie.

Nów. d. 14 o g. 1. minut 8 w nocy. Przymrozki i ostre powietrze.

Pierwsza kwadra dnia 20 o godz. 5 m. 52 wieczór.

Pełnia d. 28. o g. 5 minut 26 rano. Burza z deszczem.

W listopadzie u bywa dnia o 1 godzinę i minut 11.

Długość dnia w przecięciu 9 godzin 17 minut.

Księżyc oddala się od ziemi dnia 4, a przybliża się d. 16.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego.

Listopad: od 1 do 14 dżdżysto i dosyć zimno, 16 śnieg, od 17 do 20 deszcz, od 21 aż do końca pogodnie i łagodnie.

Kalendarz żydowski.

15go listopada 1go Kislew.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		złr.	cnt.	złr.	cnt.

Grudzień Dekemwryi, December ma 30 dni.

Dni	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 C.	Eligiusza bisk.	19 Awdyja
2 P.	Bibianny panny	20 Hryhorya
3 S.	Franciszka Ksaw.	21 **Wowed. Bohor.**
49.	Ew. u Mat. św. w R. 11. O posels. Jana do Chryst.	O bohatim kotor. nywa mnoh. zarod. Łuk. 12.
4 N.	**2 Adw.** Barbary	22 **N. 26. po S. Hr. 1.**
5 P.	Sabby opata	23 Amfyłokija
6 W.	Mikołaja bisk.	24 Kateryny
7 S.	Ambrożego †	25 Kłymenta pr.
8 C.	**Niep. Pocz. NPM.**	26 Ałyppa prep:
9 P.	Leokadyi i Waleryi	27 Jakowa mucz.
10 S.	*NPM. Loretańskiej*	28 Stefana
50.	Ew. u Jana św. w R. 1. O posel. żydów do Jana.	Jisus isciłajet w Sabat. Łuk. 13.
11 N.	**3. Adw.** Damazego.	29 **N. 27. po S. Hr. 2.**
12 P.	Aleksandra żoła.	30 Andreja ap.
13 W.	Łucyi i Otylii	1 **Dekem.** Nauma
14 S.	*Such.* Nikazego †	2 Awakuma
15 C.	Waleryana	3 Sofonyi
16 P.	Adelajdy ces. †	4 Warwary m.
17 S.	Łazarza bisk. †	5 Sawy Ośw.
51.	Ewang. u Łuk. św. w R. 3. W 15 r. pan. ces. Tyberyusza.	O wełykoj weczeri Łuk. 14.
18 N.	**4 Adw.** *Ocz. niep. p. NPM.*	6 **N. 28. Nykołaja**
19 P.	Nemezyusza	7 Amwrozya
20 W.	Teofila męcz.	8 Pałapyja
21 S.	Tomasza apost.	9 **Zaczat. Bohor.**
22 C.	Zenona męcz.	10 Myny i Ermoh.
23 P.	Wiktoryi panny	11 Danyiła
24 S.	*Wigilia* † Adama i Ewy	12 Spyrydiona
52.	Ew. u Łuk. św. w R. 2. O Narodzeniu Pana Jezusa.	Jsus isciłaje 10 pokaźnych. Łuk. 17.
25 N.	**Boże Narodzenie**	13 **N. 29. po S. Hr. 4.**
26 P.	**Szczepana męcz.**	14 Ftyrsa
27 W.	Jana ewang.	15 Jełewteryja
28 S.	Młodzianków	16 Ahhea pror.
29 C.	Tomasza biskupa	17 Anania i Danyła
30 P.	Dawida króla	18 Sewastyjana
31 S.	Sylwestra papieża	19 Wonyfatyja

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

Ostatnia kwadra dnia 6 o godz. 10 minut 53 rano. Mroźno i wietrzno.

Nów dnia 13 o g. 12 m. 30 w nocy. Deszcz i śnieg.

Pierwsza kwadra dnia 20 o godz. 4 minut 9 rano. Burza z śnieżycą.

Pełnia d. 28 o g. 12 minut 26 rano. Mroźno.

W grudniu ubywa dnia o 16 minut.

Długość dni w przecięciu 8 godzin i 30 minut.

Księżyc oddala się od ziemi d. 2 i 29, a przybliża się d. 14.

Przepowiednie według kalendarza stuletniego.

Grudzień: 1 i 2 śnieg, od 3 do 8 powietrze niestałe, 10 mroźno i śnieżno, 11 i 12 silne mrozy, 13 i 14 śnieg, od 16 do 20 jasno i mroźno, potem aż do końca posępno i śnieg.

Kalendarz żydowski.

9 grudnia 25 Kislew Poświęcenie świątyni. 14 grudnia 1 Tebet. 23 grudnia 10 Tebet. Post. Oblężenie Jerozolimy.

Data	Wyszczególnienie	Przychód		Rozchód	
		zł.	ct.	zł.	ct.

Doroczne nabożeństwa
w kościołach tarnowskich.

W Katedrze:

Nabożeństwo majowe od 30. kwietnia do 31 maja codziennie o godzinie $6^1/_2$ wieczór.

Nabożeństwo do najsłodszego Serca Pana Jezusa przez cały czerwiec codziennie rano po prymaryi, tj. o godz. $^3/_4$7; zaś przez cały rok w pierwszy piątek każdego miesiąca o godz. 9 rano.

Nabożeństwo różańcowe przez cały październik codziennie o godz. 6 wieczór.

Nabożeństwo do Matki Boskiej nieustającej pomocy przez cały rok w pierwszą sobotę każdego miesiąca o godz. 9 rano.

Nabożeństwo 30-dniowe czyli t. zw. nowenna do uroczystości Narodzenia Pańskiego przez cały grudzień, codzień rano po prymaryi tj. o godz. $6^3/_4$.

W kościele OO. Bernardynów:

Nabożeństwo majowe przez cały maj codziennie o godzinie 7. wieczór.

Odpust na święto Porcyunkuli, t, j. *N. M. P. Anielskiej*, dn. 2. sierpnia.

Odpust na św. Franciszka Seraf., dnia 4. października.

W kościele pp. Urszulanek:

Nabożeństwo majowe przez cały maj codzień o godz. 4. popołudniu.

Nabożeństwo do najsłodszego Serca P. Jezusa codzień podczas Mszy św. o godzinie 7. rano. W każdy pierwszy piątek miesiąca, nabożeństwo rano i popołudniu.

Odpust na św. Urszulę dnia 21. października.

Odpust na św. Anielę dnia 31. maja.

Odpust na święto Serca P. Jezusa dnia 24. czerwca.

Nabożeństwo różańcowe codzień rano przy Mszy św. o godz. 7-mej przez cały październik.

W kościele OO. Filipinów:

Nabożeństwo majowe codzień razem z prymaryą o godzinie 7-mej rano.

Odpust na św. Filipa Nereusza dnia 26. maja.

W kościele N. M. P. na Burku:

Odpust na święto N. M. P. Szkaplerznej dnia 16. lipca.

W kościele św. Trójcy na Terlikówce:

Odpust na św. Trójcę dnia 24. maja.

W kościele św. Marcina w Zawadzie:

Odpust na św. Marcina dnia 11. listopada.

Uroczystości patronów szkolnych w Tarnowie.

D. 8. maja uroczystość św. Stanisława bisk. patrona uczniów c. k. Seminar. naucz.

D. 16. maja uroczystość św. Jana Nepomucena patrona uczniów szkół ludowych męskich.

D. 15. października uroczystość św. Jadwigi patronki uczenic szkół żeńskich.

D. 13. listopada uroczystość św. Stanisława Kostki patrona uczniów c. k. gimnazyum.

PLAN TEATRU TARNOWSKIEGO.

S C E N A

½ loży Nr. 1.

Orkiestra

½ loży Nr. 15.

Galerya

Loża Nr. 2.

Loża Nr. 3.

Loża Nr. 4.

Loża Nr. 5.

Parter

								przejście								
1	2	3	4	5	6	7	8		9	10	11	12	13	14	15	16
32	31	30	29	28	27	26	25		24	23	22	21	20	19	18	17
33	34	35	36	37	38	39	40		Red. Pogoni		43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56		57	58	59	60	61	62	63	64
65	66	67	68	69	70	71	72		73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88		89	90	91	92	93	94	95	96
97	98	99	100	101	102	103	104		105	106	107	108	109	110	111	112

Parter

Loża Nr. 14.

Loża Nr. 13.

Loża Nr. 12.

Loża Nr. 11.

Galerya

Parter

Parter studencki

Loża Nr. 6.	Loża Nr. 7.	Loża Nr. 8.	Loża c. k. Starosty	Loża Nr. 9.	Loża właściciela teatru	Loża Nr. 10.

Galerya

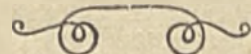
UWAGA: Fotele od Nr. 1 do 32, — Krzesła I-rzędne od Nr. 33 do 80, — Krzesła II-rzędne od 81 do 112.

Najważniejsze
przepisy pocztowe i telegraficzne

zebrał

Prosper Ziołowski

c. k. ekspedytor pocztowy.

Karty korespondencyjne.

Karty korespondencyjne można przesyłać do wszystkich państw i krajów, z wyjątkiem krajów nie należących do związku pocztowego.

Do wysyłki za granicę są osobne karty korespondencyjne, międzynarodowe wolno jednakże użyć i zwykłej karty za dolepieniem odpowiedniego znaczka pocztowego.

Dozwolone są także karty koresp. *z odpowiedzią.*

Karty korespondencyjne prywatnego nakładu dozwolone są, jeżeli formatem odpowiadają kartom rządowym i w nagłówku mają napis niemiecki: „Correspondenz-Karte".

Adres na kartach korespondencyjnych może być drukowany, nalepiany lub pisany ręką. Po stronie adresowej nie wolno zamieszczać żadnych dopisków, a na odwrotnej stronie karty nie można przylepiać próbek towarowych.

Listy zwyczajne.

Listy zwyczajne w Austro-Węgrzech i do Niemiec (W. Księstwa poznań.) nie śmią ważyć więcej nad 250 gramów. (Nadane na Węgrzech i doręczane na Węgrzech mogą ważyć 500 gramów). Waga listów zwyczajnych i przeznaczonych *do innych państw* nie może przekraczać 1 kilograma.

Listy zwyczajne można wysyłać *opłacone i nieopłacone,* za te ostatnie jednak musi odbiorca opłacić podwójną należytość.

Opłatę uskutecznia się przez nalepianie znaczków pocztowych, stosownie do taryfy.

Adres na listach winien być *jak najdokładniejszy.* Do większych miast należy podać ulicę, liczbę domu, a nawet liczbę drzwi (do Wiednia numer okręgu). Na listach wysyłanych do innych prowincyj w Monarchii lub za granicę winno się podać także nazwę kraju lub prowincyi.

Na wypadek niedoręczalności listu dobrze jest na drugiej stronie koperty podać adres nadawcy.

Tajemnica listowa jest zagwarantowaną ustawami. Do odebrania i rozpieczętowania cudzego listu ma prawo tylko sędzia śledczy na mocy pisemnego upoważnienia.

Druki. (Przesyłki pod opaską).

Pod opaską (jako druki) można przesyłać w obrębie Monarchii Austr. Węg. z Bośnią i Hercogowiną, tudzież za granicę; książki, gazety, fotografie cenniki, okólniki i t. p.

Odbitki hektograficzne przesyłać wolno pod opaską pod warunkiem, jeżeli nadaje się równocześnie na pocztę przynajmniej 20 egzemplarzy. Odbitki reprodukowane za pomocą kopii lub maszyny do pisania pod opaską nie mogą być przesyłane. W przesyłkach pod opaską nie śmią się znajdować korespondencye pisane ręką. *Opakowanie* musi być takie, aby urzędnik pocztowy był w stanie zbadać zawartość posyłki.

Gotowe opaski sprzedaje poczta po cenie 2 ct. za sztukę.

Waga przesyłek pod opaską (druków) w Austro-Węgrzech, do Bośnii Hercogowiny i do Niemiec nie może przekraczać 1 kilograma, do innych państw mogą przesyłki takie ważyć 2 kilogramy.

Co się tyczy *rozmiaru* przesyłek pod opaską, to nie śmią one przekraczać 45 centm. w każdym kierunku. W kształcie rulonów mogą być 75 ctm. długie o średnicy 10 cm. Do Niemiec nie mogą być dłuższe nad 45 cm. Do niektórych krajów jak n. p. do Rosyi wolno przesyłać tylko te druki, które rząd rosyjski uznaje za dozwolone.

Próbki bez wartości.

Próbki bez wartości można przesyłać w Austro-Węgrzech, tudzież do wszystkich innych krajów. Przesyłki takie nie powinny przedstawiać żadnej wartości kupieckiej.

Z próbkami *nie wolno przesyłać korespondencyj pisanych ręką.*

Opakowanie ma być takie, aby o zawartości łatwo się można było przekonać. *Lekko rozpuszczalne tłuszcze i płyny* należy przesyłać we flaszeczkach owiniętych miękkim materyałem, następnie zapakowanych w blaszane naczynie.

Rozmiar. Długość przesyłek z próbkami nie może przekraczać 30 ctm., szerokość 20 cm. Długość rulonów może wynosić najwyżej 30 cntm., średnica 15 centymetrów.

Po stronie adresowej przesyłki należy napisać: „*Muster ohne Werth*“ albo „*Proben*“ („*próbki bez wartości*“).

Waga próbek bez wartości, jak również przesyłanych *wspólnie z drukami* nie może przewyższać 350 gr. tak w Austro-Węgrzech z Bośnią i Hercogowiną, jak do: Anglii, Angielskich kolonii, Belgii, Bułgaryi, Czarnogóry, Egiptu, Francyi, Grecyi, Hiszpanii, Kanady, Niderlandów, Portugalii, Rumunii, Serbii, Stanów Zjedn. półn. Ameryki, Szwajcaryi, Włoch i Stej Heleny.

Do Niemiec (Księstwa Pozn.), okręgu Nowobazarskiego i do reszty krajów dozwolony jest ciężar w wysokości 250 gr.

Próbki z pisanemi ręką korespondencyami niżej 20 gr. oddaje się nadawcy, nad 20 gr. przesyła się do najbliższej dyrekcyi skarbowej, celem wymierzenia kary za ukrócenie dochodów skarbowych.

Próbki z drukami opłaca się według taksy za próbki. Jako próbki można przesyłać także *żyjące pszczoły.*

Rekomendacya.

Listy, karty korespondencyjne, druki i próbki można posyłać polecone (rekomendowane) t. j. za recepisem w obrębie Monarchii Austro-Węg., tudzież do wszystkich innych państw z wyjątkiem Afganistanu i Sarawaku.

Za przesyłki polecone w miejscu (loco) dopłaca się oprócz zwykłej opłaty jeszcze 5 ct., za przesyłki zamiejscowe w Austro-Węgrzech i do wszystkich

innych państw należy dopłacić 10 ct. W listach poleconych nie wolno przesyłać pieniędzy papierowych, ponieważ urząd pocztowy za to nie odpowiada. Za przesyłanie rubli papierowych w listach poleconych do Rosyi (Królestwa Polskiego) naznaczona jest przez rząd rosyjski wysoka kara. W razie zginięcia listu poleconego wypłaca urząd pocztowy 20 złr. odszkodowania.

Na listach poleconych z dopiskiem „protest wekslowy" należy podać adres nadawcy.

Recepis zwrotny.

Recepisu zwrotnego można żądać przy wszystkich przesyłkach poleconych w obrocie z krajami związku pocztowego. Kosztuje on w miejscu 5 ct. do innych miejscowości i krajów 10 ct. Po odbiór zwrotnego recepisu należy się zgłosić do urzędu pocztowego z recepisem nadawczym.

Przepisy wspólne kart koresp., listów, druków, próbek i przekazów.

Zepsute koperty urzędowe, listy kartkowe, karty korespondencyjne, a nawet opaski na druki, wymienić można w urzędzie pocztowym za dopłatą 1 cnt.

Per express t. j. do doręczenia przez umyślnego posłańca zaraz po nadejściu mogą być wysyłane karty koresp., listy, próbki i druki tak *polecone* jako też *niepolecone.* Przesyłki takie „per Express", jak również posyłki pod opaską i próbki, *muszą być przy nadawaniu opłacone.* Na stronie adresowej przesyłki należy napisać wyraźnie „*per Express*" i przekreślić adres czerwonym ołówkiem w kształcie ukośnego krzyża. Wolno jest podać godzinę, w której przesyłki ma być doręczoną. Na odwrotnej stronie przesyłki należy zamieścić adres nadawcy.

Expresowe przekazy pocztowe i expressowe listy pieniężne kosztują o 15 ct. więcej od zwykłej należytości. Do Bośni i Hercogowiny ekspressowe przekazy nie są dozwolone.

Jeżeli adresat mieszka po za obrębem miejscowości, w której jest poczta, natenczas sam musi opłacić resztę należytości za umyślnego posłańca (po odtrąceniu 15 cnt.) Należytość ta wynosi 50 ct. za $7^1/_2$ kilometra (1 milę). Jeżeli adresat reszty należytości ekspresowej dopłacić nie chce, przesyłka nie zostanie mu wydaną.

Doręczanie. Karty koresp., listy, druki i próbki bywają adresatom mieszkającym w miejscowości, w której jest poczta eraryalna, doręczane do domu bezpłatnie, zaś w urzędach nieeraryalnych, gdzie urzędują c. k. pocztmistrze, za opłatą 1 ct. od sztuki, zaś po za obrębem miejscowości pocztowej po odbiór tych przesyłek winni zgłaszać się sami adresaci lub ich pełnomocnicy.

W razie nieprzyjęcia przesyłki należy napisać na niej, że się jej nie przyjmuje. Listy sądowe i inne rządowe w razie nieprzyjęcia doręcza się przymusowo za pośrednictwem urzędu gminnego lub starostwa.

Kto chce sam odbierać przesyłki w urzędzie pocztowym, musi opłacić co miesiąc z góry t. zw. „należytość fachową" wynoszącą w urzędach eraryalnych 1 złr., nieeraryalnych 50 ct.

Poste restante adresowane przesyłki nie doręcza się do domu. Adres takich przesyłek może się składać z cyfer, liter pojedynczych i t. p. Polecone przesyłki poste restante należy adresować całkiem dokładnie, ponieważ przy

odbiorze adresat musi toożsamość osby wylegitymować. Przesyłki poste restante nie podjęte w ciągu 2 miesięcy zwraca się do miejsca nadania.

Przesyłki zwrotne. Karty korespondencyjne, listy, druki i próbki, które adresatowi doręczone być nie mogły, wracają do miejsca nadania i leżą tam przez 2 miesiące. W tym czasie może nadawca przesyłki takie podjąć napowrót. Trzeciego miesiąca odsyła się te przesyłki do dyrekcyi pocztowej.

Zmiana adresu lub zwrot kart koresp., listów, druków i próbek, tak poleconych jak i niepoleconych, nastąpić może na żądanie pisemne lub telegraficzne. Chcąc zmienić samo miejsce przeznaczenia, wystarczy o tem zawiadomić urząd oddawczy za pomocą karty korespondencyjnej. Żądając zwrotu posyłki lub zmiany nazwiska w adresie, należy się zgłosić do nadawczego urzędu pocztowego. Żądaniu nadawcy stanie się zadość, jeżeli posyłka nie doszła jeszcze rąk adresata.

Zmiana adresu przy listach pieniężnych możliwa jest tylko wtedy, gdy wartość nie przekracza 200 złr.

Taryfa dla listów, kart koresp., druków, próbek i przekazów.

Nazwa kraju	Karty koresp.	Listy		Druki		Próbki	
	Opłata	Za ciężar	opłata	Za ciężar	Opłata	Za ciężar	Opłata
W miejscu (loco)	2 ct.	do 20 gr. „ 250 „	3 ct. 6 „	do 50 gr. „ 150 „ „ 250 „ „ 500 „ „ 1000 „	2 ct. 3 „ 5 „ 10 „ 15 „	do 250 gr. „ 350 „	5 ct. 10 „
Austro-Węgry, Bośnia, Herzogowina i Księstwo Lichtenstein	2 ct.	do 20 gr. „ 250 „	5 ct. 10 „				
Czarnogóra	2 ct.	za każde 15 gr.	5 ct.	za każde 50 gr.	2 ct.	za każde 50 gr. najmniej	2 ct. 5 „
Niemcy (Księstwo Pozn.)	2 ct.	do 15 gr. „ 250 „	5 ct. 10 „	do 50 gr. „ 100 „ „ 250 „ „ 500 „ „ 1000 „	2 ct. 3 „ 5 „ 10 „ 15 „	do 250 gr.	5 ct.
Nowy Bazar	5 ct.	(do 250 gr.) za każde 15 gr.	10 ct.	za każde 50 gr.	3 ct.	za każde 50 gr, najmniej	3 ct. 5 „
Serbia	4 ct.	za każde 15 gr.	7 ct.	za każde 50 gr.	2 ct.	za każde 50 gr.	2 ct.
Państwa należące do związku pocztowego	5 ct.	za każde 15 gr.	10 ct.	za każde 50 gr.	3 ct.	za każde 50 gr. najmniej	3 ct. 5 „
Państwa nienależące do związku pocztowego	niedozw.	za każde 15 gr.	10 ct.	za każde 50 gr.	3 ct.	za każde 50 gr. najmniej	3 ct. 5 ct.

Uwaga I. Do związku pocztowego należą wszystkie państwa w Europie, Azyi i Ameryce z wyjątkiem: Abisynii, Betschuany i Oranii w Afryce, Afganistanu, Arabii i Serawaku w Azyi i wyspy Cooka i Tonga w Australii.

Uwaga II. Według projektu rządowego od 1 stycz. 1898. będzie karta korespondencyjna kosztować 5 gr. (2½ centa) zaś opłata listów do Niemiec (Księstwa Pozn.) 15 groszy (7½ cnt.)

Gazety.

Po odbiór gazet należy się zgłaszać do urzędu pocztowego. Do domu bywają doręczane tylko te gazety, które wychodzą 2 razy w miesiącu lub rzadziej. Gazety zagraniczne podlegają opłacie stempla gazetowego, który kosztuje dla gazet z Węgier i Niemiec 1 ct., z innych krajów 2 ct.

Przekazy pieniężne

(w Austro-Węgrzech z Bośnią i Hercogowiną).

Najdogodniejszy sposób przesyłania pieniędzy pocztą jest zapomocą przekazów. Urząd pocztowy sprzedaje blankiety przekazowe po $^1/_2$ cnt. za sztukę. Oprócz adresu odbiorcy wypisuje się na przekazie u góry w rubrykach na to przeznaczonych przesyłaną kwotę pieniężną cyframi i literami. Skrobania i poprawiania nie są dozwolone.

Adres musi być całkiem dokładny nawet przy przekazach „poste restante". Adres cyframi lub literami nie jest dopuszczalny.

Na odcinku pisze się adres nadawcy i w razie potrzeby korespondencyą. W obrębie Monarchii Austr. Węg. przyjmuje się przekazy do wysokości 500 zł. za opłatą: do 10 złr. 5 ct., do 50 złr. 10 ct., do 150 złr. 20 ct., do 300 złr. 30 ct., do 500 złr. 50 ct. Znaczki pocztowe nalepia się na prawym brzegu przekazu. Przekazy pocztowe nadawane za recepisem zwrotnym kosztują w miejscu (loco) o 5 ct. więcej, zamiejscowe o 10 ct. więcej.

Do Bośnii i Hercogowiny wynosi opłata: do 20 złr. 10 ct., do 50 złr. 20 ct., do 150 złr. 40 ct., do 300 złr. 60 ct., do 500 złr. 1 złr.

Za opłatą 10 ct. (znaczkiem) można otrzymać *potwierdzenie*, że kwota została adresatowi rzeczywiście wypłaconą.

Termin do zrealizowania przekazów, wynosi dla przekazów zwykłych 7 dni, dla przekazów „poste restante" 1 miesiąc.

Wypłata przekazów w większych miastach uskuteczniana bywa przez listonoszów za osobną opłatą, która wynosi: za przekazy do 2 złr. 1 ct., ponad 2 złr. 3 ct. Jeżeli jest równocześnie do tego samego adresata więcej przekazów, płaci się za pierwszy (ponad 2 złr.) 3 ct., za każdy następny 1 ct. Wolno jednak żądać, aby przekazy nie były doręczane w domu, lecz aby je na poczcie w osobnym fachu zatrzymano, za co uiszcza się należytość fachową taksamo, jak od kart koresp., listów i t. p.

Telegraficzne przekazy pieniężne.

(W Austro-Węgrzech z Bośnią i Hercogowiną).

Przekazy takie dozwolone są tylko do tych miejscowości, w których znajdują się państwowe (nie kolejowe) stacye telegraficzne.

Blankiety na takie przekazy są inne. Otrzymuje się je w urzędzie pocztowym bezpłatnie. Przekaz telegraficzny wypełnia się zupełnie tak samo, jak zwykły, a opłaca się go znaczkami pocztowymi według tej samej taksy, co przekazy zwykłe. Oprócz tego dopłaca się, jeżeli przekaz nie jest adresowany „poste restante", należytość za doręczenie „per Express" 15 ct. (znaczek pocztowy na

15 ct.) i należytość *w gotówce* za telegram, który urząd pocztowy ułoży. Korespondencya zamieszczona na odcinku przekazu bywa do telegramu włączona.

Wypłata przekazu telegraficznego następuje wraz z doręczeniem przekazu zaraz po nadejściu telegramu.

Przekazy pieniężne za granicę.

Na przekazy zagraniczne kupuje się blankiety międzynarodowe. Kwotę przekazową pisze się cyframi i literami w walucie austr.

Opłata od przekazów za granicę wynosi: do *Niemiec, Luxemburga* i austr. urzędów poczt. w *Turcyi*: do 20 złr. 10 ct., a wyżej za każde następne 10 złr. 5 ct., do *Serbii i Czarnogóry*: do 20 złr. 10 ct., do 50 złr. 20 ct., do 150 złr. 40 ct., do 300 złr. 60 ct., do 500 złr. 1 złr.

Do wszystkich innych państw, do których przekazy są dozwolone, wynosi opłata 10 ct., za każde 10 złr.

Przekazy za granicę można wysyłać:

Do wysokości 200 złr. do: Anglii z Irlandyą, Angielskich posiadłości i kolonij, Argentyny, Belgii, Bułgaryi, Chile, Danii, Finlandyi, Francyi z prowinc. Algier, Monaco, Japonii, Kongo, Luxemburga, Malty, Niemiec z kolon., Niederlandów z kolon., Norwegii, Portugalii, Rumunii, Szwecyi, Szwajcaryi, Siamu, Tunisu, Stanów półn. Ameryki, Włoch.

Do wysokości 500 złr. do: Czarnogóry, Egiptu, Serbii i Turcyi (austryac. urzęd. poczt).

Korespondencyi na odcinku nie wolno zamieszczać do następujących krajów: Anglii z Irlandyą, Angielskich posiadłości i kolonij, Kanady i Stanów Zjedn. północ. Ameryki.

Termin do zrealizowania przekazów zagranicznych tak poste restante jak i zwykłych w obrocie z Serbią, Czarnogórą i austr. urzędami poczt. w Turcyi wynosi 1 miesiąc, z innymi krajami Europy i Egiptem 2 miesiące, z krajami pozaeuropejskimi 6 miesięcy.

Recepis zwrotny za opłatą 10 ct. dozwolony jest tylko przy przekazach do Belgii.

Potwierdzenie wypłaty kosztuje 10 ct. Można je otrzymać ze wszystkich krajów z wyjątkiem: Anglii i posiadłości angielskich, Finlandyi, Kanady, Kongo, tudzież Stanów Zjedn. półn. Ameryki.

Doręczenie per Express za opłatą 15 ct. dozwolone jest przy przekazach wysyłanych do Argentyny, Belgii, Chile, Japonii, Luxemburga, Niemiec, Niederlandów, Szwajcaryi, Siamu i Włoch.

Telegraficzne przekazy zagraniczne.

Przekazy takie można nadawać do wysokości 200 złr. (400 marek, 500 franków) do następujących krajów: Belgia, Bułgarya, Dania, Francya (z Algierem i Tanger), Japonia (tylko do Tokio i Yokohama), Luxemburg. Niemcy, Niderlandy, Norwegia, Rumunia, Szwecya, Szwajcarya, Tunis, i Włochy. Do wysokości 500 złr. dozwolone są przekazy telegraficzne do Czarnogóry, Egiptu (miasta: Aleksandrya, Cairo, Ismaila, Port Said, Suez) i Serbii.

Opłata przekazów telegr. za granicę uskutecznia się analogicznie do opłaty takich przekazów w Austro Węgrzech.

Zlecenia pocztowe. (Postaufträge).

Jeżeli chcemy od jakiejś osoby odebrać pewną kwotę, a mamy równocześnie z odbiorem tej kwoty zwrócić tej osobie jakieś dokumenta, n. p. weksel, skrypt dłużny, kwit i t. p., to można to uczynić zapomocą zlecenia pocztowego. Kupuje się w tym celu w urzędzie pocztowym *„blankiet i kopertę na zlecenie"* za 1 cnt. Blankiet wypełnia się stosownie do rubryk i wkłada się do koperty razem z odnośnym dokumentem. Kopertę adresuje się do urzędu pocztowego, w którym adresat ma zlecenie wykupić i nadaje się jako list polecony.

Jedno takie zlecenie może opiewać na pięciu rozmaitych adresatów, mieszkających w obrębie tego samego urzędu pocztowego i zawierać rozmaite dokumenta. Kwota mająca być odebraną zapomocą jednego zlecenia, nie może w Austro-Węgrzech z Bośnią i Hercogowiną tudzież do austr. urzęd. poczt. w Turcyi przenosić 500 złr. Jeżeli kwota zlecona do ściągnięcia różni się od kwoty wypisanej na wekslu, kwicie i t p. lub jeżeli kwota jest podaną na dokumencie tylko cyframi, natenczas należy ją u góry na dokumencie wyrazić słowami i cyframi (w walucie kraju, do którego się zlecenie wysyła).

Na blankiecie do zlecenia w osobnej, umyślnie do tego przeznaczonej rubryce, oznacza się dzień płatności dokumentu (Verfallstag). Jeżeli jest więcej dokumentów, wszystkie muszą mieć ten sam dzień płatności.

Po nadejściu zlecenia pocztowego do urzędu, zawiadamia się o tem adresata, podając mu wysokość mającej się zapłacić kwoty i dzień płatności dokumentu.

Jeżeli adresat w przeciągu 7 dni od dnia płatności należnej kwoty nie uiści, zwraca się zlecenie nadawcy wraz ze wszystkimi dokumentami.

Dokumenta wydane zostaną adresatowi dopiero po całkowitem zapłaceniu należytości. Pieniądze uiszczone przez adresata odsyła się do nadawcy zlecenia zapomocą przekazu. Odtrąca się jednak przedtem należytość na opłacenie przekazu i 5 cnt. za każdy *osobno* płatny dokument.

Za granicę można wysyłać zlecenia pocztowe na kwotę 800 marek lub 1000 franków (400 złr.) do Belgii, Egiptu, Francyi z Algierem, Luxemburga, Niemiec, Norwegii, (725 koron), Rumunii, Szwajcaryi, Tunisu i Włoch. Do Niederlandów, Szwecyi i austr. urzędów poczt. w Turcyi dozwolone są zlecenia na kwotę 500 złr.

Listy pieniężne (wartościowe).

Listy pieniężne (z papierami wartościowymi) *w obrębie Monarchii Austr. Węgierskiej, do Niemiec tudzież do Bośnii i Herzogowiny* mogą ważyć najwyżej 250 gramów. Cięższe przesyłki z pieniądzmi i papierami wartościowymi, chociażby miały formę listu, stosować się muszą do przepisów o paczkach i podlegają tym samym opłatom.

Pieczętowanie. Listów pieniężnych nie można pieczętować opłatkiem, ani zapomocą monet, guzików it.p. Koperta prywatnego nakładu pieczętuje się 5ma pieczęciami, koperta nakładu rządowego (kosztuje 1 ct.) 2ma pieczęciami.

Pieniądze srebrne i monetę zdawkową należy owinąć w papier i przymocować tak, aby się w liście nie ruszały.

Adres winien być całkiem dokładny, nawet przy listach „poste restante". Adresowanie cyframi lub pojedynczemi literami, jak również podkreślanie słów nie jest dozwolone. Po stronie adresowej z lewej strony koperty oznacza się, ja-

kiego rodzaju pieniądze w liście się znajdują i podaje się ogólną sumę. Na odwrotnej stronie koperty wypisuje się adres nadawcy.

Wysokość przesyłanej kwoty (wartość) jest nieograniczoną.

Za fałszywe podanie sumy pieniężnej lub wartości, naznaczona jest kara. Przy przesyłce pieniędzy papierowych waluty austr. ponad 500 złr. do miejscowości w Austro-Węgrzech, można żądać w urzędzie poczt. *urzędowego przeliczenia.* Urząd pocztowy pieczętuje taki list swoją pieczęcią w obecności nadawcy, a nadawca swoją w obecności urzędnika. Za przeliczenie uiszcza się osobna opłata. Papiery wartościowe w takich listach znachodzić się nie mogą.

Listy pieniężne można nadawać w obrębie Austro-Węgier, do Bośnii i Hercogowiny, tudzież do Niemiec *opłacone lub nieopłacone.* Opłatę uskutecznia się znaczkami pocztowymi, które nalepiać należy w ten sposób, ażeby pomiędzy jednym a drugim znaczkiem było wolne miejsce na 5 milimetrów. Za nieopłacone płaci adresat w monarchii Austro-Węgierskiej i w Niemczech o 6 cnt. więcej od zwykłej należytości.

Opłata za listy pieniężne (z papierami wartościowymi) w Austro-Węgrzech i do Niemiec wynosi:

Za listy z wartością do	do odległości 10 mil		ponad 10 mil		Za listy przeliczane w urzędzie: do 10 mil odległości		ponad 10 mil	
złr.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
w obrębie Monarchii austr. węg.					tylko w Austro-Węgrzech z wartością ponad 500 złr.			
50	—	15	—	27				
w Austro-Węgier i do Niemiec								
300	—	18	—	30	—	—	—	—
450	—	21	—	33	—	—	—	—
600	—	24	—	36	—	30	—	42
750	—	27	—	39	—	35	—	47
900	—	30	—	42	—	39	—	51
1050	—	33	—	45	—	44	—	56
1200	—	36	—	48	—	48	—	60
1350	—	39	—	51	—	53	—	65
1500	—	42	—	54	—	57	—	69
i t. d. za każde		więcej o		więcej o	więcej o 4 względnie		więcej o 4 względnie	
150	—	3	—	3	—	5	—	5

Opłata do Bośnii i Hercogowiny składa się: 1) z należytości za ciężar i odległość 30 ct.; z należytości za podaną wartość według taryfy austro węgierskiej tj. do 50 złr. 3 cnt., do 300 złr. 6 cnt., ponad 300 złr. za każde 150 złr. o 3 centy więcej; 3) z należytości za podaną wartość według taryfy bośniackiej t. j. do 150 złr., 3 cnt., do 300 złr. 6 cnt., ponad 300 złr. za każde 150 złr. o 3 cnt. więcej.

Doręczanie. Listy pieniężne (nie adresowane poste restante) bywają doręczane do domu za opłatą 3 ct. Pieczątki nie śmią być naruszone. Przy otwieraniu listów z przeliczanymi pieniądzmi w urzędzie pocztowym można zażądać świadectwa listonosza względnie urzędnika pocztowego. O niedoręczalności listu pieniężnego zawiadamia się nadawcę tylko w razie niedokładnego adresu.

„*Per Express*“ listy pieniężne wysyłać wolno tylko w obrębie Austro-Węg. i do Niemiec.

Listy pieniężne za granicę.

Taryfa dla listów pieniężnych zagranicznych „Lettres de valeur“.

Nazwa kraju	Najwyższa dozwolona wartość we frankach	Należytość: za każde 15 gram. ct.	Należytość: za każde 300 fr. (120 złr.) podanej wartości ct.	Należytość: za rekom. ct.
Argentyna	10000	10	18	Opłata rekomendacyjna wynosi do wszystkich krajów 10 ct.
Belgia, Bułgarya	10000	10	13	
Chile, Chiny (Shangai),	10000	10	18	
Chiny (Kalgan, Peking, Tientsin, Urga)	nieog.	10	5	
Dania z Faröeu, Islandyą	nieog.	10	13	
Duńskie kolonie:				
a) Grönlandya	nieog.	10	18	
b) Indye zach.	10000	10	18	
Egipt	nieog.	10	10	
Francya z Algerem	10000	10	13	
Francuskie kolonie	10000	10	18	
Hiszpania	10000	10	13	
Kamerun	10000	10	18	
Luxemburg	10000	10	13	
Niderlandy	25000	10	13	
Norwegia	nieog.	10	18	
Portugalia i kolonie	1000	10	18	
Rumunia	10000	10	5	
Rosya (Król. Polsk.)	nieog.	10	5	
Salvador	10000	10	18	
Szwecya	nieog.	10	18	
Szwajcarya	nieog.	10	5	
Serbia	10000	7	15	
Tunis	10000	10	18	
Turcya via Tryest	nieog	10	10	
Turcya v. Constanz	10000	10	18	
Włochy	10000	10	5	
Włoska kol. Erythrea	10000	10	18	

UWAGA: Ruble papierowe przesyłane do Rosyi i Królestwa Polskiego ulegają na granicy rosyjskiej opłacie cłowej.

Do Niemiec wysyłane listy pieniężne podlegają tym samym przepisom i taksom, co w obrębie Austro-Węgier. Te same przepisy odnoszą się do listów pieniężnych do *Czarnogóry, Grecyi, Szwajcaryi i austr. urzęd. poczt. w Turcyi.* Opłata stosuje się do taryfy za paczki wysyłane do tych krajów.

Do innych krajów przeznaczone listy pieniężne wysyłać można tylko pod oznaczeniem *„Lettre de valeur“*, a przesyłać można tylko pieniądze papierowe i papiery wartościowe. Przesyłanie monet i kosztowności nie jest dozwolone.

Opakowanie i opieczętowauie odpowiadać ma przepisom o listach pieniężnych przesyłanych w Austro-Węgrzech.

Adres należy pisać atramentem po francusku (do niektórych krajów wolno także i po niemiecku). W środku listu u góry należy jednak napisać wyraźnie słowa: „Lettre de valeur“.

Wartość należy podać w wal. austr. i we frankach słowami i cyframi. Podanie fałszywej wartości jest zakazane.

Wysokości wartości nie wolno przekraczać. (Podana jest w taryfie).

Listy pieniężne zagraniczne „Lettres de valeur“ należy przy nadawaniu opłacić znaczkami pocztowymi.

Opłata składa się: 1) z należytości za każde 15 gramów (według taryfy), 2) z należytości za każde 300 franków podanej wartości (według taryfy), 3) z należytości za rekomendacyą, która wynosi do wszystkich krajów 10 ct.

Recepis zwrotny jest przy listach pięniężnych zagranicznych dozwolony za opłatą 10 ct.

Doręczenie per Express możliwe jest do Belgii, Chile, Luxemburgu, Niederlandów. Portugalii, Szwajcaryi i Włoch za opłatą 15 ct. uiszczoną przy nadawaniu.

Zmiana adresu dozwolona jest tylko przy listach z wartością niżej 200 złr.

Paczki (w Austro Węgrzech).

Listy zwykłe i pieniężne, cięższe nad 250 gramów, druki cięższe nad 1000 gramów, a próbki nad 350 gram.. tudzież inne przesyłki, które bądźto z powodu podanej wartości, bądźto z powodu nieodpowiedniego rozmiaru nie mogą być wysyłane pocztą listową, przesyła się jako *paczki* (z dodaniem adresu przesyłkowego — Begleitadresse-Frachtbrief).

W paczkach wolno w obrębie Austro-Węgier przesyłać wszystkie przedmioty z wyjątkiem: 1) wielkich żywych zwierząt, 2) przedmiotów łatwo zapalnych i wybuchowych jak n. p. nafta, dynamit i t. p.

Wykluczone od przesyłania pocztą są: 1) paczki z monetą brzęczącą cięższe nad 65 kg.; 2) paczki z innymi przedmiotami cięższe nad 50 kg.; 3) paczki o bardzo wielkim rozmiarze, oraz paczki do Węgier z towarami obłożonemi lodem.

Opakowanie winno się stosować do miejsca oddalenia i zawartego w paczce przedmiotu. Ile możności winno być jak najtrwalsze. Przesyłki z towarem jednostajnym n. p. suknem, tudzież przesyłki nie daleko idące, niżej 3 kilogramów, mogą być pakowane w mocny papier.

Do Węgier w papier pakowane przesyłki nie są dozwolone. Przesyłki daleko idące, jak również z wysoką wartością i bardzo delikatne n. p. jedwabne koronki, należy opakować w płótno lub drewniane skrzynki.

Słabo opakowane przesyłki przyjmuje poczta na odpowiedzialność (własne bezpieczeństwo) nadawcy.

Tłuszcze (masło, smalec) należy pakować w silnie zbite skrzynki lub baryłki, aby inne przesyłki od nich się nie zawalały.

Przedmioty ulegające stłuczeniu tudzież *płyny we flaszkach* należy przesyłać w skrzynkach drewnianych z narysowaną na nich flaszką.

Beczułki z płynami mają mieć silne i dobrze trzymające się obręcze.

Dziczyzna nie krwawiąca, nie musi być opakowaną. Kilka sztuk razem związanych należy jednak opakować.

Narybek. Na przesyłkach z narybkiem należy po stronie adresowej nalepić białą kartkę z namalowaną czerwoną rybką.

Owoce przesyłać można w koszykach lub skrzynkach drewnianych.

Winogrona wysyłać można do Węgier tylko za specyalnem zezwoleniem węgierskiego ministra handlu.

Pieniądze papierowe i brzęczące (nad 250 gramów) do $1^1/_2$ Kg. mogą być pakowane w kopertach z grubego papieru. Muszą jednak być owiązane sznurkiem i dobrze opieczętowane. (Pieniądze brzęczące należy pozwijać w rulony).

Przesyłki z pieniądzmi ponad $1^1/_2$ Kg. do 20 Kg. należy opakować w płótno lub skórę. Miejsca zaszywane trzeba opieczętować bardzo gęsto. We woreczkach przesyłana moneta brzęcząca nie musi być zwijana w rulony.

Przesyłki z pieniądzmi cięższe nad 20 Kg. należy przesyłać w mocnych skrzynkach drewnianych na krawędziach dobrze opieczętowanych i zabitych gwoździami, albo w baryłkach z obręczami żelaznemi.

Małe zwierzęta ssące i ptaszki przesyła się w klatkach albo podziurawionych skrzynkach, zaopatrzonych w pożywienia i naczynie z gąbką zamaczaną we wodzie. Przy przesyłkach takich obowiązany jest nadawca oznaczyć, co się ma stać z przesyłką w razie jej niedoręczalności.

Pijawki należy wysyłać we wilgotnych woreczkach, zapakowanych w odpowiednie drewniane skrzynki z napisem: „pijawki“.

Patrony do strzelb (naboje) napełniane prochem wolno posyłać pod warunkiem, jeżeli są pakowane najpierw w kartonach papierowych lub blaszanych pudełkach, a potem w paczkach drewnianych zrobionych z desek $2^1/_2$ cm. grubych i zamykanych drewnianemi śrubami. Przesyłka taka nie śmie być cięższą nad

5 kg., ma być owiązana sznurkiem z końcami plombowanymi i oblepiona czerwonym papierem. Przesyłki z próżnymi patronami mogą być cięższe nad 5 kg.

Przy przesyłkach tych nadawca wystawia wolną od stempla deklaracyę, że gwarantuje za wszelkie możliwe szkody i że opakowanie odpowiada przepisom.

Do przesyłania broni i patronów należy dołączyć pisemne zezwolenie władzy politycznej.

Sznury łatwo zapalne (do zapalania min) należy opakować w drewniane lub blaszane szkatułki i oblepić je czerwonym papierem.

Przesyłki z alkoholem (ponad 1 litr) do Węgier, Bośnii i Hercogowiny winno się przed nadaniem na pocztę zgłosić u straży skarbowej.

Opieczętowanie przesyłek bez wartości i z wartością niżej 200 złr. nie zawierających pieniędzy i kosztowności nie jest wymagane. Kuferki i torby podróżne z wartością niżej 200 złr. wystarczy zamknąć na kluczyk. Wszystkie inne przesyłki należy opieczętować jak najdokładniej. Sznurki, jeżeli są, należy do przesyłki w ten sposób przypieczętować, aby bez zerwania pieczęci zdjąć się nie dały. Pieczętowanie za pomocą monet, guzików i t. d. nie jest dozwolone.

Adres może być napisany wprost na paczce, albo na niej nalepiony, albo wreszcie może być umieszczony na deszczułce lub kartce tektury przymocowanej silnie do paczki. Na przesyłkach z wartością wyżej 200 złr., tudzież na posyłkach z pieniądzmi i kosztownościami nalepiony adres nie jest dozwolony. Cyframi lub literami adresować paczek nie można.

Adres (list) przesyłkowy (*Frachtbrief, Begleitadresse*) za 5 ct. żółty należy dodać do każdej przesyłki z pieniądzmi ważącej więcej nad 250 gramów, tudzież do każdej innej cięższej nad 50 gramów. Wolno jednakże do tego samego adresata wysyłać z jednym listem przesyłkowym 2 lub 3 paczki. Przy przesyłkach z wartością wyżej 200 złr., należy na odcinku listu przesyłkowego odcisnąć pieczęć, której się do pieczętowania przesyłki użyło. Na liście przesyłkowym zamieszcza się adres taki sam jak na paczce. Na odcinku można zamieścić korespondencyę.

Zawartość posyłki musi być podana dokładnie na liście przesyłkowym i paczce. Określenie takie, jak „drobiazgi“ „diverse“ i t. p. nie wystarcza.

Zepsuciu ulegające przesyłki należy jako takie oznaczyć na liście przesyłkowym i na paczce.

Wartość można podać lub nie. Na przesyłkach z pieniądzmi należy wyszczególnić rodzaje pieniędzy.

Opłata paczek składa się: 1) z należytości za ciężar i odległość, 2) z należytości za podaną wartość.

Paczki można opłacać lub nie. Opłaca się przez nalepianie znaczków pocztowych na prawym brzegu listu przesyłkowego. Nieopłacone przesyłki do 5 klg. kosztują o 6 ct. więcej

Recepis zwrotny przy paczkach kosztuje 10 ct.

Doręczanie. Paczki do $1\frac{1}{2}$ klg. bywają doręczane do domu za opłatą 3 ct. Inne paczki bywają tylko awizowane za pomocą adresu przesyłkowego We wielkich miastach doręcza się paczki do domu za osobną opłatą. Za awizowanie przesyłki przez listonosza należy się 2 ct.

W razie nieprzyjęcia przesyłki należy to napisać na liście przesyłkowym.

Uszkodzonych przesyłek wolno nie przyjąć lub zażądać odszkodowania. Przy odbiorze przesyłek z podartem opakowaniem wolno zażądać urzędowego przeważenia.

Paczki nieodebrane w przeciągu 7 dni (poste restante w ciągu jednego miesiąca (uważa się jako niedoręczalne i zawiadamia się o tem nadawcę osobnem

pismem (Rückmeldung). Przyjęcie takiego pisma kosztuje 10 ct. Nadawca może zażądać zwrotu przesyłki, powtórnego awizowania lub doręczenia innej osobie. Jeżeli adreset przesyłki nie przyjmuje lub jej nie podejmie w przepisanym terminie, zwraca się posyłkę do miejsca nadania, gdzie ją nadawca winien odebrać. Po 7 dniach może adresat odebrać przesyłkę tylko za zezwoleniem nadawcy. Przesyłki ze żywemi zwierzętami należy odebrać z poczty w przeciągu 24 godzin (poste restante 48 godzin).

1. Taryfa dla paczek za ciężar i odległość.

Ciężar do	Do miejsca w strefie I. — t. j. w odległości do 10 mil		II. — do 20 mil		III. — do 50 mil		IV. — do 100 mil		V. — do 150 mil		VI. — nad 150 mil	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
w Austro-Węgrzech												
500 gr.		2		24		24		24		24		24
w Austro-Węgrzech i do Niemiec												
5 kg.		15		30		30		30		30		30
6 „		18		36		42		48		54		60
7 „		21		42		54		66		78		90
8 „		24		48		66		84	1	02	1	10
9 „		27		54		78	1	02	1	26	1	50
10 „		30		60		90	1	20	1	50	1	80
11 „		33		66	1	02	1	38	1	74	1	10
12 „		36		72	1	14	1	56	1	98	1	40
13 „		39		78	1	26	1	74	2	11	1	70
14 „		42		84	1	38	1	92	2	46	3	00
15 „		45		90	1	50	2	10	2	70	3	30
16 „		48		96	1	62	2	28	2	94	3	60
17 „		51	1	02	1	74	2	46	3	18	3	90
18 „		54	1	08	1	86	2	64	3	46	4	10
19 „		57	1	14	1	98	2	82	3	60	4	50
20 „		60	1	20	2	10	3	00	3	90	4	80
tak dalej za każdy 1 klg.	więcej o 3 ct.		więcej o 6 ct.		więcej o 12 ct.		więcej o 18 ct.		więcej o 24 ct.		więcej o 30 ct.	

Uwaga. Przesyłki wymagające ostrożnego obchodzenia się (*Sperrgut*) kosztują we wszystkich strefach o połowę drożej.

Taryfa za podaną wartość.

Do wysokości		Płaci się	
w Austro-Węgrzech			
50	zł.	3	ct.
w Austro-Węgrzech i do Niemiec			
300	zł.	6	„
450	„	9	„
600	„	12	„
750	„	15	„
900	„	18	„
1050	„	21	„
1200	„	24	„
1350	„	27	„
1550	„	30	„

Ulegające szybkiemu zepsuciu przesyłki w razie nieodebrania sprzedaje się na licytacyi lub się niszczy.

Per Express wysyłane paczki należy przy nadawaniu opłacić. Należytość ekspressowa wynosi 25 ct. Adresat mieszkający poza obrębem miejscowości pocztowej dopłaca przy posyłkach ekspresowych 50 ct. za $7\frac{1}{2}$ kilometra (po odtrąceniu 25 ct.)

Zmianę adresu względnie zwrot paczki zarządzić można w drodze pisemnej lub telegraficznej. Zmiana adresu dozwolona jest tylko przy posyłkach z wartością niżej 200 zł.

Paczki do Bośnii i Hercogowiny.

Paczki do Bośnii i Hercogowiny bez wartości lub z wartością wysyłać można do 20 kilogramów.

Opakowanie ma być z płótna lub z drzewa. W papier wolno opakowywać tylko książki, druki i przedmioty bez wartości na odpowiedzialność (własne bez-

pieczeństwo) nadawcy. Przesyłki z pożywieniem i żyjącym drobiem dozwolone są tylko na własne bezpieczeństwo nadawcy i nie mogą być wysyłane per Express.

Per Express wysyłać można paczki tylko do 1 klg. i z wartością do 20 złr. Inne przepisy są identyczne z przepisami obowiązującymi w Austro-Węgrzech.

Opłata. Do Bośni i Hercogowiny można wysyłać paczki opłacone lub nieopłacone. Opłata składa się:

Przy paczkach niżej 5 klg. 1) z należytości za ciężar i odległość do 500 gr. 30 ct.; do 5 klg. 50 ct. — 2) z należytości za podaną wartość według taryfy austryackiej tj. do 50 złr. 3 ct.; do 300 złr. 6 ct. ponad 300 złr. za każde 150 złr. o 3 ct. więcej; 3) z należytości za podaną wartość według taryfy bośniackiej t. j. za każde 150 złr. 3 ct.

Przesyłki z Galicyi nad 5 klg. opłaca się podług strefy ponad 50 mil i wynosi:

za ciężar	nad 50 mil	
	złr.	cnt.
6kg.		96
7 „	1	22
8 „	1	48
9 „	1	74
10 „	2	—
11 „	2	26
12 „	2	52
13 „	2	78
14 „	3	04
15 „	3	30
16 „	3	56
17 „	3	82
18 „	4	08
19 „	4	34
10 „	4	60

Należytość za podaną wartość oblicza się podług taryfy austr. węgierskiej i bośniackiej tak samo jak przy posyłkach niżej 5 klg.

Paczki za granicę.

Paczki do Niemiec nie mogą ważyć nad 50 klg. Niedozwolone do Niemiec są przesyłki z materyałami wybuchowymi, winogronami, gałązkami winnemi, kompostem i z ziemią nawozową.

Przesyłki pieniężne do 2 klg. jeżeli nie zawierają pieniędzy papierowych więcej nad 10.000 marek (5.000 złr.) lub brzęczących nad 1000 marek (500 złr.) można opakować, w mocny papier i obwiązać sznurkiem. Cięższe przesyłki pieniężne należy opakowywać tak samo jak w Austro-Węgrzech.

Inne przepisy o opakowaniu, adresowaniu i t. d. są zupełnie te same, co przy paczkach przesyłanych w Austro Węgrzech.

Adres przesyłkowy (Frachtbrief) dodaje się koloru różowego (zagraniczny).

Wartość paczek należy podać w walucie austryackiej, a obok niej wolno podać w walucie niemieckiej.

Opłata uskutecznia się według tych samych taryf, co przy paczkach w Austro-Węgrzech. Można je wysyłać opłacone lub nie. Nieopłacone kosztują o 6 ct. więcej.

Deklaracyę cłową jednę i jednę statystyczną trzeba dodać do każdej przesyłki. Blankiety na deklaracye cłowe i statystyczne kupuje się w urzędzie poczt. po pół centa za sztukę i wypełnia się je stosownie do podanych rubryk. Na deklaracyi statystycznej należy koniecznie podać w rubryce do tego przeznaczonej numer, pod jakim wysyłany towar w statystycznym spisie cłowym jest umieszczony. Spis taki znajduje się do przeglądnięcia w urzędzie cłowym i każdym pocztowym.

Do paczek mających się wydać adresatowi bez wszelkich opłat cłowych, należy dołączyć pisemną deklaracyę (Francozettel), że się te opłaty uiści po zawiadomieniu, ile wynoszą.

Paczki do innych krajów można wysyłać w dwojaki sposób: 1) jako przesyłki pod nazwą *„colis postaux"* (pakiety pocztowe — Postpackete), 2) jako zwykłe paczki (przesyłki frachtowe — Postfrachtstücke). Różnica między jednemi a drugiemi przesyłkami jest ta, że „colis postaux" muszą być przy nadawaniu opłacone; że opłata ich jest niższą, niż przy przesyłach frachtowych tej samej wagi; że ciężar nie może przekraczać 5 klg. (do niektórych krajów 3 klg.) i że rozmiar ich jest ograniczony; natomiast zwykłe paczki (przesyłki frachtowe) można nadawać opłacone lub nieopłacone, a rozmiar i ciężar mogą mieć prawie do wszystkich krajów taki sam, jak przesyłki w Austro-Węgrzech.

„Colis postaux" (*pakiety pocztowe*) wysyłać można prawie do wszystkich państw związku pocztowego. W Europie niedozwolone są pakiety pocztowe do Czarnogóry, Niemiec, Rosyi i Szwajcaryi.

Rozmiar. Do krajów: Argentyna, Egipt, Grecya, Hiszpania, Kanada, Kolumbia, Włochy nie może objętość przenosić 20 dm.³. Objętość ponad 25 dm.³. nie jest dozwoloną do krajów: Tunis, Tripolis, Turcya azyatycka. Do innych krajów, do których przesyłki jako „Sperrgut" nie są dozwolone (co uwidoczniono w taryfie) wielkość przesyłek „colis postaux" nie może przekraczać 60 cm. w każdym kierunku.

Wykluczone od przesyłania w „colis postaux" są przedmioty łatwo zapalne i wybuchowe.

Dołączanie listów i pism mających znamiona korespondencyi jest (z wyjątkiem do Danii) niedozwolone. Nie wolno również przesyłać przedmiotów ze złota i srebra w paczkach bez podanej wartości do tych krajów, do których dozwolone są posyłki z wartością.

Przesyłanie innych przedmiotów nie do wszystkich krajów jest dozwolone, jest więc obowiązkiem nadawcy wywiedzieć się pod tym względem bliższych szczegółów. Urząd pocztowy może udzielić bliższych informacyj w tym kierunku, jednakże bez wszelkiej odpowiedzialności za dokładność.

Opakowanie ma być silne z płótna lub drzewa. Każda przesyłka winna być zapieczętowana lakiem lub plombą.

Adres ma być pisany literami łacińskiemi. Na przesyłkach wartościowych należy napisać adres wprost na opakowaniu.

Wartość należy podać we frankach i w walucie austryackiej. Do których krajów podanie wartości jest dozwolone, uwidoczniono w taryfie.

Adres (*list*) *przesyłkowy* ma być dodany koloru różowego (zagraniczny). Przy przesyłkach z wartością, winno się na odcinku zamieścić odcisk pieczęci, której się do pieczętowania przesyłki użyło.

Korespondencya na odcinku nie dozwolona jest do Anglii, Belgii, Chin, Francyi, Grecyi, Hiszpanii, Kanady, Kolumbii, Kostaryki, Portugalii, Szwecyi, Tunisu, Turcyi, Trypolisu, Uragwaj i Włoch.

Opłata uskutecznia się przy nadawaniu znaczkami pocztowymi.

Potrzebna ilość deklaracyj cłowych uwidoczniona jest w taryfie. Statystyczną deklaracyę jednę należy dołączyć do każdej paczki. Na liście przesyłkowym oznacza się ilość dołączonych deklaracyj. Wartość w deklaracyach ma być rzeczywistą. „Colis postaux" do Egiptu i Niederlandów z deklaracyami cłowemi bez podanej wartości nie mogą być wysyłane.

Jeżeli chcemy, aby posyłka wydana została adresatowi bez wszelkich opłat cłowych, należy dołączyć do posyłki pisemne oświadczenie (Francozettel), że należytość tę obowiązujemy się uiścić. Oświadczenie takie dozwolone jest jednak

tylko do Algieru, Danii, Egiptu, Francyi, Luxemburga, Niederlandów, Szwecyi, Trypolisu i Włoch.

Per Express wysyłać można „Colis postaux“ tylko do Belgii, Chile, Danii, Francyi, Luxemburga i Niederlandów za opłatą 25 ct.

Zmiana adresu możliwa jest do wszystkich krajów z wyjątkiem: Anglii, Hiszpanii, Japonii, Kanady, Kolumbii, Kostaryki i Trypolisu przy posyłkach z wartością niżej 200 złr.

Paczki zwykłe (przesyłki frachtowe) za granicę (z wyjątkien Niemiec).

Które przedmioty wolno przesyłać do poszczególnych krajów, jest rzeczą nadawcy wywiedzieć się dokładnie.

Urząd pocztowy udzielić może w tym względzie bliższych informacyj, nie bierze jednak za nie żadnej odpowiedzialności.

Materyały łatwo zapalnie i wybuchowe są wykluczone od przesyłania w obrocie ze wszystkiemi państwami.

Opakowanie ma być z płótna lub z drzewa.

Opieczętować należy lakiem lub plombą.

Adres (list) przesyłkowy dodaje się koloru różowego (zagraniczny).

Cłowe deklaracye wymagane są przy każdej posyłce po największej części w ilości 3 sztuk.

Statystyczna deklaracya potrzebna jest jedna.

Wartość podaje się we frankach i w walucie austryackiej, taką samą na paczce i adresie przesyłkowym, jak i w cłowych deklaracyach. Opłata należytości cłowych przez nadawcę możliwa jest tylko przy przesyłkach do Szwajcaryi.

Recepis zwrotny dozwolony jest do Czarnogóry, Rumunii i Serbii za opłatą 10 ct.

Per Express można wysyłać paczki do Czarnogóry, Danii, Luxemburga i Szwajcaryi.

Opłata stosuje się do taryf. Każdy kraj ma inną taryfę. Taryfy są bardzo obszerne i do niektórych krajów mocno skomplikowane. Do przesyłek, do których opłata nie da się całkiem dokładnie obliczyć, dołącza nadawca pisemną deklaracyę (Francozettel), że zobowiązuje się uiścić opłatę później, po zawiadomieniu, ile wynosi. Nadawca nieznany składa odpowiedni zadatek w gotówce.

Do bardzo wielu krajów należy wypełnić adres przesyłkowy i deklaracye cłowe w języku francuskim.

Korespondencya na odcinku adresu przesyłk. do przeważnej części krajów nie jest dozwolona. Również niedozwolonem jest do większej części krajów dołączanie listów do paczek.

Wyciąg ze statystycznego spisu cłowego.

(Cyfra oznacza ten numer, który należy podać w deklaracyi statystycznej),

Agrest, maliny, morele, poziomki, wiśnie i brzoskwinie nr. 54; bawełniane wyroby białe 353, kolorowe 351; bielizna bawełniana 478, lniana 479; buciki skórkowe 567, chleb 184, ciastka i cukierki 206, drób 108, dziczyzna 107, fotografie 1115; gruszki, jabłka, śliwki świeże 55, suszone 56; instrumenta smyczk. 90?, jaja 117, jedwabne mat. 457a, jelita 143, druki, kalendarze i książki nie-

oprawne 1111, książki oprawne 1110, kwiaty zrywane 72, kwiaty sztuczne 459; lniane płótno 389; masło 146; mięso 188; miód pszczelny 120; nuty 1113; obrazy (staloryty i t. p.) 1115, obrazy malowane ręką 1117; okulary, optyczne wyroby 897; pióra gęsie i kacze 140; pieniądze srebrne, korony 894a, reńskie 894b, inne 894c, pieniądze złote: korony 893a, inne 893b; perfumy 1097; raki 111, ryby 109; ser 191, smalec 148a, słonina 148b, srebrne kosztowności 927; wino w baryłkach 175, w butelkach 176; wosk 122, wędliny 190; welocypedy 871, zegarki złote 911, pozłacane 912, srebrne 913, posrebrzane 914, inne 915, złote kosztowności 926.

Zaliczki (Nachnahmen).

Paczki i listy wartościowe za zaliczką. Listy wartościowe i wszystkie inne przesyłki, które bądźto z powodu podanej wartości, bądźto z powodu swego rozmiaru i ciężaru wysyłane być muszą jako paczki (z dodaniem adresu przesyłkowego), można nadawać za zaliczką. Wysokość zaliczki przy tych przesyłkach w Austro-Węgrzech z Bośnią i Hercogowiną może wynosić 500 złr. Przy listach wartościowych zagranicznych (lettre de valeur) możliwa jest zaliczka do Belgii, Danii, Egiptu, Francyi z Algierem, Luksemburga, Niederlandów, Norwegii, Rumunii, Szwajcaryi, Szwecyi i Włoch do wysokości 200 złr.

Przy przesyłkach zagranicznych *frachtowych* dozwolona jest zaliczka do Anglii, Belgii, Danii, Francyi, Hiszpanii, Luksemburga, Niederlandów, Niemiec, Norwegii, Portugalii, Szwajcaryi, Szwecyi, Stanów zjednocz. półn. Ameryki i Włoch do wysokości 200 złr., zaś do Czarnogóry, Serbii i Turcyi do 500 złr. Niemożliwa jest zaliczka przy listach wartościowych do Bośni i Hercogowiny.

Adres przesyłkowy (Begleitadresse Frachtbrief) za 6 ct. koloru niebieskiego t. j. zaliczkowy (połączony z przekazem pieniężnym) dodaje się do każdej przesyłki zaliczkowej tego rodzaju w Austro-Węgrzech z Bośnią i Hercogowiną. Do paczek zagranicznych dodaje się adres zaliczkowy różowy (zagraniczny). Nie potrzebny jest adres przesyłkowy przy listach wartościowych zagranicznych (lettres de valeur). Na adresie przesyłkowym wypisuje się adres odbiorcy przesyłki, zaś przekaz przyłączony do adresu przesyłk. adresuje się do wysyłającego posyłkę t. j. do nadawcy, wolno jednakże, jeżeli się jest członkiem poczt. kasy oszczędn. w obrocie czekowym, zaadresować do tej kasy we Wiedniu.

Przepisy o opakowaniu, doręczaniu itp. odpowiadają w zupełności przepisom obowiązującym przy listach wartościowych względnie paczkach bez zaliczki.

Termin do wykupna przesyłki za zaliczką wynosi 7 dni. Posyłki ulegające zepsuciu lub ze żywemi zwierzętami należy wykupić w 24 godzinach.

Zniesienie lub zniżenie zaliczki za zgłoszeniem się do nadawczego urzędu pocztowego dozwolone jest przy wszystkich bez wyjątku przesyłkach zaliczkowych w Austro-Węgrzech z Bośnią i Hercogowiną, tudzież do Szwajcaryi i Turcyi, zaś przy pakietach pocztowych zagraniczn. (colis postaux) tylko do Egiptu, Rumunii i Włoch.

Listy wartościowe i paczki za zaliczką można wysyłać opłacone lub nie, z wyjątkiem pakietów pocztowych zagran. (colis postaux) i listów wartościowych zagran. (lettres de valeur).

Opłata stosuje się do taryf odpowiednio do kraju przeznaczenia i tego, czy przesyłka jest listem wartościowym (pieniężnym), czy też paczką. Ponad to dolicza się tak zwaną „prowizyę“ od kwoty zaliczkowej według następującej taryfy.

Taryfa prowizyi od zaliczek.

W Austro-Węgrzech z Bośnią i Hercog.		Do Niemiec, Szwajcaryi i Turcyi przez Tryest		Do Turcyi przez Semlin i do innych państw	
wysokość zaliczki	opłata prowizyi	wysokość zaliczki	opłata prowizyi	wysokość zaliczki	opłata prowizyi
do 12 złr.	6 ct.	do 6 złr.	6 ct.	do 10 złr	10 ct
14 „	7 „	7 „	7 „	20 „	20 „
16 „	8 „	8 „	8 „	30 „	30 „
18 „	9 „	9 „	9 „	40 „	40 „
20 „	10 „	10 „	10 „	50 „	50 „
22 „	11 „	11 „	11 „	60 „	60 „
24 „	12 „	12 „	12 „	70 „	70 „
26 „	13 „	13 „	13 „	80 „	80 „
28 „	14 „	14 „	14 „	90 „	90 „
30 „	15 „	15 „	15 „	100 „	1 złr.
i t. d. za każde następne 2 złr.	więcej o 1 ct.	i t. d. za każdy następny 1 złr.	więcej o 1 cnt.	i t. d. za każde następne 10 złr.	więcej o 10 ct.

Przesyłki polecone za zaliczką. Listy bez wartości do 250 gr. karty koresp., próbki i druki posyłać można w ten sposób, że adresat przy odbiorze opłacić musi pewną zaliczkę. (Nachnahme). Przesyłki takie muszą być przy nadaniu frankowane i *polecone* (rekomendowane). Opłaca się je tak samo, jako polecone listy, karty koresp., druki i próbki bez zaliczki. Dodanie adresu przesyłkowego (Frachtbrief - Begleitadresse) jest niepotrzebne. Przesyłki takie są dozwolone w obrębie Monarchii Austryacko-Węgierskiej z Bośnią i Hercogowiną, tudzież do austryackich urzędów poczt. w Turcyi za zaliczką do wysokości 500 złr. Do Belgii, Danii, Francyi, Luksemburga, Niemiec, Niederlandów, Norwegii, Rumunii, Szwecyi, Szwajcaryi i Włoch zaliczka nie może przekraczać 200 złr. (400 marek, 500 franków).

Podanie wartości przy tego rodzaju posyłkach jest niemożliwe.

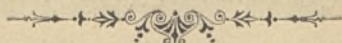
Po stronie adresowej oprócz adresu odbiorcy należy wypisać adres nadawcy i kwotę zaliczkową cyframi i literami w walucie kraju, do którego przesyłka jest przeznaczoną. Bardzo wyraźnie należy napisać po stronie adresowej słowo: „Nachnahme" (za granicę słowo „Remboursement").

Przesyłki polecone za zaliczką nie wykupione zaraz, zatrzymuje się w urzędzie pocztowym przez 7 dni. Jeżeli w tym czasie adresat zaliczki nie wykupi, zwraca się przesyłkę nadawcy bez poprzedniego o tem zawiadomienia.

Po wykupieniu zaliczki wysyła urząd pocztowy kwotę powziątkową przekazem, odtrącając należytość na opłatę przekazu, tudzież 5 cnt. jako należytość manipulacyjną.

Książki nadawcze.

Kto nie chce narażać się na zgubę recepisów otrzymywanych przy nadawaniu przesyłek poleconych, przekazów, listów wartościowych i paczek, może nabyć w urzędzie pocztowym książkę nadawczą za 10 lub 25 ct. i wpisywać do niej wszystkie te przesyłki.

Pocztowa kasa oszczędności.

Wszystkie urzędy pocztowe przyjmują i zwracają wkładki pieniężne w imieniu urzędu pocztowej kasy oszczędności we Wiedniu. Wkładki można czynić imieniem własnem lub imieniem innej osoby. Najmniejsza wkładka dozwolona jest w kwocie 50 ct. Wkładki większe uskuteczniać należy kwotami zaokrąglonemi. Dla oszczędzenia kwoty niższej od 50 ct. zaprowadzono karty oszczędności do nalepiania znaczków pocztowych po 5 ct. Zapełniona znaczkami poczt. karta oszcz. przyjmowana jest jako wkładka 50 ct. W jednym tygodniu dozwolonem jest uiszczać wkładki tylko 3ma kartami oszcz.

Przy uiszczeniu pierwszej wkładki należy podać imię i nazwisko włożyciela wraz z dokładną datą urodzenia i podpisać książeczkę wkładkową wraz z kontrakwitem. Osoby nie umiejące pisać robią znak własną ręką w obecności świadka. Na kontrakwicie wolno oznaczyć jakieś słowo za hasło (Losungswort). Hasło takie trzeba dobrze zapamiętać, ponieważ zwrot wkładek otrzymać można tylko za podaniem hasła.

Ogólna suma wszystkich wkładek nie może przekraczać 1000 złr. Włożyciel otrzymuje książeczkę wkładkową i książeczkę na wypowiedzenia. Na kilka książeczek czynić wkładek nie wolno. W razie zgubienia której z książeczek należy o tem zawiadomić urząd poczt. kasy oszcz. Zapisane książeczki wymienia się na nowe bezpłatnie, zgubione zaś za opłatą 10 ct. od książeczki wkładkowej a 5 ct. od książeczki na wypowiedzenia. Każda wkładka oprócz potwierdzenia w książeczce, potwierdzaną jest osobno przez wiedeński urząd poczt. kasy oszcz. Potwierdzenie takie jest potrzebne do zwrotu wkładki w krótkiej drodze.

Prowizya od wkładek wynosi 3%. Na końcu roku słonecznego dolicza się prowizya do kapitału.

Zwrot wkładek może nastąpić z natychmiastowem wypowiedzeniem (w krótkiej drodze) od 1 do 20 złr. Do wypłaty w krótkiej drodze potrzebne jest potwierdzenie z Wiednia na ostatnią wkładkę i wypowiedzenie wypełnione na kartce z książeczki do wypowiedzeń. Zwrot wkładki możliwy jest w każdym urzędzie poczt. Przy wypowiedzeniu w krótkiej drodze musi pozostać na książeczce wkładkowej najmniej 50 ct.

Zwrot wkładki w kwocie wyższej nad 20 złr. tudzież zwrot całej oszczędności (wraz z odsetkami) następuje za wypowiedzeniem wysłanem do Wiednia. Urząd poczt kasy oszcz. przesyła wtedy włożycielowi przekaz, na mocy którego zwrot wkładki zostaje uskutecznionym. Przekaz taki wolno kazać zaadresować do któregobądź urzędu pocztowego na imię własne lub innej osoby. Książeczkę wkładkową przy uiszczaniu i zwrocie wkładek należy zawsze przynieść do urzędu pocztowego. Podpis na wypowiedzeniu musi być ten sam, jaki jest w książeczce wkładkowej i na kontrakwicie. Prowizya od wkładek w poczt. kasie oszcz. jest wolna od podatku. Sądowe zajęcie książeczek wkładkowych nie jest dozwolone.

Korespondencya z urzędem poczt. kasy oszcz. we Wiedniu jest wolna od opłaty pocztowej.

Obrót czekowy (przekazowy). Włożyciel mający wkładkę w kwocie 100 złr. może przystąpić do obrotu czekowego. Obrót czekowy polega na tem, że na imię włożyciela mogą uskuteczniać wkładki rozmaite inne osoby w każdym urzędzie poczt. zapomocą specyalnych blankietów (Empfang-Erlag-Schein), zaś sam włożyciel może wydawać wiedeńskiemu urzędowi poczt. kasy oszcz. zlecenia na wypłatę pieniędzy innym osobom w jego imieniu. Prowizya od wkładek w obrocie czekowym wynosi 2 procent.

IV. Telegramy.

Telegram ma być zrozumiały, pisany atramentem i czytelny. Do większych miast należy podać w adresie charakter adresata, ulicę a względnie i nr. domu. Można wysyłać telegramy w mowie tajnej tj. umówionej, tudzież szyfrownne tj. z liczb arabskich. Podpis na telegramie nie jest konieczny. Treść telegramu otoczona jest tajemnicą. Nadaje się telegramy albo wprost w urzędzie, albo za pośrednictwem telefonu, albo też pocztą, wrzucając do skrzynki pocztowej.

Opłaca się telegramy gotówką lub znaczkami pocztowymi. Opłata stosuje się do ilości słów. Do państw europejskich liczy się za 1 słowo wyraz z 15 liter a do państw zaeuropejskich z 10 liter. Znaków pisarskich z wyjątkiem nawiasu i cudzysłowu nie liczy się do słów. Łączenie wyrazów przeciwne prawidłom gramatyki nie jest dozwolone. W obrocie europejskim liczy się 5 cyfr, w obrocie zaeuropejskim 3 cyfry za słowo. W telegramach z mową tajną liczy się za jedno słowo wyraz złożony z 10 liter.

W Austro-Węgrzech, do Bośni i Hercogowiny, tudzież do Niemiec płaci się za jedno słowo 3 ct. najmniej jednakże 30 ct. Do innych krajów europejskich opłaca się należytość zasadniczą 30 ct. i należytość za każde słowo według taryfy. Do krajów zaeuropejskich uiszcza się tylko należytość za każde słowo.

Recepis nadawczy (jeżeli sobie kto życzy) kosztuje 5 ct.

Telegramy pilne oznaczają się na początku adresu literą „D“ i kosztują 3 razy tyle, co telegramy zwykłe.

Odpowiedź zapłacona oznacza się na początku telegramu literami RP. Na 10 słów kosztuje 30 ct., na większą ilość słów za każde słowo o 3 ct. więcej.

Telegramy sprawdzane (collationirt) znaczy się na początku literami: TC. i opłaca się o jednę czwartą część więcej, niż telegramy zwykłe.

Telegramy z potwierdzeniem odbioru oznacza się literami CR. Kosztują tyle, co telegramy ze zapłaconą odpowiedzią na 10 słów.

Telegramy do adresatów za obrębem miejscowości, w której jest stacya telegraficzna doręcza się umyślnym posłańcem. Należytość za posłańca wynosi 40 ct. i uiszcza się przy nadawaniu telegramu. Telegramy takie oznacza się na początku literami XP.

Telegramy o kilku adresach. Jeden i ten sam telegram do kilku adresatów w tem samem miejscu zamieszkałych można wysyłać w ten sposób, że się opłaca należytość za telegram i za każdy następny adres dopłaca się 25 ct. jeżeli telegram nie zawiera słów więcej niż sto. Przy telegramach o 200 słowach płaci się 50 ct. za każdy następny adres.

Jeżeli telegram jest niedoręczalny z jakiego powodu, zostaje o tem nadawca zawiadomiony drogą telegraficzną.

Nazwa kraju	Należytość zasadnicza ct.	Należytość za 1 słowo ct.	Nazwa kraju	Należytość zasadnicza ct.	Należytość za 1 słowo ct.
Austro-Węgry	—	3	Niemcy	—	3
Algier	30	13	Malta	30	19
Anglia z Irlandyą	30	13	Niderlandy	30	11
Azory (wyspy)	30	47	Norwegia	30	16
Belgia	30	11	Portugalia	30	17
Bośnia i Hercog.	—	3	Rumunia	30	6
Bułgarya	30	9	Rosya (europ.).	30	12
Cypr	30	20	Szwecya	30	12
Czarnogóra	30	4	Szwajcarya	30	4
Dania	30	11	Senegal	35	86
Francya i Monako	30	8	Serbia	30	4
Gibraltar	30	17	Tripolis	30	61
Grecya: Korfu	30	13	Tunis	30	13
„ ląd stały	30	21	Turcya europ.	30	14
„ wyspy	30	22	„ azyatycka	30	20
Hiszpania	30	14	Włochy	30	8
Luxemburg	30	11			

Rozkład jazdy na poczcie tarnowskiej.

Wóz pocztowy z Tarnowa odchodzi:

Do Lisiejgóry, Radomyśla, Wadowic górnych i Czermina o godzinie 6 rano.
„ Żabna i Siedliszowic o godz. 6 minut 15 rano.
„ Dąbrowy i Szczucina o godz. 6 rano.
„ Rzuchowy o godz. 6 minut 15 rano.
„ Lisiejgóry i Radomyśla o godz. 9 minut 15 rano.
„ Dąbrowy o godz. 2 po południu.
Poczta piesza do Szynwałdu o godz. 2 po południu.

Godziny urzędowe.

Poczta główna.

Kasa, nadawanie i wypłata przekazów, kasa oszczędności w dni powszednie: przed południem od godz. 8 do g. 12, po południu od godz. 3 do godz. 6. W niedzielę przed południem: od godz. $8^1/_2$ do godz. $11^1/_2$, po południu od godz. 3. do godz. 4. (tylko dla nadawania przekazów).

Nadawanie listów poleconych w dni powszednie: przed południem od g. 8 do godz. 12 popołudniu: od godz. 3 do godz. 7; w niedzielę: przed południem od godz. 8½ do godz. 11½, popołudniu od godz. 3 do godz. 4.

Nadawanie listów pieniężnych i paczek w dni powszednie: przed południem od godz. 8 do godz. 12; popołudniu: od godz. 3 do godz. 7; w niedzielę: przed południem od godz. 8½ do godz. 11½, popołudniu od godz. 3 do godz. 4.

Nadawanie telegramów: od godz 7 rano do godz. 12 w nocy.

Wydawanie listów i gazet w dni powszednie: przed południem od godz. 8 do 12, popołudniu od godz. 3 do godz. 6; w niedzielę: przed południem od godz. 8½ do godz. 11½; popołudniu kancelarya zamknięta.

Wydawanie paczek w dni powszednie: przed południem od godz. 8 do godz. 12; popołudniu od godz. 3 do godz. 6; w niedzielę: przed południem od godz. 8½ do godz. 11½; popołudniu kancelarya zamknięta.

Wykupno zleceń pocztowych i wydawanie listów pieniężnych w dni powszednie: przed południem od godz. 8 do godz. 12. popołudniu od godz. 3 do godz. 6; w niedzielę: przed południem od godz 8½ do godz. 11½, popołudniu kancelarya zamknięta.

Oddział reklamacyjny w dni powszednie: przed południem od godz. 9 do godz. 12., popołudniu od godz. 3 do godz. 6.; w niedzielę: przed południem od godz. 9 do godz. 11½; popołudniu kancelarya zamknięta.

Urząd pocztowy na dworcu kolejowym.

Nadawanie listów poleconych i pieniężnych, paczek, przekazów, kasa oszczędności i telegramów w dni powszednie: przed południem od godz. 8 do godz. 8 wieczór; w niedzielę: przed południem od godz. 8½ do 11½, popołudniu od godz. 3 do godz. 4.

Do okręgu doręczeń urzędu pocztowego w Tarnowie należą miejscowości:

Biała, Brzezinki, Chyszów, Dąbrówka Infułacka, Gumniska, Jodłówka, Klikowa, Krzyż, Kłokowa, Koszyce Małe i Wielkie, Kobierzyn, Ładna, Łęka, wica, Łękawka, Łukowa, Nowodworze, Partyń (dwór), Pawęzów, Pogorska Wola-Poręba Radlna, Poskle, Radlna, Rudy, Rzędzin, Rzędzińska Wola, Skrzyszów. Słomianka, Śrędziny, Świebodzin, Świerczków, Tarnów, Tarnowiec, Wałki, Zawada, Zbylitowska Góra i Zgłobice.

JARMARKI UPRZYWILEJOWANE
w Królestwie Galicyi i w W. Ks. Krakowskiem.

Tarnów. Na podstawie pozwolenia c. k. Namiestnictwa z dnia 8. stycznia r. 1871. l. 55023 i z dnia 26. marca 1882. l. 17864 odbywa się corocznie 12 jarmarków: 1) w pierwszy poniedziałek w styczniu przez jeden dzień. 2) 3 lutego przez 8 dni. 3) 30 marca przez 8 dni (zarazem pierwszy wiosenny jarmark na konie), 4) 28 kwietnia przez 1 dzień (zarazem drugi wiosenny jarmark na konie), 5) w drugi poniedziałek w maju przez jeden dzień, 6) w drugi poniedziałek w czerwcu, 7) od 22. lipca przez 8 dni, 8) w drugi poniedziałek w sierpniu, 9) od 14 września przez 8 dni (trzeci jarmark na konie), 10) w drugi poniedziałek w październiku, 11) w drugi poniedziałek w listopadzie, 12) w drugi poniedziałek w grudniu.

Jarmarki stare: Po NMP. Gromnicznej 3. lutego, 19 marca na konie, w poniedziałek po niedzieli kwietniej, w poniedziałek Wielk. tygodnia na bydło i kiełbasy, w pierwszy dzień po wniebowstąpieniu Pańskiem i po Bożem Ciele, 14. i 29. września, nakoniec 16. października.

Targi: Co drugi piątek odbywa się targ na bydło rogate, konie, kozy i owce, a na mocy koncesyi c. k. Starostwa z dnia 10. października 1893 r. l. 11288 co piątek targ na nierogaciznę, wreszcie na podstawie koncesyi z d. 22. października 1891 r. l. 27267 zwykłe targi co wtorek i piątek każdego tygodnia. Jeżeli w oznaczony dzień targowy przypada święto, natenczas na mocy uchwały rady miej. z d. 22. maja 1894 r. i konces. c. k. Namiestn. z d. 4 paźdz. 1894 r. l. 78712 targ ów lub jarmark odbyć się ma w poprzedzającym to święto dniu powszednim.

Alwernia: co trzecią środę targ; *Andrychów*: każdego miesiąca w 1-szy poniedziałek jarmark, co wtorek targ.

Babice: 4 maja, 6 czerwca, 24 sierpnia, 29 września. *Baligród*: każdego poniedziałku targ tygodniowy. *Baranów*: co wtorek targ. *Biała*: jarmarki na konie: 3go poniedz. po 3 Królach, 2go poniedz. po św. Janie Nep., 1szy poniedz. po św. Jakóbie ap., 1szy poniedz. po św. Szymonie i Judzie. Co wtorku, czwartku i soboty targ. *Biecz*: 25 styczn., 24 lutego, 24 marca, 20 kwietn., 25 maja, 29 czerw., 10 sierpn., 15 wrześn., 17 paźdz., 11 listop., 6 grudn. Jeżeli którego z tych poniedz. przypada święto, jarmark odbywa się w następny dzień powszedni. Każdego poniedziałku targ. *Błażowa*: 7 styczn. 12 marca, 8 maja 2 i 27 lipca, 30 wrześn., 12 listop., każdego poniedz. targ tygodniowy. *Bobowa*: co czwartek targ tygodniowy. *Bochnia* 2 stycz. po niedz. mięsopust., w poniedz. po 3ej niedz. postu na konie i bydło (aż do piątku), potem jarmark co czwartek aż do piątku po Wniebowstąp., w piątek po Bożem Ciele, 22 i 30 czerwca, 22 lipca, 10 sierpnia, w poniedz. po Podwyż. św. krzyża, w poniedziałek po Różańcu, 11 i 25 listop. Jeżeli który jarmark przypadnie na sobotę, niedzielę lub dzień świąteczny, odkłada się na następny poniedz. lub dzień powszedni. Co czwartek targ. *Bolechów*: 18 styczn., 11 lutego. 1 maja, 5 czerw., 3 sierp., w pierwszy poniedz. września. Co poniedz. targ. *Bolechowice*: w 2gą niedz. po 3 Królach, 25 marca, 7 maja, 16 sierpn., we wrześniu i grudniu, w pierwszą niedz. po Suchedniach. *Brody*: 5 maja, 30 paźdz., oraz targ na wełnę od 26 sierpn., przez 8 dni. *Brzesko*: co 3-ci wtorek w miesiącu jarmark, a w każdy wtorek targ tygodniowy. *Brzostek*: co drugi wtorek targ. *Brzozów* 6 stycz., 6 lutego, 16 mar-

ca, 23 kwietnia, 26 maja, 29 czerwca, 22 lipca, 24 sierpn., 15 września, 4 października, 1 listopada, 4 grudnia, co poniedziałek targ tygodniowy.

Chrzanów: w drugi poniedz. po 3 Królach, w poniedz. po NMP. Gromn., 12 marca, 1 maja, 24 czerwca, 13 i 25 lipca, 15 sierpn., 10 i 28 paźdz., 11 listop., 6 grudnia, co środa targ. *Chyrów*: co wtorek targ. *Ciężkowice*: co poniedz. targ a co drugi poniedz. jarmark. *Czchów*: jarmarki co wtorek. *Czernichów*: 12 jarmarków w każdą pierwszą środę miesiąca. *Czyszki* 2 lipca, 14 września 6 listop., *Czarny Dunajec*: co 4-ty poniedz. a mianowicie po jarmarku Nowym Targu. *Czudec*: co czwartek targ.

Dąbrowa: co drugi poniedz. targ. *Dębowiec* co poniedz. targ. *Dębica*: 2 stycz. 2 lutego, 23 kwietnia, w drugi dzień po Bożem Ciele, 13 lipca, 24 sierpnia, 17 paźdz., 4 grudn., co czwartek targ. *Dobczyce* 12 jarmarków, a to w pierwszą środę każdego miesiąca. *Dobromil*: 18 styczn., od 1 do 8 sierpn., 26 paźdz., każdego poniedz. targ. *Droginia* 14 lutego, 23 kwietnia, 16 lipca. *Dubiecko* 3 lutego, 19 marca, 2 maja, 9 wrześn., 25 listop., 6 grudnia, co poniedz. targ. *Dukla* 7 styczn., 25 lutego, 19 marca, na Wniebowstąpienie, na Boże Ciało, 24 czerw., 22 lipca, 29 sierpn., 25 listop. 21 grudn., co czwartek targ. *Dynów* 3 lutego, 29 marca, 2 maja, 9 wrześn., 25 listop. 6 grudn., co poniedz, targ.

Fredropol 2 stycz., 25 marca, 12 sierpn., 19 listop. co piątek targ. *Frysztak*: co drugi czwartek jarmarki na bydło.

Gdów co trzeci wtorek targ. *Głogów* co poniedz. targ. *Gorlice* 12 jarmarków we wtorki po następujących świętach: 3 Królach, Sw. Mateuszu, Niedzieli kwietn., św. Filipie i Jakóbie, Wniebowstąpieniu, św. Janie Chrzcicielu, św. Maryi Magdalenie, Wniebowzięciu NMP., Narodzeniu NMP., św. Franciszku Ser., św. Marcinie, 3 ej niedzieli adw., co wtorek targ, *Grybów* co poniedziałek targ.

Husaków 8 maja, 27 sierpnia, 8 paźdz., 18 grudnia, co czwartek targ.

Jarosław: 12 styczn., 10 marca, 13 czerw., 2 wrześn., każdy przez 8 dni, co poniedz. i piątek targi tygod. *Jasienica*: 5 lipca, 9 sierpn., 13 grudnia, co czwartek targi tygodn. *Jasło* 7 stycznia, 3 lutego, 23 kwietnia, 21 września, 2 listop., w każdy piątek targ. *Jaworzno* co wtorek targ. *Jedlicze:* 25 lutego, 20 kwietnia, 18 czerw., 9 sierpn., 29 wrześn. *Jelcśna* co czwartek targ. *Jodłowa*: co drugi wtorek targ.

Kałusz: 18 stycz., 11 lutego, 13 marca, 20 kwietnia, 16 maja, 6 czerwca, 20 lipca, 1 paźdz., 18 listopada, 10 grudnia (przez 2 dni), 27 sierpnia (5 dni) 28 września (3 dni) co piątek targ. *Kalwarya*; 25 stycznia, 19 marca, 4 maja, 13 czerwca, 17 sierpnia, 19 listop. *Kamionka strumiłowa*: 19 styczn., 8 maja, 10 wrześn., co 2-gi wtorek targ. *Kańczuga* we wtorek po Ziel. św., 30 wrześn. 4 grudnia, co wtorek i czwartek targ. *Kęty*: w 2 gi poniedz. po 3 Królach, w poniedz. po Wniebowstąp., w poniedz. po św. Krzyżu, w poniedz po Nar. NMP. każdy trwa 8 dni. *Kolbuszowa*: co wtorek targ. *Kołaczyce*: 1 maja, co drugi poniedz. jarmark. *Krzeszowice* co poniedz. targ. *Korczyna*: 15 stycz, 3 kwiet., 30 sierp., 1 grudn., co piątek targ. *Kraków* jarmarki na bydło i wełnę i t. d. 28 kwietn., 29 wrześ. oba przez 14 dni, w poniedz. po 4-tej niedz. postu, co piątek i sobotę targ na nierogaciznę, co wtorek i piatek targ. *Krosno* 1 styczn., w poniedz. po niedz. przewodniej, w poniedz. po św. Trójcy, 31 lipca, 18 paźdz., co poniedz. targ. *Krynica* co drugą środę targ. *Krzywcza* 13 stycz., 25 marca, 31 lipca, 18 grudn. *Krzywcze* 18 stycz., 30 kwietn., 10 lipca, 8 grudnia.

Lanckorona 21 styczn., 8 maja, 24 czerw., 4 wrześn. *Leżajsk* 21 stycz., 23 kwietn., 9 maja, 5 i 24 sierpn., 4 paźdz. i 6 grudn. *Limanowa* i *Lipnica* co trzeci poniedz. jarmark. *Lisko* co wtorek targ tygodniowy. *Liszki* w pierwszy

poniedz. każdego miesiąca jarmark. *Luów* 21 styczn., 24 maja, 12 paźdz. (po 14 dni). *Lubień*: w każdą pierwszą środę miesiąca jarmark.

Łapanów 8 stycz., 19 lut.. 3 marca. 14 maja, 25 czerw., 6 sierp., 17 wrześ., 29 paźdz., 10 grudn., co poniedz. targ. *Łańcut*: 7 styczn., 13 lutego, 15 i 16 marca, 13 czerw., 13 i 26 lipca, 24 sierpn., 5 paźdz., 11 i 30 listop., co wtorek i piątek targ. *Łącko* co trzecią środę targ.

Majdan: co poniedz. targ. *Maków*: (koło Kolbuszowy) 29 styczn., 1 maja, 7 sierpn., 19 listopada, co czwartek targ. *Mielec*: 5 jarmarków w czwartki po NMP. Gromnicznej, po św. Trójcy, po Wniebowzięciu, po św. Mateuszu, po św. Marcinie. *Mościska*: 25 lutego, 24 czerwca, 10 sierpn.,' 2 listop. jarmark na konie, co czwartek i piątek targ. *Mszana dolna*: co wtorek targ. *Muszyna* w poniedz. po Gromn., po Wniebowst., po św. Małgorzacie, po św. Michale, po Poświęc. Kościoła, po Ofiarow. NMP., co drugi poniedziałek targ. *Myślenice* co drugi poniedziałek targ.

Niebylec: 15 lutego, 1 września, 7 listopada, 28 grudn. co poniedz. targ. *Niedźwiedź*: co środę targ. *Niegowice*. co czwartą środę targ. *Niepołomice* 7 stycznia, 24 lutego, 4 marca, w poniedziałki: po niedzieli zapustnej, po niedzieli kwietn., po św. Trójcy, 24 czerwca, 26 lipca, 24 września, 4 i 13 listop., co wtorek targ. *Niżankowice*: 16 stycz., 1 marca, w poniedz. po rusk. św. Trójcy, 20 wrześn., 18 grudnia. co środę targ. *Nowe miasto*: 11 listop. *Nowy Sącz*: co wtorek i piątek targ. *Nowy Targ*: co poniedziałek jarmark.

Olpiny: co drugi czwartek targ. *Osiek*: (koło Żmigroda), co czwartek jarmark na bydło. *Oświęcim*: przez 2 pierwsze czwartki każdego miesiąca targ.

Piaski: (przedm. Krakowa) co wtorek targ. *Pilzno* 7 i 28 styczn., 24 lutego, 19 i 31 marca, 23 kwietn., 8 i 19 maja, 24 czerwca targ na płótno, 22 lipca, 15 i 28 sierp., 2 i 19 wrześn., 28 paźdz., 30 listop., 15 grudn. *Piwniczna*: 2 styczn., w poniedz., po niedz. środopost., we wtorek po Ziel. świąt., 25 lipca, 24 sierp., co drugi czwartek targ. *Podgórze*: w każdą pierwszą środę miesiąca. co wtorek i piątek targ. *Próchnik*: 21 stycz., 26 lipca, co czwartek targ. *Przecław* co środę targ. *Przemyśl*: 26 czerw., 9 grudn., każdy przez 14 dni, co poniedz. i piątek targ. *Przeworsk*: 2 stycz., 19 marca, 1 maja, 15 lipca, 4 paźdz., 19 listop., co poniedz., środę i piątek targ.

Rabka: co drugi poniedz. targ. *Radłów*: co środę targ. *Radymno*: 10 maja 20 sierpn., 20 wrześn., 20 grudn., co poniedz. i piątek targ. *Raniżów*: co czwartek targ. *Rajcza*: co miesiąc we czwartek po 15tym. *Rozwadów*: co wtorek targ. *Rybotycze*: 14 wrześn.. 10 grudn., co czwartek targ. *Rymanów*: 25 lipca, 9 wrześn. 6 grudn. (każdy po 6 dni), co poniedz. targ. *Rzepiennik strzyżowski* i *Rzepiennik biskupi*: co środę targ. *Rzeszów*: 19 marca, na św. Trójcę ,2 lipca, 21 wrześn., 1 paźdz. 2 listop., 21 grudn., co wtorek i piątek targ.

Sanok: we wtorek przed Ziel. św., w poniedz. przed Bożem Narodz., co piątek targ. *Sędziszów*: co piątek targ. *Sieniawa*: 5 stycz., 4 kwiet., 24 czerw.. 2 listop. *Skawina*: co czwartek targ. *Slemień*: co poniedz. targ. *Sokołów*: (k. Rzeszowa) 25 marca, 29 czerw.. 25 lipca, 11 paźdz.. co wtorek targ. *Starasól*: 2 stycznia, 20 września, każdego piątku targ. *Stary Sącz*: co drugą środę targ. *Strzyżów*: w poniedz. po 3 Królach, 8 lutego przez 3 dni, wponied. zapust., w pon. środopost., w poned. po Wielkanocy, 8 maja (3 dni), 26 lipca, 14 sierp., (3 dni), 8 wrześ., 21 paźdz., 6 listop. (3 dni), 25 listop., co poniedz. targ. *Sucha* co drugi wtorek targ. *Szczawnica*: targ co wtorek w czerwcu, lipcu, sierp., i wrześniu. *Szczucin*: co środy targ. *Szerzyny*: w 2-gi i ost. czwartek każdego miesiąca targ. *Szczurowa*: co 3-ci czwartek każdego miesiąca jarmark.

Tarnobrzeg: każdej środy targ. *Trzciana:* 26 marca, 13 lipca, 30 wrześ. co wtorek targ. *Trzebinia:* w poniedziałki po 3 Królach, po NMP. Gromn., po niedz. Białej, po św. Jakóbie, po św. Szymonie i Judzie, po św. Katarzynie, 23 kwiet., 8 maja 28 czerwca, 25 sierpnia, 21 września, co środy targ. *Tuchów:* co drugi wtorek targ. *Tyczyn:* 2 i 25 stycz., 4 i 26 marca, 3 maja, w piątek po Bożem Ciele, 22 lipca, 17 sierpnia, 21 września, 28 października, 25 listopada, co poniedz. targ. *Tylicz:* w poniedziałki: po 3 Królach, po niedz. palmowej, po Ziel. Św., po śś. Piotrze i Pawle, po św. Jędrzeju, po Wszystkich Św. *Tymbark:* co 3 poniedz. po targu w Łukawicy. *Tyrawa wołoska:* 16 lipca jarmark na bydło, co środy targ.

Uhnów: 18 stycznia, 20 lutego, 12 czerwca, 13 lipca, 20 września, 30 października, co piątek targ. *Ulanów:* co poniedziałku targ. *Ułaszkowce:* od 14 czerwca do 12 lipca. *Uście ruskie:* 18 stycznia, 5 maja, 6 czerwca, 11 lipca 20 listop., 21 grudnia. *Uście solne:* 24 kwietnia, 24 czer., 24 sierpnia, 1 paźdz. *Ustrzyki dolne:* co środy targ.

Wadowice: W 1 czwartek każdego miesiąca jarmark, co czwartek targ. *Wieliczka:* w czwarty poniedziałek każdego miesiąca jarmark, co czwartek targ. *Wielopole:* co poniedziałku targ. *Wilamowice:* w 1-szą środę każdego miesiąca jarmark, co środę targ. *Wiśnicz nowy:* w 3-cią środę każdego miesiąca jarmark, co środy targ. *Wojnicz:* co trzeci poniedziałek jarmark, co poniedziałek targ. *Wojniłów:* 5, 6 i 7 maja jarmark na bydło, 10 lipca, 18 sierpnia.

Zabłotów: 18 stycznia, 11 lutego, 6 kwietnia, 5 maja, 11 lipca, 10 i 28 września, 7 listopada, 12 grudnia, co wtorek targ. *Zakliczyn* (nad Dunajcem): co trzeci poniedziałek jarmark. *Zarszyn:* 12 marca, w piątek po Wniebostąp., 17 lipca, 12 października, co środy targ. *Zator:* 28 stycznia, 28 kwietnia, 30 czerwca, 22 września, co poniedziałku targ. *Zbaraż:* w ostatni dzień 1 go tygod. rusk Wielk. postu, 22 kwietnia, 6 lipca, 13 września, 30 paźdz., 18 grudnia, co poniedziałek i piątek targ. *Zbyszyce:* 12 stycznia, 14 lutego, 19 marca, 25 kwietnia, 16 maja, 24 czerwca, 26 lipca, 25 sierpnia, 21 września, 18 paźdz., 25 listopada, 23 grudnia. *Zdynia:* 14 stycznia, 12 lutego, 21 marca, 7 maja, 7 lipca, 7 sierpnia, 27 września, 13 listopada, 12 grudnia, na bydło, owce i nierogaciznę. *Żmigród:* 2 lutego, 23 kwietnia, 24 czerwca, 25 lipca, 17 paźdz., 13 grudnia, co poniedziałku targ. *Żółkiew:* 9 stycznia, we środę 4-go tygodnia rusk. Wielk. postu, 8 maja, 30 czerwca, 14 września, 5 października, 12 listopada, co poniedz. i piątek targ. *Żołynia:* w poniedziałek po niedzieli kwietniej, 3 czerwca, 10 sierpnia, 21 grudnia. *Żywiec:* w poniedziałek po 3 Królach, po nawróceniu św. Pawła, Wniebowz. N. P., Zielonych Św., śś. Piotrze i Pawle, 25 sierpnia i po św. Michale, co środy targ.

Alfabetyczny przegląd należytości stemplowych.

	zł. ct.
Absolutorya na studya, wystaw. przez zakłady naukowe rząd. od 1szego ark.	1·—
— od dalszych arkuszy po	—·50
— od innych zakładów nauk. od ark.	—·50
Adjutum (prośby) od 1szego ark.	1·—
—od dalszego ark.	—·50
Adoptacyjne dokum. dotyczące ogólnych praw. ustanowionych między przybran. rodzicami a dziećmi od arkusza	—·50
Alimentacyjne podania do władz publicznych od ark.	—·50
-skargi względem ojcowstwa	—·36
Amortyzacye dokum. o ile pociągają za sobą sądowy edykt od pierw. ark.	1·—
- od dalszych po	—·36
Apelacyjne odwołanie lub **zapowied.**	
1. przeciw wyrokom w sprawach, których sporny przedmiot nie przekracza 50 złr. od pierw. ark. pierw. egzempl.	1·—
— od dalszych po	—·12
2. przeciw wyrokom w sprawach spornych których przedmiot w wartości od 50 do 200 złr., tudzież w skargach o pierwsz. od pierw. ark. pierw. egzempl.	2·50
3. przeciw likwid. wyrokom przy konkurs. od pierw. ark. pierw. egzempl.	1·25
4. przeciw wyrokom w sprawie spornej o wartość od 200 do 800 złr. od pierw. ark. pierw. egzempl.	5·—
5. wszyst. inne od pierw. ark. pierw. egz.	10·—
— dalsze ark. przy apelacyjn. odwołaniach wszelkiego rodzaju tudzież dalsze egz.	—·36
Asygnacye patrz **Przekazy.**	
Awizacye sądowe od arkusza	—·36
Beneficya (prośby do władz publicznych o nadanie takowych) od pierw. ark.	1·—
— od dalszych ark. po	—·50
Certyfikaty przynależn. i cen targow.	—·50
Cessye bezpłatne, jak darow. od ark.	—·50
— płatne: *a)* żyro na wekslach, należących do skali I. wolne są od stempla, nawet gdy służą jako allegata; na wekslach należących do skali II, według skali I.	
b) cessye na przekazach kupieckich	—·50
c) cessye innych pretensyj dłużniczych, według wartości spłaty i skali II.	
d) cessye wszelkich innych spraw, które się nie rozciągają na pretensye dłużne, tak jak ugody kupna i sprzedaży (skala III.)	
Darowizny. Dokumenta darowizny:	
a) między żyjącymi od ark.	—·50
b) na wypadek śmierci od pierw. ark.	1·—
— od dalszych po	—·50
Oprócz tego opłaca się należyt. odsetek.	
Dekrety dla urzędników prywatnych i gminnych według następujących zasad:	
a) jeżeli urzędnik, sługa i t. d. otrzymuje posadę na pewną oznaczoną liczbę lat, to liczbę tę mnoży się przez sumę rocznej pensyi i od wynikającej stąd całkowitej sumy opłaca się stempel według skali III. Np. nadaje ktoś komu posadę na 300 złr. na pięć lat, więc opłaca się w tym razie stempel od 1500 złr. według skali III. tj. 10 złr.	
b) jeżeli urzędnik lub sługa otrzymuje posadę na więcej niż 10 lat. to opłaca się stempel tylko od dziesięćkroć pomnożonej pensyi według skali III.	
c) jeżeli posada jest prowizoryczną, to opłaca się należytość według trzykrotnej sumy rocznego dochodu. W razie stanowczego mianowania, ma otrzymujący posadę dopłacić należytość od pensyi pomnożonej przez siedm.	
d) jeżeli urzędnik lub sługa mianowany został na cały przeciąg życia, choć z warunkiem wypowiedzenia, w takim razie płaci się także tylko za stempel od dziesięciokrotnej pensyi.	
Dekrety uzdolnienia wydane przez władze przy egzaminach, składanych w celu uzyskania posady lub publicznego zatrudnienia, od pierw. ark.	1·—
—od dalszych arkuszy po	—·50
Depozyta: 1) sądowe wolne od stempla. Inne depozyta są wolne:	
a) jeżeli złożone zostały do przechowania dla składającego lub kogo innego,	
b) jeżeli jednak depozyt złożony został jako spłata, którą składający we własnem lub cudzem imieniu temu, dla kogo deponowany przedmiot ma być przechowany, uiszcza, opłaca się należytość od wartości według skali II.	
2. Depozytowe kwity, jeżeli od wartości według skali II. nie przypada mniejsza kwota od ark.	—·50
3. Podania o przyjęcie depozytu: *a)* w sądowem postępowaniu od ark.	—·36
b) zresztą od arkusza	—·50
4. Ekstrakta lub inne potwierdzenia z depozytowych rejestrów, że się jaki przedmiot w sądowem przechowaniu znajduje, od każdego ark.	1·—
Dożywotnie układy między małżonkami, mocą których przyznaje się używanie majątku po śmierci jednego z małżonków od pierwszego ark.	1·—
— od dalszych po	—·50
Duplikaty podań. które w dwóch lub więcej odpisach bywają doręczane, podlegają opłacie stemplowej:	
a) w sądowych sprawach od ark.	—·36
— jeżeli przedmiot nie przekracza 50 złr. od arkusza	—·12

b) w innych razach od ark. —·50
—urzędowych załatwień w ogólności od każdego arkusza 1·—
Dyplomy *a)* wystawione przez władzę lub gminy od pierw. ark. 1·—
od każdego dalszego —·50
b) przez inne osoby od każd. ark. —·50
Dyscyplinarne sprawy podania od ark. —·50
—rekursa od pierwszego arkusza 1·—
—od każdego dalszego po —·50
Edykta, prośby o wydanie od pierw. ark. 1·—
—od każdego dalszego po —·36
Ekstabulacyjne podania od pierw. ark. 1·50
—od ka dego dalszego —·36
—niżej 200 złr. od ark. —·75
—niżej 50 złr. od ark. —·36
Fantowania, spisy, protokoły, jeśli wartość nie sięga ponad 50 złr. od ark. —·12
—przy wyższych sumach —·36
Frachty, patrz listy frachtowe.
Gazety każdy numer —·01
Honorowe urzędy podania o takowe, od pierw. ark. 5·—
—od każdego dalszego po —·50
Immatrykulacye jako świadectwa szk. —·15
Inwentarze sądowe od ark. —·36
—jeżeli wartość przedmiotu spornego nie wynosi 50 złr. od ark. —·12
—niesądowe od arkusza —·50
Kalendarze od sztuki —·06
Karty abonamentowe wolne
—**do grania** od talii —·30
Karty ładunkowe, spisy ładunkowe, spisy składowe, warranty, od sztuki 1·—
—wszelkie inne od sztuki —·50
—każde przeniesienie na tychże —·5
—**przynależności** *a)* dla sług, czeladzi, terminatorów i wyrobników —·15
b) dla innych osób 1·—
Kaucye, postanowienia lub poświęcenia na pewny cel, według wartości skala II.
Kodycyle jak testamenty od każd. ark. 1·—
Konkursa. Prośby o zarządzenie konkursu od pierw. ark. 1·—
—od każdego dalszego —·50
Podania i protokoły przeciw masom konk., jak i w innych procesach.
Wyroki likwidacyjne ·25
Repartycye krydalne —·50
Konsensy jako akta urzęd. wolne od stempla, od osób prywatn. od ark. —·50
Konta od kupców i przem. z saldem lub bez salda, jeżeli nie dosięga kwota 50 zł. —·01
—w innych razach —·05
—bilansowe —·05
Jeżeli konta saldowane używają się zamiast kwitów do kas publicznych lub sądownie, od wart. według skali II.
Kontrakty dzierżawy według skali II.
—**kupna.** Dokument kontraktowy: *a)* jeżeli przedmiot ruchom. od wart. według skali III.
b) jeżeli przedm. nieruch. od każd. ark. —·50

oprócz tego płaci się osobno wymierzoną należytość prawną, która wynosi $3\frac{1}{2}\%$ oraz 25% dodatku.
Kopulacyjne świadectwa od ark. —·50
Korespondencye handlowe i profesyjne jeżeli nie stanowią wydania dokumentu są wolne od stempla.
Księgi handlowe pomocnicze od arkusza rozmiaru 2640 kwadr. cent. ·05
—**główne** od ark. rozm. 5050 kwadr. cent. —·25
—**odbiorcze** zapiski, służące do zapisywania w tychże pobranych towarów przez kupujących (Kunden- oder Einschreib-Büchel) od ark. rozm. 1750 kw. ctm. —·05
nad 5040 ·50
—zwane: Dziennikiem, strazzą, księgą kasową, primanotą, książką sprzedaży, (Fakturenbuch), księgą magazynową, księgą bilansową. Inwent. od każd. ark. —·05
Książeczki notatkowe do zwykłej manipulacyi (w których nie są prowadzone rachunki) i które przemysłowcy przy sobie noszą, nie podlegają ostemplowaniu,
—tak samo notatki, w których zapisywane bywają przez fabrykanta lub kupca robotnikom oddane materyały lub wypłacone należytości na rzecz tychże.
Kuratelarne dekrety jako akta urzęd. wolne są od stempla.
Prośby do sądu o zarządzenie, lub przedłużenie kurateli jeżeli ma być edykt od I. ark. 1·—
wszystkie inne —·36
Kwity podlegające opodatkowaniu:
a) Kwity na rzeczy oszacowane wedł. sk. II.
b) Potwierdzenie, że jakaś rzecz oszacowana wskutek ugody przyjmuje się na przechowanie, użytek lub fant od każd. ark. —·50
c) Pokwitowania sądowych depozytów, o ile według skali II. nie przypada mniejsza należytość od każd. ark. —·50
d) inne pokwitowania, jako dokumenta prawne, (o ile nie są wolne od stemp.) od ark. —·50
Legalizacye tj. potwierdzenia autentyczności dokumentów:
a) jeśli wydają je władze lub publ. urzędy:
aa) za potwierdzenie podpisu strony 1·—
bb) za równoczesne potwierdzenie każdego dalszego podpisu strony —·50
b) jeżeli legalizują notaryusze: od podpisu jednej osoby —·50
—od podpisu każdej dalszej osoby —·25
na dokumentach hipotecznych —.50
—Potwierdzenia firmy handlowej i podpisów na układach towarzyskich podlegają opłacie według *a)*
Licencye od pierwszego wystawienia —·50
Prośby o nie, od pierw. ark. 1·—
od każdego dalszego —·50
Przedłużenie licencyi, za każde przedłuż. —·50
Licytacye (prośby) od pierw. ark. 1·—
od każdego dalszego —·36
—·12

Listy frachtowe od sztuki —·05

Losy, loterye, Wygrane na loteryi liczb. podlegają opłacie według skali III., jeżeli jednak wygrana nie dosięga 2 złr. wolne są od stempla. Przy innych loteryach od wygranej po odtrąceniu nominalnej war'ości losu lub stawki 15%

Małoletność. Prośby o opuszczenie małoletności od ark. —·36

Metryki i wyciągi z tychże (chrztu, urodzenia, zaślubin lub śmierci) od arkusza —·50

Odpisy *a*) urzędowe, proste tj. niewidymowane:

aa) jeżeli je sąd wystawia od ark. —·36

bb) jeżeli pochodzą od innych władz a więc i gmin od ark. —·50

b) urzędownie widymowane, od ark. 1·—

c) zwykłe sądowe odpisy z procesów w sprawach nie dosięgających 50 złr. od ark. —·25

d) nieurzędowe, wystawione przez strony, a przez notaryuszów widymowane, od ark. —·50

e) widymowane przez inne osoby prywatne jak np. świadectwa od ark. —·50

f) wyciągi i odpisy z kraj. protokołów pomiarowych i aktów katastralnych, wydane jako rządowe poręczenia, od ark. —·50

g) odpisy rubrów —·15

Odstąpienia od sporu prawnego jeżeli przedmiot tegoż nie przenosi 50 złr. od ark. —·12

—w innych razach od ark. —·36

Oferty od ark. —·50

Oszacowania sądowe od ark. —·36

o przedmiocie poniżej 50 złr. wart. od ark. —·15

Orzeczenia rzeczoznawców jako środek dowodowy od ark. —·50

Paszporty *a*) dla służących, czeladzi, terminatorów, wyrobników i książki wędrownicze, —·15

b) dla innych osób (inteligencyi) 1·—

Pełnomocnictwa jeżeli nie zapewniają wynagrodzenia, od ark. —·50

Pertraktacye spadkobiercze, oświad. i podania o takowe od ark. —·36

—jeżeli spuścizna bez odtrącenia długów nie przenosi 25 złr. są wolne od stempl.

Plany budownicze jako dokum. od ark. —·50

Podania w sprawach sądowych, w sporze lub bez sporu od ark. —·36

—jeżeli sporny przedmiot nie przenosi 50 złr od ark. —·12

—o kartę przemysłową, koncessyę w miejscowościach ponad 50.000 mieszk. 4·—

od 10 do 50 tys. lud. 3·—

od 5 — 10 tys. ludn. 2·—

niżej 5 tys. ludn. 1·50

—od każdego dalszego ark. —·50

—o pozwolenie na tańce z muzyką, na trzymanie otworem szynków, kawiarń po za policyjną godzinę, na produkcye gim. i teatr., koncerta itd. przy opłacie wstępu od pierw. ark. 1·—

—od każdego dalszego —·50

—nadanie i zatwierdzenie stopni szlacheckich, udzielenie orderu, pozwolenie noszenia obcych dekoracyj, połączenie lub zmianę herbu, o zmianę nazwiska, o nadanie honorowych urzędów, od pierwszego arkusza 5·—

—o udzielenie, uznanie lub zatwierdzenie przywileju, od pierwszego arkusza 3·—

—o udzielenie obywatelstwa, o przyjęcie do związku gminy, od pierw. arkusza 2·—

—o ogłoszenie publ. licytacyj lub o wydanie edyktów od pierw. ark. 1·—

od dalszych arkuszy —·36

—o udzielenie licencyi do przywozu i wywozu soli, tytoniu i prochu i o przywóz lub wywóz pewnych towarów, o ile do tego potrzeba przyzwolenia osobnego, od pierw. ark. 1·—

—od dalszych arkuszy po —·50

—o przyzwolenie do założenia, rozszerzenia, zamiany lub zadłużenia fideikomisu od pierwszego arkusza 1·—

—od każdego dalszego po —·50

—o zaprotokołowanie firmy lub zmianę już zaprotokołowanej od pierw. ark. 10·—

—o zaprotokołowanie prokury 5·—

za każdego pełnomocnika 5·—

—o zaprotokołowanie likwidatorów 5·—

—o zaprotokołowanie spraw majątkowych które żona kupca nabywa przez intercyzę ślubną, od pierwszego arkusza 5·—

—o intabulacye, prenotacye, lub ekstabulacye od pierwszego arkusza 1·50

od dalszych po —·36

niżej 100 złr. 75 ct niżej 50 złr. —·36

—o dyspensę od publicznych władz i urzędów od arkusza —·50

—w drodze łaski w sprawach o przestępstwa dochodowe, od pierwszego ark. 1·—

—o przypuszczenie do praktyki urzędowej, o adjutum lub publiczną posadę służbową od ark. —·50

Podania wolne od stempla:

—o jałmużnę lub przyjęcie do zakładów przeznaczonych do zaopatrzenia ubogich

—o uwolnienie od taksy szkolnej lub o nadanie stypendyum, jeżeli załączone jest świadectwo ubóstwa,

—o przydzielenie urzędowego zastępcy, jeżeli załączone jest świadectwo ubóst.,

—o zwrot lub wynagrodzenie szkód, które rząd lub gmina zapłacić mają,

—w sprawach publicznych a nie prywatn. a więc petycye do Monarchy, Rady państwa, Sejmu lub Rady gminnej, o ile w nich nie chodzi o interesa jednostek, ale całych klas obywateli państwa, kraju lub gmin;

—reklamacye wyborcze lub rekrutacyjne,

—do gmin, dotyczące cywilno-prawnych stosunków między gminami a podającymi.

Police i ugody zabezpieczenia sto-

sownie do premi, według skali II.

Polubowne sądy. Wyroki sądów polubownych, jeżeli przedmiot sporny bez należytości pobocznych:
a) nie przenosi 50 złr. —·50
b) od 50—200 złr. 1·25
c) nad 200 złr. lub gdy nie może być oszacowany 2·50

Poręczenia, jeżeli zobowiązanie nie da się oszacować, od ark. —·50
— jeżeli da się oszacować wedle skali II

Poświadczenia wagi jeżeli się z nich nie robi użytku sądowego lub urzędowego, są uwolnione od stempla.

Potwierdzenia obacz **Kwity.**

Pozwolenie na małżeństwo od osoby prywatnej od arkusza —·50
— urzędowe wolne od stempla.

Pozwolenie noszenia broni 1·—
— Podanie o takowe wolne.

Pożyczkowe układy na mocy których komuś oddaje się rzecz jaką bezpożyteczną bezpłatnie do używania od ark. —·50

Prenotacye zobaz **Zaciągi.**

Prolongacye wekslowe uważane za nowe weksle opłacają się według skali I.
— Jeżeli prolongacya termin 6 lub dla zagranicy 12 miesięcy przekracza, należytość opłaca się według skali II.

Prośby obacz **Podania.**

Protesta wekslowe podniesione przez notaryusza od arkusza 1·—
— od sądu przy wekslach do 200 złr. 2·—
— nad 200 złr. 3·—

Protokoły spisywane sądownie, od ark. —·36
— jeżeli wartość przedmiotu spornego nie przekracza 5 złr. od arkusza —.12

Przekazy od kupców lub do kupców, jeżeli nie przekraczają terminu 8 dni —·05
— inne, jak weksle według skali I., jeżeli przedmiotem nie są pieniądze według skali II., jednak nie więcej jak od ark. —·50
inne nie „od“ i nie „do“ kupców według kwoty przekazenej skala II

Rachunki patrz **Konta.**

Recepisy obacz **Kwity.**

Rekursa w zasadzie od pierw. ark. 1·—
— od dalszych —·50
— we wszystkich sporach prawnych, których przedmiot nie przenosi wartości 50 złr. od jednego arkusza —·50
— rekursy w sprawach podatkowych jeżeli należytość nie przenosi 50 złr. od ark. —·15
— jeżeli przekracza 50 złr. od ark. —·36
— w sprawach karnych i reklamacye wyborcze, rekrutacyjne itd. wolne są od stempla.

Rewersy obacz **Kwity.**

Rozwód, podania o takowy —·50

Rubra tj. odpisy rubrum podań w sporze, którego przedmiot nie przekracza wartości 50 złr. od ark. —·10
— w innych razach od ark. —·15

Saldowania tj. potwierdzenia na kontach, rachunkach, dopóki nie czyni się z nich użytku sądowego, lub nie służą za kwity do kas, są wolne od stempla. Jeżeli rzecz ma się przeciwnie, lub saldo jest z późniejszej daty aniżeli rachunek, od wartości według skali II.

Sekwestracye, jeżeli przedmiot sporny nie przekracza sumy 50 złr. od ark. —·12
— jeżeli przekracza 50 złr lub w sprawach niespornych od ark. —·36

Skargi od ark. —·36
— jeżeli przedmiot sporu 50 złr. nie przenosi, od ark. —·12

Świadectwa od władz rządowych, lub urzędów, od pierw ark. 1·—
— od każdego dalszego —·50
— od władz innych, od gmin. od osób prywatnych, od każdego ark. —·50
— dla sług, czeladzi, terminatorów, wyrobników od ark. —·15
— szkolne i uniwersyteckie (z wyjątkiem wolnych od stempla świadectw w szkołach ludowych i normalnych) od ark. —·15
— jako wyciągi z ksiąg publiczn. o posiadaniu i własności nieruchomych rzeczy od ark. 1·—
— jako przekłady zaprzysiężonych tłomaczów, od ark. 1·—

Swiadectwa wolne od stempla:
— świadectwo ubóstwa,
— moralności i majątkowe dla osób, które starają się o otrzymanie podrzutków do wychowania;
— pobytu, w celu otrzymania paszportu lub karty przynależności,
— szczepienia ospy.

Szlacheckie dyplomy pierwotne i odnowione, od pierw. ark. 1·—
— od dalszych —·50

Tabele kwalifikacyjne jako załącznik —·15
— urzędownie uwierzytelnione 1·—

Testamenty od pierw. ark. 1·—
— od każdego dalszego —·50

Ugody patrz **Kontrakty.**

— **spólnictwa** na mocy których dwie lub więcej osób łączy się we wspólnym celu:
a) jeżeli nie chodzi o zysk, o połączenie trudów od pierwszego ark. 1·—
— od każdego dalszego —·50
b) jeżeli chodzi o zysk:
1. jeżeli wspólnicy tylko swe trudy łączą od pierwszego ark. 1·—
— od każdego dalszego —·50
2. jeżeli łączą swe rzeczy i trudy, w akcyjnych towarzystw., zawiązanych na dłużej niż 10 lat i w towarzystwach komandytowych według skali III.
3. wszystkie inne towarzystwa od wartości zastrzeżonych wkładek, według skali II. jednakże nie mniej jak 5·—

—**zastawu** według wysokości długu skala II., jeżeli jednak rzecz nie może być oszacowaną od każd. ark. —·50

Układy jeżeli przedmiot nie da się oszacować, od każdego ark. —·50

—wskutek których następuje przeniesienie własności lub posiadania nieruchomości z jednej strony na drugą, dokument sam od arkusza —·50

—Układ sam, według wartości 3½% (Dodatek 25%).

—we wszystkich innych razach do wartości według skali II.

Weksle krajowe, płatne najdalej za 6 miesięcy, a zagraniczne płatne najdalej w dwunastu miesiącach, według sumy sk. I

—inne od sumy według skali II.

Secunda i tertia weksle podlegają tym samym należytościom co prima.

Wekslowe nakazy płatnicze:

a) przy sumach do 50 złr. 1·—

b) nad 50 — 200 złr. 2·50

c) nad 200 — 800 złr. 5·—

d) na 800 — ½% z 25% dodatku

Wyciągi: *a*) z publicznych ksiąg krajowych (tabularnych itd.) od ark. 1·—

b) z pism urzędowych lub urzędownie przechowanych pism prywatnych, jeżeli je sąd wydaje, od ark. —·36

—przez inne władze wydane —·50

Wyroki: *A*) Pierwszej instancyi w następujących przedmiotach: jeżeli według c) nie przypada mniejsza należytość:

a) przy ułożeniu wiecznego milczenia 2·50

b) w skargach o zakłócenie posiadania 2·50

c) w skargach o pierw. w konk. i licytac. 2·50

d) przy uznaniu ważności wypowiedzenia 2·50

e) przy likwidacyach konkursowych 1·25

B) pierwszej instancyi w skargach nawiasowych (*Inzendenstreite*):

a) jeżeli wartość przedmiotu głównego sporu nie przenosi 50 złr. 1·—

b) w innych wypadkach 2·50

C) pierwszej instancyi w rzeczach główn. jeżeli przedmiot sporu da się oszacować, według jego wartości do 50 złr. 1·—

nad 50 — 200 złr, 2·50

nad 200 do 800 złr. 5·

D) Wyroki ostateczne i prawomocne:

a) jeżeli wartość przyznanego przedmiotu przenosi 800 złr. od wartości tego przedmiotu ½% z 25% dodatku.

b) jeżeli własność lub prawo użytkowania jakiej nieruchomości o wartości więcej niż 50 złr. na podstawie tytułu prawnego, który zasadza się na jakiemś innem rozporządzeniu, niż na sukcessyi, a nie na jakim układzie lub ostatniej woli jest oparty, od wartości 3½% z dodatkiem 25%.

c) od wyroków prawomocnych o porządku w jakim wierzyciele masy konkursowej mają być zaspokojeni, czyli od wyroków klasyfikacyjnych: od czynnego majątku masy ½% i 25% dodatku.

d) jeżeli przedmiot nie da się oszacować od wyroku bezpośrednio 12·—

Zaciągi: *A*) jakiegoś prawa w księgi publiczne:

a) jeżeli już tytuł prawny, na podstawie którego zaciąg ma nastąpić podlega opłacie, są wolne.

b) w innych razach od wartości ½% i z dodatkiem 25%

B) w celu nabycia innych praw rzeczowych:

a) jeżeli przedmiot da się oszacować i przenosi wartością 100 złr. tej wartości ½% i z dodatkiem 25%.

b) jeżeli nie da się oszacować lub jeżeli wartość jego nie przenosi 100 złr. uwolnione od należytości.

Załączniki podań i protokołów podlegających ostemplowaniu, od arkusza —·15

w sprawach drobiazgowych —·10

Zapisy długu i obligacye według skali II.

hipoteczne według skali II.

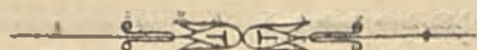
Zapowiedzi. Prośby o uwolnienie od zapowiedzi przed ślubem od ark. —·50

Potwierdzenie zapow. przedślubnych —·50

Zaprotokołowanie firm, spółek, obacz **podania.**

Zażalenia przeciw wykonawczym urzędom i osobom urzędowym w zasadzie od ark. —·50

Zmiana nazwiska patrz **Podania.**

Skale stemplowe.

SKALA I. na weksle, asygnaty pieniężne itp. dokumenta kupieckie.	Należytość z dodatkiem		**SKALA II.** na dokumenta prawne, które skali I. i III. nie podlegają.	Należytość z dodatkiem		**SKALA III.** na ugody służbowe, kontrakta, kupna lub zamiany.	Należytość z dodatkiem	
	zł.	cnt.		zł.	cnt.		zł.	cnt.
do 75 zł.	—	5	do 20 zł.	—	7	do 10 zł.	—	7
nad 75 zł. „ 150 „	—	10	nad 20 zł. „ 40 „	—	13	nad 10 zł. „ 20 „	—	13
„ 150 „ „ 300 „	—	20	„ 40 „ „ 60 „	—	19	„ 20 „ „ 30 „	—	19
„ 300 „ „ 450 „	—	30	„ 60 „ „ 100 „	—	32	„ 30 „ „ 50 „	—	32
„ 450 „ „ 600 „	—	40	„ 100 „ „ 200 „	—	63	„ 50 „ „ 100 „	—	63
„ 600 „ „ 750 „	—	50	„ 200 „ „ 300 „	—	94	„ 100 „ „ 150 „	—	94
„ 750 „ „ 900 „	—	60	„ 300 „ „ 400 „	1	25	„ 150 „ „ 200 „	1	25
„ 900 „ „ 1.050 „	—	70	„ 400 „ „ 800 „	2	50	„ 200 „ „ 400 „	2	50
„ 1.050 „ „ 1.200 „	—	80	„ 800 „ „ 1.200 „	3	75	„ 400 „ „ 600 „	3	75
„ 1.200 „ „ 1.350 „	—	90	„ 1.200 „ „ 1.600 „	5	—	„ 600 „ „ 800 „	5	—
„ 1.350 „ „ 1.500 „	1	—	„ 1.600 „ „ 2.000 „	6	25	„ 800 „ „ 1.000 „	6	25
„ 1.500 „ „ 3.000 „	2	—	„ 2.000 „ „ 2.400 „	7	50	„ 1.000 „ „ 1.200 „	7	50
„ 3.000 „ „ 4.500 „	3	—	„ 2.400 „ „ 3.200 „	10	—	„ 1.200 „ „ 1.600 „	10	—
„ 4.500 „ „ 6.000 „	4	—	„ 3.200 „ „ 4.000 „	12	50	„ 1.600 „ „ 2.000 „	12	50
„ 6.000 „ „ 7.500 „	5	—	„ 4.000 „ „ 4.800 „	15	—	„ 2.000 „ „ 2.400 „	15	—
„ 7.500 „ „ 9.000 „	6	—	„ 4.800 „ „ 5.600 „	17	50	„ 2.400 „ „ 2.800 „	17	50
„ 9.000 „ „ 10.500 „	7	—	„ 5.600 „ „ 6.400 „	20	—	„ 2.800 „ „ 3.200 „	20	—
„ 10.500 „ „ 12.000 „	8	—	„ 6.400 „ „ 7.200 „	22	50	„ 3.200 „ „ 3.600 „	22	50
„ 12.000 „ „ 13.500 „	9	—	„ 7.200 „ „ 8.000 „	25	—	„ 3.600 „ „ 4.000 „	25	—
„ 13.500 „ „ 15.000 „	10	—						
itd. za każde następne 1.000 złr. o 1 złr. więcej, licząc kwoty niżej 1.500 złr. za pełne.			Nad 8.000 złr. każde dalsze 400 złr. o 1 złr. 25 ct więcej, licząc kwoty niżej 400 złr. za pełne.			Nad 4.000 złr. za każde 200 złr. o 1 złr. 25 ct. więcej, licząc kwoty niżej 200 złr. za pełne.		

Rachunki, konta, odpisy, kopie, lub jakkolwiek nazwane wykazy należytości do 10 złr. nie podlegają wcale stemplowi. Od 10 złr. do 50 złr. 1 cnt.; nad 50 złr. 5 ct. od każdego arkusza. Rachunki nieostemplowane podlegają karze 50-krotnej.

Sygnały z wieży w razie pożaru.

Dzielnica:	Ilość uderzeń:	Dzielnica:	Ilość uderzeń:
Śródmieście	1 raz	Przedmieście Grabówka	4 razy
Zawale	2 razy	„ Pogwizdów	5 „
Przedmieście Strusina	3 „	„ Zabłocie	6 „

TARYFA DOROŻKARSKA w TARNOWIE.

Mianowicie za:	Powóz paro	Powóz jedno	Wózek paro	Wózek jedno
	konny			
	centów:			
1. Jazdy pojedyncze:				
Za pojedynczy kurs w obrębie miasta bez zatrzymania się i powrotu lub dalszej jazdy w dzień	25	20	15	10
w nocy	30	25	20	15
2. Za wynagrodzeniem czasu:				
Za pierwszy kwadrans godziny w dzień .	25	20	15	10
Za każdy następny kwadrans w dzień . .	20	15	10	8
Za pierwszy kwadrans godziny w nocy . .	30	25	20	15
Za każdy następny kwadrans w nocy . .	25	20	15	10
3. Jazdy na miejsce wyznaczone: .				
Na Rudy i do Gumnisk w dzień . . .	50	40	30	20
„ „ „ w nocy . . .	60	50	40	30
4. Jazdy szczegółowe:				
a) Za jazdę od lub do dworca kolei i od lub do pomieszkania gościa podczas przybycia lub odejścia pociągu kolejowego, bez różnicy odległości pomieszkania i użytego czasu, z lekkim pakunkiem w dzień	50	40	30	20
w nocy	70	50	40	30
b) Za jazdy na pogrzeby i wesela oblicza się według straconego czasu				
c) na bal lub z balu wśród zapust . . .	80	60	50	40

d) Przy jazdach za wynagrodzeniem czasu, ostatni rozpoczęty kwadrans liczyć się ma za cały.

e) Za pakunek większy umieszczony na koźle lub z tyłu pojazdu, należy się dopłata w kwocie 10 ct.

f) Przy jazdach za rogatkę winien gość ponosić opłatę takowej.

g) Gdy fiakier wezwany będzie do poczekania lub powrotu albo dalszej jazdy, natenczas dalsze wynagrodzenie liczyć się ma według czasu.

Szematyzm miasta Tarnowa.

Duchowieństwo dyecezyi tarnowskiej.

Biskup:

JE. X. Łobos Ignacy, prałat dom. J. Świąt. pap. Leona XIII. i hr. rzymski, asystent tronu papieskiego, członek sejmu kraj., c. k. rzecz. tajny radca, hon. obyw. m. Drohobycza, Biecza, Leżajska i Tarnowa. Wstąpił na stolicę bisk. 30 grud. 1885.

Biskupstwo tarnowskie utworzone w r. 1785 dzieli się na 20 dekanatów, liczy 179 samoistnych parafij, 10 kościołów filialnych, 4 męskie i 3 żeńskie klasztory, 1 kongregacyę kapłanów świeckich, 1 zgrom. zakon. żeńsk., 396 kapłanów świeckich, 28 księży zakon., 110 zakonnic. Dusz rz. kat. obrz. 759.238.

Kapituła katedralna.

Prałaci: X. Walczyński Stanisław prep. inf., protonot. Apost., prał. dom. J. Świątobl., general. wik. bisk., radny i hon. obyw. m. Tarnowa; X. Dr. Józef Bąba dziekan kapituły, protonot. Apos. i prałat. dom. J. Świątobl., rektor semin. duch., kapelan J. ces. król. Ap. Mości, X. Jaworski Jan, dziekan dek. tarnow., podk. J. Świątobl., cenzor ksiąg duchown.

Kanonicy gremialni: X. Leśniak Franciszek, proboszcz, przew. rady szk. miejsc., radny m. Tarnowa; X. Dr. Jan Bernacki, prof. sem. duch.; X. Dr. Tylka Jacek; X. Walczyński Franciszek, podkom. J. Świątobl.

Kanonicy honorowi: X. Henryk Łabędź Otowski w Chełmie (dyec. krak.) X. Kitrys Jan, prob. w Szczurowej; X. Szurmiak Franciszek, prob. w Czerminie, dziekan mielecki; X. Lipiński Franciszek, prob. w Bochni, dziek. dek. bocheńskiego; X. Dr. Kopyciński Adam, prob. w Gawłuszowicach, X. Dr. Aleksander Pechnik, prof. gimn., X. Jan Rozner, prob. w Chełmie (Bocheńskie).

Konsystorz biskupi.

Prezes: każdorazowy X. Biskup.

Radcy, referenci i assesorowie czynni: X. Walczyński Stanisław j. w., X. Bąba Józef j. w., X. Jaworski Jan j. w., X. Leśniak Franciszek j. w. X. Bernacki Jan j. w., X. Tylka Jacek j. w., X. Walczyński Franciszek j. w. X. Chendyński Władysław.

Egzaminatorowie prosynodalni.

X. Walczyński Stanisław j. w. X. Dr. Bąba Józef j. w., X. Jaworski Jan j w. X. Leśniak Franciszek j. w., X. Dr. Bernacki Jan j. w., X. Dr. Tylka Jacek j. w. X. Dr. Góralik Alojzy, prob. w Nowym Sączu, X. Szurmiak Franciszek j. w. X. Walczyński Franciszek j. w. X. Dr. Adam Kopyciński j. w. X. Lipiński Franciszek j. w., X. Dr. Maciejowski Ignacy, prob. w Tuchowie.

Zakład teologiczny.

Dyrektor: każdorazowy Biskup.
Zastępca: X. Dr. Bąba Józef j. w.
Profesorowie: X. Dr. Bernacki Jan j. w. X. Dr. Dutkiewicz Stanisław j. w. X. Dr. Szczeklik Karol, X. Górka Jakób, X. Gadowski Walenty, katecheta przy c. k. semin. naucz. w Tarnowie, X. Dr. Zyguliński Michał, X. Leśniak Franciszek j. w. X. Dr. Włoch Tomasz, X. Dr. Stanczykiewicz Jakób, X. Dr. Mysor Władysł.

Seminaryum dyecezyalne.
ul. Seminarska.

Rektor: X. Dr. Józef Bąba j. w.

Vice-Rektor: X. Adam Frączkiewicz, katecheta c. k. szkoły realnej.

Spirytualny: X. Dr. Władysław Mysor.

Prefekt I.: X. Alojzy Nalepa. Posada IIgo prefekta nieobsadzona.

Kancelarya konsystoryalna.
w Rynku (pałac Biskupi).

Kanclerz: X. Walczyński Stanisław j. w., Registrator i protokolista: X. Chendyński Władysław, dyrektor Bur-

sy św. Kazimierza w Tarnowie.
2 dyetaryuszy — sługa kancelaryjny.

Urząd parafialny,
ul. Kapitulna (gmach Kapituły).

Proboszcz: X. Leśniak Franciszek.
Wikaryusze: X. Warzewski Adam, senior, X. Orzechowski Bernard, X. Drożdż Jan, X. Sawiński Jan, X. Kaliciński Józef, X. Zapała Melchior.

Katecheci szkolni.

X. Adam Frączkiewicz, X. Wątorek Józef, X. Gadowski Walenty, X. Depowski Jan, X. Karbowski Stanisław, X. Krośnieński Józef, X. Dymnicki Wincenty, X. Nalepa Alojzy, X. Pałka Franc.
Zamieszkali w Tarnowie: X. Pechnik Aleksander, kanonik honorowy, dr. fil., prof. c. k. gimn. w Tarnowie, X. Białkowski Franciszek i X. Małeta, obaj w stanie spoczynku.

KLER ZAKONNY.
XX. Oratoryanie (Filipini),
ul. Seminaryjska (osiedlili się w Tarnowie r. 1880)
Przełożony: X. Prejbisz Bernard, członków domu 7.

OO. Bernardyni.
ul. Bernardyńska. Klasztor fundował Jan Amor Tarnowski kasztelan krak. w r. 1459.
Gwardyan: O. Bruno Nowakowski, członków zakonu 3, laików 2.

KLASZTORY ŻEŃSKIE.
PP. Urszulanki,
ul. Urszulańska i Ogrodowa.
Przełożona: Marya Karolina Prągowska, zakonnic 35. Obok klasztoru zakład wychowawczy dla dziewcząt.
Prefekta szkoły: Marya Lisiecka.

Siostry Boromeuszki.
W semin. duch. w Tarnowie zakonnic 3 w Bursie św. Kazimierza zakonnic 4.

PP. Felicyanki.
przy Ochronce dla sierót im. ks. Izabelli Sanguszkowej ul. Ogrodowa l. 10.
W Tarnowie zakonnic 4, w Bochni 3.

Władze autonomiczne.
Magistrat m. Tarnowa.

Burmistrz: Rogoyski Witold.
Wiceburmistrz: Dr. Stojałowski Stanisław.
Assesorowie: Dr. Goldhammer Eliasz, Szeligiewicz Stanisław, Dr. Stec Jan, Wróblewski Piotr, Szancer Artur.

Urzędnicy Magistratu.
Sekretarz: Herzig Franciszek, koncepiści: Głuszek Franciszek, Stoga Marcin, kanceliści: Baldini Emil (zarazem sekr. Rady m.); budowniczy: Zaremba Szczęsny; kasyer: Nieduszyński Antoni; kontrolor: Krawczyk Tadeusz; registrator: Kassube Mieczysław.

Policya miejska.
Insp. policyi vacat. Adjunkci policyi: Przybyłkiewicz Ignacy, Holländer Adolf, Maniak Jan.
1 sierżant, 1 detektyw policyi, 50 żołnierzy policyjnych, 1 woźny, sług gminnych 2.

Miejska służba zdrowia.
Lekarze: Dr. Metzger Jan, Dr. Walczyński Józef. Weterynarz: Samet Emil. Akuszerki: Liegert Klara, Zacharowa Tekla, Reinhold Sara.

Straż pożarna etatowa.
w zabudowaniu polic. miejsk. ul. Wałowa.
Nadpomp. Rajkowski St., 16 pompierów.

Instytucye miejskie.
Miejska kasa oszczędności połączona z oddziałem zastawniczym,
założona 1 list. 1861, (gmach własny ul. Wałowa).
Prezes wydz. X. Walczyński Stanisław; zastępca: Dr. Brzeski Bronisław c. k. notaryusz. Komisarz rządowy: każdorazowy starosta. Członków wydziału 19.
Przew. dyrek.: Dr. Malawski Alojzy, członkowie: X. Leśniak Franciszek, Kaczkowski Michał, Kowalski Ludwik, Gabryel d'Odenburg Geringer.
Personal urzędn. Naczelny buchalter: Kusz Józef. Kasyer: Martusiewicz Jan. Buchhalter: Bigo Mateusz, Podolecki Stanisław; likw.: Opatowicz Stanisław: kanc.

Gogela Gustaw, Szafarz Alojzy, Kozubowski Stanisław, Włodzimierz Mikuciński, 1 taksator, 2 woźnych.

Zakład zastawniczy podupadłych mieszczan (w gmachu własnym ul. Krótka).

Dyr. Wielogórski Władysław, likw.: Grabczyński Marcin. 1 taksator, 1 woźny.

Straż ogniowa ochotnicza, pod opieką Magistratu.

Prezes: Dr. Stojałowski Stanisław, Wiceprezes: Łazarski Franciszek, naczelnik straży: Jamrowicz Mikołaj.

Ogród miejski (strzelecki), ul. Seminarska.

Zarządza komisya wybrana z łona Rady miejskiej. Prez.: Dr. Stojałowski Stanisław, ogrodnik: Zawada Adam.

Władze powiatowe autonomiczne.

Wydział Rady powiatowej, ul. Krakowska l. 18.

Prezes: Dobrzyński Adolf, wł. dóbr. Wiceprezes: Dr. Brzeski Bronisław, c. k. notaryusz.

Członkowie: Dietl Leopold, wł. dóbr. X. Franciszek Leśniak, kanonik. Dr. Ringelheim Adolf, adwokat. Rogoyski Witołd, burm. m. Tarnowa. Michalik Stan. wł. real.

Zastępcy: Tabaczyński Adam wł. dóbr. Dr. Karol Benoni, c. k. radca rządowy, Florek Stanisław, Wróblewski Piotr, Szancer Artur, właśc. młyna par.

Urzędnicy.

Sekr.: Dr. Eugen. Wojnarski, Inżynier. kanc.: Krasowski Michał, Lustrator: Roman Serednicki, Kasyer: Bernaś Michał, 1 woźny.

Biuro melioracyjne. ul. Krakowska l. 6.

Kierownik: Vetulani Franciszek.

Zarząd powiatowy Kółek rolniczych.

Prezes: X. Dr. Bernacki Jan, sekretarz: X. Dr. Zygaliński Michał.

Powiatowa kasa dla chorych. ul. św. Anny l. 5.

Prez.: Paszcza Wincenty, dyr. tartaku i cegiel. na Rudach. Wiceprezes: Jamrowicz Mikołaj. Dyr.: Styła Jan.

Lekarze: Dr. Ozimek Stanisław ord. od g. 11—12. przed południem, Dr. Zbiegniewicz Jan ord. od g. 2—3. po połud.

Wydz. okr. gal. Tow. kred. ziemsk.

ul. Krakowska l. 18.

Prez.: Hr. Potulicki Ignacy, Zast: Żaba Stanisław.

C. k. okręg. Tow. gospodarczo-rolnicze.

Prez.: Dobrzyński Adolf, Zast.: Żaba Stanisław.

Władze polityczne.

C. k. Starostwo, pl. Sobieskiego l. 4.

Starostwo obejmuje obszar 79.931 kwadr. mirjam. mieszk. 98.330 w 85 gminach politycznych i 86 gminach katastralnych, 2 sądy pow. miejsko-delegowane w Tarnowie i w Tuchowie.

Starosta: Dr. Stanisław Sas Dunajewski z tyt. i charakt. radcy Nam.

Starsi komisarze: Br. Gwido Battaglia, ozd. med. wojsk. włosk. krzyża maryańsk., hon. obyw. m. Nowego Targu; Rudzki Józef; Konc. Nam.: Kazim. Pohorecki, Prak. konc.: Tokarz Stanisław: Lek. pow.: Dr. Stanko Wojciech, radca sanit. Weter.: Sikorski Narcyz. Sekretarz: Starzewski Ignacy. Sierż. pow.: Maciak Władysław.

Oddział budowniczy.

Nadinż.: Zbyszewski Hipolit, Jaszczurowski Mieczysław, Inż.: Katerla Eugeniusz, Hapanowicz Adj. bud.: Fächer Majer, Wład. Korasiewicz, Stepkiewicz Wojciech, Jarosławiecki Józef, Prakt. bud.: Lecko Henryk. 2 drogomistrzów, 5 nadz. rzek.

Ekspozytura c. k. policyi z Krakowa.

Kier.: Krzyżanowski Dębno Stanisław. 2 strażników cywilno-policyjnych.

Oddział podatkowy.

Nadinsp. pod.: Czermak Karol, insp.: Czapliński Emil., Prakt. kon.: Salwach Juliusz, Adj. pod. Zachaczewski Apolinary, Kanc. Edmund Gliński, Prakt. pod.: Jękot Jan. 1 woźny.

Główny urząd podatkowy.
ul. Seminarska gmach Semin. duch.

Główny poborca: Jakubowski Karol, Nadkontr.: Dąbrowski Ignacy. Kontr.: Kuźniarski Władysław, Ofic: Puchalski, Stringel, Adjunkci: Klocek Antoni, Dobrzański Józef, Porembalski Stefan, Rudermann Wolf, Ściborowski. 4 praktyk.

C. k. urząd do utrzym. ewid. pod. grunt.

Starszy geom.: Rzegociński Ludwik, elew ewidenc.: Kinda Piotr.

Władze sądowe.

C. k. Sąd obwodowy i Sąd pow.-miejsk.-deleg.
ul. Bernardyńska.

Obwód obejmuje obszar 356·556 kwadr. mirjam. 398 gmin katastr.. liczy mieszkańców 339·709. mieści w obwodzie swoim 1 sąd pow. miejsk. deleg. i 8 sądów pow. a to: w Dąbrowie, Dębicy, Mielcu, Pilźnie, Radomyślu, Ropczycach, Tuchowie i Żabnie.

C. k. Radca dworu jako Prezyd. Sądu obwod.: Stanisław Doliński. Wiceprezyd. Dr. Władysław Zaklika. Ck. Radcy sądu kraj.: Józef Koncki, Stanisław Dembowski, Juliusz Jopek, Edmund Wachholz, Dr. Władysław Daisenberg, Edmund Stronczak, Dr. Henryk Ogniewski, Dr. Edward Schnayder, Zdzisław Katyński, Michał Gołąb, Józef Dobrowolski, Dr. Wilhelm Grodyński, Henryk Sozański, Ludwik Rekiert. Ck. Sekretarze sąd.: Ludwik Freindl de Freindelsberg, Dr. Salomon Merz Paweł Misiągiewicz, Dr. Franciszek Mietelski, Zygmunt Kowalski, Zygmunt Głębocki, Jan Kotarbiński, Stanisław Komalski, Gustaw Grüner, Edward Hora, Celestyn Meciński. Ck. Adj. sąd: Łukasz Góralski, Franciszek Dura, Bożesław Salski, Józef Panek. Ck. Auskult. sąd: Mieczysław Mischke, Edmund Piechnik, Dr. Feliks Bocheński, Dr. Zygmunt Tałasiewicz, Bronisław Wojnarski, Mieczysław Mossor, Franciszek Piotrowicz, Jan Kukiel, Władysław Rechowicz, Józef Czapliński, Jan Stojda.

Urzęda pomocnicze c. k. sądu obwod.

Dyrektor kancelaryi I. klasy: Władysław Hajdukiewicz. Dyr. kanc. II. kl. Zimmer Antoni. Ck oficyał kancelaryjny IX. rangi: Bronisław Werner. Prow. księgi grunt.: Józef Marczuk, Aleksander Komperda. Ck. Oficyałowie kancelaryjni X. r.: Jan Lichański, Franciszek Wantuch, Teodor Bogdanowski, Ludwik Sowiński, Franciszek Gawlik, Aleksander Polański, Zygmunt Dąbrowski, Michał Smarz, Stanisław Jakliński. Ck. kanc. sąd.: Stefan Plank, Wincenty Orsacek, Maryan Heller, Marek Kretz, Władysław Kumiński, Antoni Bielewicz, Antoni Bachleda, Franciszek Grzywa.

Lekarze sądowi.

Dr. Glaser Leopold, Dr. Kowalski Henryk, Dr. Walczyński Józef, Dr. Józefczyk Tadeusz, Dr. Ozimek Stanisław, Dr. Schützer Leon, Dr. Eberson Maurycy.

Assesorowie ze stanu kupieckiego do senatu dla spraw handlowych.

Brandstätter Markus Dawid, Förster Otto, Frey Zygmunt, Silbiger Juliusz, Scharff Tadeusz.

Tłomacze sądowi.

Dla języka franc. i rosyjsk. Guttman Bronisław, prof. gim. w Tarnowie. Dla języka hebr.: Samuel Daniel, Rozenberg Eizyk.

Znawcy dla sprawdzania pisma

Gabryelski Edward, Schütz Jan, Świder Józef, Dla ksiąg handlowych i rach. Kühn Karol. Dla przeds. księg. Raschka Karol, Pisz Józef. Dla spraw kasowych: Uzarski Wojciech.

Zaprzysięgli taksatorowie dóbr.

Nowotny Gustaw, Artwiński Władysław, Dietl Leopold, Holub Wacław, Szerękowski Edward.

C. k. notaryusze
w obrębie c. k. Sądu obwod. tarnowsk.

W Tarnowie: Dr. Brzeski Bronisław ul. Katedralna l. 2. Vayhinger Adolf pl. Sobieskiego l. 2. W Dębicy: Wisłocki Aleksander. W Dąbrowie: Dr. Bartmann Stanisław. W Mielcu: Fibich Antoni. W Pilźnie: Bujnowski Tytus. W Radomyślu: Krasicki Władysław

W Ropczycach: Dr. Strzelbicki Stanisław. W Tuchowie: Goyski Kazimierz. W Zabnie: Dr. Myciński Jan.

Izba notaryalna dla okręgów sądów obw. tarnowskiego, rzeszowskiego i jasielskiego z siedzibą w Tarnowie.

Prezes: Vayhinger Adolf z Tarnowa. Członk.: Dr. Brzeski Bronisław z Tarnowa, Hanusz Antoni z Łańcuta, Fibich Antoni z Mielca, Bujnowski Tytus z Pilzna, Dr. Midowicz Ludwik z Rzeszowa, Wisłocki Aleksander z Dębicy. Zastępcy: Nowiński Bronisław z Leżajska, Dr. Bartmann Stanisław z Dąbrowy, Orzakiewicz Gabryel z Biecza.

Adwokaci

w obrębie sądu obwodowego tarnowskiego.

W Tarnowie: Dr. Apfelbaum Ignacy pl. Kazimierza W. l. 1, Dr. Baumfeld Jakób, Rynek 17., Dr. Buś Wojciech, pl. Sobieskiego l. 2., Dr. Foryst Piotr, pl. Katedralny l. 1., Dr. Gałecki Junosza Bronisław, pl. Katedralny l. 1., Dr. Gałecki Junosza Mieczysław, ul. Bernardyńska l. 26., Dr. Glaser Ludwik, ul. Wałowa l. 5. Dr. Goldberg ul. Bernardyńska l. 16., Dr. Goldhammer Eliasz, ul. Katedralna l. 5., Dr. Hochberg Wilhelm, pl. św. Ducha l. 8. Dr. Kronhelm-Nordheim Henryk, ul. Wałowa l. 20., Dr. Malawski Alojzy, ul. Wałowa l. 7., Dr. Mütz Herman ul. Wałowa l. 5., Dr. Offner Józef, ul. Krakowska l. 1., Dr. Psarski Emil, ul. Targowa l. 1., Dr. Pflugeisen ul. Zdrojowa l. 4., Dr. Rappaport Edward ul. Wałowa l. 1., Dr. Ringelheim Adolf, ul. Bernardyńska l. 8., Dr. Rost Józef, ul. Wałowa l. 12., Dr. Salz Ignacy, ul. Wałowa l. 18. Dr. Salomon Febus, ul. Wałowa l. 16., Dr. Stec Jan, ul. św. Anny l. 5., Dr. Stojałowski Stanisław, ul. Krakowska l. 6., Dr. Tertil Tadeusz, pl. Kazimierza W. l. 3., Dr. Tokarz Stanisław, ul. Krakowska l. 2.

W Dąbrowie: Dr. Datka Józef, Dr. Szancer Wiktor.

W Dębicy: Dr. Friedberg Sydon.

W Mielcu: Dr. Brzeski Mieczysław, Dr. Brandt Henryk.

W Pilźnie: Dr. Fiderkiewicz Tadeusz.

W Radomyślu: Dr. Orliński Jakób Maurycy.

W Ropczycach: Dr. Strowski Prus Bolesław

W Tuchowie: Dr. Agatstein Albert.

C. k. Prokuratorya państwa

ul. Bernardyńska.

Prokurator: Stanisław Nenyczka. Zast.: Rudolf Pelz, Władysław Mossor.

Urzędnicy manipulacyjni i służba przydzieleni ze sądu obwodowego.

C. k. Sądy powiatowe

w obrębie sądu obwod. tarnowskiego.

W Dąbrowie: Naczel.: Niedzielski Andrzej, radca sądu kraj.

W Dębicy: Sędzia powiatowy: Chudzicki Władysław.

W Mielcu: Nacz.: Jaworski Saryusz Zygmunt.

W Pilźnie: Nacz. Schwarz Eugeniusz, radca sądu kraj.

W Radomyślu: Nacz. Rajca Wincenty.

W Ropczycach: Nacz. Kozik Andrzej, radca sądu kraj.

W Tuchowie: Nacz. Baron Józef.

W Żabnie: Nacz. Jaśkiewicz Władysław, radca sądu kraj.

C. k. Władze skarbowe.

C. k. powiatowa Dyrekcya skarbu

w gmachu własnym, ulica Krakowska l. 17. Do jej okręgu należą powiaty: Mielec, Pilzno, Dąbrowa, Tarnów, Brzesko.

Dyr.: Jan Czapliński, star. radca skar. Starsi kom.: Neuman Maksymilian, Kohman Eugeniusz. Kom.: Orszulski Leonard, Szeligiewicz Szczęsny, Tomaszek Jan, Haas Izydor. Koncep.: Dr. Aureli Gołkowski, Juliusz Trusz, Roguski Franciszek, Fedorowicz Teodor, Durkiewicz Julian. Prakt. konc.: Wałęga Jan. Kontr. gorzel.: Gerżabek Ferdynad i Czarnowski Stanisław.

Ekspozytura rachunkowa.

Ofic.: Stogryn Włodzimierz, Garbaczewski Jan. Prakt. rach.: Fuksiewicz Emil, Zięcina Józef.

Urząd pomocniczy.

Ofic.: Szajna Stanisław. Kanc.: Czyżewski Józef.

Urząd cłowy II. kl.

Zarz.: Tyszkowski Władysław. Kontr.: Strusiński Adam. Asyst.: Ostrowski Antoni, Prakt.: Dylski Jan,

Urząd sprzedaży tytoniu i stempli.

Zarz.: Kozakiewicz Julian. Kontr.: Kopetz Leopold Serafin.

Urzędnicy straży skarbowej.

Kierownicy nadzorów str. skarb. Tarnów: Ferdynand Hoffman, nadkom. straży skarb. II. klasy; Brzesko: Stokłosa Józef, nadkom. str. skarb II. kl.; Czermin Hipolit Müller kom. str. skarb.; Dąbrowa: Emil Bombiński kom. str. skarb.; Mielec: Albin Kamiński, nadkom. str. skarb. II. kl.; Zakliczyn: Stefan Skrobotowicz, nadkom. str. skarb. II kl.; Pilzno: Wittek Antoni, nadkom. str. skar. II. kl.; Zassów: Gruszecki Antoni, kom. straży. Kierow. sekcyi w Dąbrowie: Słotarski Ferdynand, nadkom. straży skarb. I. kl.

Urzęda pocztowe.

C. k. poczta główna,
ul. Zdrojowa.

Starszy zarządca: Walcher Ryszard, kontrolorzy: Łukasiewicz Ludwik, Temple Jan, Cordier de Löwenhaupt Gustaw. Born Gustaw, Krechowiecki. Kasyer: Malik Jan, kontrolor kasy: Compel Konrad. Oficyałowie: Augustowski Aleksander Cziżek Alojzy, Ganter Ludwik, Szeligiewicz Józef. Assystenci: Londcński Karol, Kruczek Karol, Jorisch Emanuel. Ekspedytorzy: Dębicki Stanisław, Dobrzański Władysław, Ziołowski Prosper, Heski Franciszek, Temple Józef, pocztmistrz: Smolik Karol. 12 listonoszów, 11 woźn.

Sekcya telegraficzna.

Inżynier: Schornstein Izydor.
3 nadzorców telegraficznych.

C. k. urząd pocztowy i telegraficzny
na dworcu kolejowym.

Kierownik: kontrol. Łuszczecki Julian, oficyałowie: Borkowski Stanisław, Wójcik Wojciech, assystenci: Uznański Michał, Szafrański Gustaw, Kaliniewicz Wiktor, Bernkopf Ludwik. Praktykanci: Karczmarczyk Jan, Cyrkowicz Franciszek. Ekspedytorzy: Dobrzański Władysław, Kamieński Julian, Ptak Franciszek, Bogdas Franciszek. 8 woźnych.

C. k. kolej państwowa.

Nacz.: Koszyk Stanisław, insp. Zast. nacz.: Sobolewski Felicyan. Ofic.: Bojdecki Wojciech, Kozłowski Edward, Palusiński Franciszek. Adjunkci: Possinger Ferdyn., Szarek Antoni, Zimmermann Antoni, Białobrzeski Mieczysław, Kowalski Stanisław, Glöger Teodor, Kopietz Jan, Wróblewski Marcin, Lehm Józef, Witnik Józef. Assystenci: Marciszewski Jan, Stachy Juliusz, Marfiak Jan, Zauderer Józef, Barański Jan, Leistina Markus.

Naczelnik sekcyi I. konserw. linii

Adamski Walenty, nadinż. Zastępca: Reiner Leopold.

Naczelnik sekcyi II. konserw. linii

Ambroziewicz Władysław, nadinż. Zastępca: Stanisław Rotter, inżynier.

C. i k. wojskowa załoga m. Tarnowa.

Komenda wojskowa.
ul. Krakowska l. 6.

Komend.: Gustaw v. Szakonyi, jenerał major.

Komenda 57. p. p.
(wyłogi blado czerwone, guziki żółte)
ul. Chyszowska.

Kom.: Karol Lang pułkownik. Pułk 57. nosi nazwę: Ks. Fried. J. Sachsen-Koburg-Saalfeld, marszałek polny. Utworzony w r. 1689.

Komenda uzupełniająca 57. p. p.
ul. Krakowska l. 14.

Kom.: Hopp Gustaw, major.

Komenda 11tej brygady kawaleryi
ul. Krakowska l. 2.

Kom.: Gustav v. Szakonyi, jenerał major.

Komenda 2go pułku ułanów
(czako ciemno-zielone, guziki żółte.)
ul. Krakowska l. 29.

Kom.: Ernest br. Hagen, pułkownik. 2gi pułk ułanów nosi nazwę: Karol ks. Schwarzenberg, marsz. polny. Utworzony w r. 1790.

Kader 2go pułku ułanów
ul. Krakowska l. 36.

Kom.: Krauszler Rudolf, rotmistrz.

Komenda 4go batalionu 16 regm. obrony kraj.
ul. Chyszowska l. 24.

Kom.: Altman Antoni, major.

Sąd garnizonowy
ul. Zdrojowa.

Kapitan-audytor: Julian Choroszczakowski

Zarząd wojskowych magazynów spożywczych:
ul. św. Marcina l. 2

Naczelnik: Fryderyk Alber.

Szpital wojskowy
ul. Seminarska l. 18.

Zarządca: Dr. Józef Krumpholz.

Lekarze wojskowi.

Lekarze 57. pp. Lek. pułk.: Dr. Brożyński Stanisław, Dr. Karaś Stefan, Dr. Popiel Szymon. Dr. Hanczakowski Bazyli.

Lek. 2. p. ułanów: Dr. Jaglarz Paweł, Dr. Majewski Tadeusz, lekarze pułkowi. Lek. obr. kraj.: Dr. Józefczyk Tadeusz.

Areszta wojskowe
ul. Dąbrowska nowa.

Profos garnizon: Andrusiewicz Jan.

Koszary 57. p. p.

Koszary przy ul. Zdrojowej i Koszarowej. Baraki przy ulicy Chyszowskiej i Dąbrowskiej nowej.

Magazyny 57. p. p.

Magazyny mundurów i furgonów przy ulicy Zdrojowej.

Koszary 2go pułku ułanów.

Koszary przy ul. Bandrowskiego. Baraki przy ul. Dąbrowskiej nowej. Ujeżdżalnia kryta przy ul. Stajennej.

Koszary obrony krajowej.

Ul. Chyszowska.

Inne budynki wojskowe.

Szkoła jazdy 11tej brygady kawaleryi przy ul. Bandrowskiego. Piekarnie wojskowe przy ul. św. Marcina l. 1 i 2. Baraki prowiantowe w Gumniskach. Strzelnica wojskowa za ogrodem miejsk. Magazyn dla posp. ruszenia ul. Chyszowska.

Oddział c. k. żandarmeryi Nr. 8.

Komenda powiatowa
ul. Bandrowskiego l. 8.

Kom.: Weinmann Alojzy, rotm. I. kl. Koszary żandarmeryi tamże.

Władze szkolne.

C. k. Rada szkolna okręgowa.

Przew: Stanisław Sas Dunajewski, c. k. starosta. Dr. Benoni Karol, j. w. del. rady pow.; Insp.: Lech Władysław. Członk. Ks. Dr. Bernacki Jan j. w. reprez. konsys rz. kat.; Dr. Brzeski Bron., del. rady pow. Dr. Ringelheim Adolf, zast. wyz. mojż.: Parasiewicz Hipolit, Ruszczyński Jan.

Inspektorat szkolny dla szkół ludowych
w gmachu c. k. Starostwa.

Insp.: Lech Władysław.

Rada szkolna miejscowa.

Przew.: ks. Leśniak Franciszek. Zast: Dr. Malawski Alojzy. Członk.: Albrecht Karol, Dr. Foryst Piotr, Dr. Leopold Glaser, Parasiewicz Hipolit, Ruciński Alfred, Ruszczyński Jan, Dr. Salomon Febus.

Zakłady naukowe w Tarnowie.

C. k. wyższe gimnazyum
ul. Seminarska l. 4.

Dyr.: Dr. Benoni Karol, c. k. radca rządowy. Prof.: Kornicki Jan, radca szk. Martusiewicz Wincenty, Schnitzel Klemens Habura Franciszek, Kossak Korneli, Morawski Zygmunt, Ks. Dr. Pechnik Aleksander, kan. hon., Gutmann Bronisław, Schantroch Rudolf, Dr. Leniek Jan Zwoliński Maciej. Naucz.: Jędrzejowsk Jan, Bogucki Michał Konstanty. X. Wątorek Józef, Hrycak Michał. Zast.: Dawczyński Michał, Lenczowski Antoni, No-

wicki Franciszek, Burzmiński Piotr, Paulisch Zygmunt, Wierzbicki Jarosław, Lebiedzki Jan, Burzyński Maryan, X. Nalepa Alojzy.

Pomoc naucz.: Czaykowski Tadeusz dla hist. nat.; Ryglowski Wojciech dla gimnastyki, Bleiweiss Izaak Selig, dla rel. mojż., Dziewański Michał dla rysunków, Stefan Surzyński dla śpiewu.

C. k. Seminaryum nauczycielskie
ul. Kopernika l. 4.

Dyr.: Parasiewicz Hipolit. Naucz. starsi: Kołczykiewicz Maciej, Ruciński Alfred, Ks. Gadowski Walenty, katecheta; Czaykowski Tadeusz, Łazarski Roman. Zast. naucz. star.: Doleżan Wiktor. Naucz. szk. ćwicz. Arzt Franciszek, Ryglowski Wojciech, Świder Józef, Lalicki Leon. Zast. naucz. szk. ćwicz.: Librewski Tadeusz. Pom. naucz.: Dr. Kowalski Henryk, docent hygieny i somatologii; Swoboda Jan, dla fort.; Szypuła Teodor, dla skrzyp. i śpiewu; Bleiweiss Izaak dla rel. mojż.

C. k. komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych.

Przew. komisyi: Zaleski Mieczysław c. k. insp. kraj.; zast. przew.: Dr. Benoni Karol. Członkowie: Parasiewicz, Czaykowski, Kołczykiewicz, Łazarski, Ruciński, Lech, Ruszczyński, Albrecht, Arzt, Ryglowski, Lalicki, Krzyżanowski. Szypuła, Swoboda.

C. k. wyższa szkoła realna (pl. Katedralny).

Dyr.: Franciszek Nowosielski, członek kom. fizyograf. Akad. Um. w Krakowie, kat.: X. Frączkiewicz Karol; zast.: naucz. szk. real.: Alfred Beer; zast. naucz. w gimn.: Michał Dawczyński, Piotr Burzmiński.

Szkoły w mieście Tarnowie,

Szkoła wydziałowa 8-kl. żeńska połączona ze szkołą pospolitą.
ul. Mickiewicza.

Dyr.: Ruszczyński Jan, kat. ks. Depowski Jan. Naucz. starsze: Jahnówna Adela (na urlopie), Hupkówna Ludmiła (na urlopie), Gołębiowska Marya, Essipeńko Marya, Tuzikiewiczówna Olga, Broszówna Anastazya, Ocetkiewiczówna Stanisława. Naucz. młodsze: Stecówna Marya; Docenci: Jędrzejowski Jan, Bogucki Michał, Hermina Brugiliole. Naucz. nadetat: Birtusówna Emilia, Rozszayówna Ludwika, Burgielska Aniela, Podobińska Helena, Stańczykiewiczówna Tekla, Kowalska Janina. Prakt.: Nieduszyńska Zofia, Hochberg Eugenia, Benoni Stanisława. Naucz. rel. mojż.: Basler Pinkas.

Kurs praktyczny robót kobiecych
przy szkole wydz.

Naucz.: Łuszczyńska Zofia, Kaczyńska Anna. Prakt.: Prusakówna Aniela.

Kurs teoretyczny.

Dyr.: Ruszczyński Jan. Docenci: ks. Depowski Jan, Martusiewicz Wincenty, Habura Franciszek, Dr. Leniek Jan, Guttmann Bronisław, Zwoliński Maciej, Scisławska Malwina.

Szkoła wydziałowa męska.

Dyr.: Albrecht Karol. Katech. Ks. Stanisław Karbowski. Naucz: Gabryelski Edward, Małeta Józef, Smalec Ignacy, Godzień Karol. Naucz. rel. mojż.: Bleiweiss Izaak Selig. Nadet.: Kostelecki Karol, Wojnarski Józef, Dubelski Stanisław. Prakt.: Ścisławski Walery.

5-kl. męska im. Tadeusza Kościuszki
ul. Tadeusza Kościuszki.

Kier.: Tarsiński Walenty. Kat. X. Sawiński Jan; Naucz.: Chmura Michał, Budzynowski Konstanty, Naucz. tym.: Bernatowicz Maryan.

4-kl. męska
przy ul. Szpitalnej.

Kier.: Pankowicz Józef. Katech.: X. Dymnicki Wincenty. Naucz.: Szewczyk Józef, Mazurkiewicz Aleksander, Parfanowicz Gustaw. Naucz rel. mojż.: Taubeles Maryan. Naucz. nadet.: Bittner Józef, Spargnapani Helena.

5-kl. męska im. Brodzińskiego
ul. Brodzińskiego.

Kier.: Szypuła Teodor. Katecheta: X. Dymnicki Wincenty. Naucz.: Jan Krzyżanowski, Rybiński Feliks, Wertz Jan, Orzechowski Jan, Pankowicz Zofia. Naucz. rel. mojż.: Bleiweis Izaak.

4-kl. żeńska (obok katedry).

Kier.: Zofia Wojciechowska. Katech.: X. Franciszek Pałka. Naucz.: Joanna Chodacka, Marya Bednarska, Stanisława Schütz. Naucz. nadet.: Józefa Tworkowska, Celina Roższay, Kazimiera Pędracka, Eugenia Hochberg, Zofia Swaryczewska. Prakt.: Lucyna Durówna, Marya Malawska, Zofia Banachowska. Naucz. rel. mojż.: Pinkas Basler, Mayer Taubeles.

4-kl. żeńska (ul. Szpitalna).

Kier.: Ścisławska Malwina. Katecheta: X. Krośnieński Józef. Naucz. star.: Marya Ruszczyńska, Kummerówna Helena. Naucz. mł. stała: Wójcikowa Walerya Nadet: Siekierska Wanda, Tabeau Paulina, Czocharska Marya, Pochroniowa Helena, Banaszkiewiczówna Helena. Prakt.: Müllerówna Mina, Banachowska Zofia. Naucz. rel. mojż.: Taubeles Majer.

2-kl. żeńska (ul. Strusińska).

Kier.. Holländrowa Helena. Kat.: X. Kaliciński. Naucz. młod.: Borkowska Bron.

Szkoła uzupełniająca przemysłowa
w gmachu szk. 6-kl. męsk. ul. Kopernika.

Kier.: Parasiewicz Hipolit j. w.

Krajowa szkoła ogrodnicza
ul. Seminarska naprzeciw ogrodu miejskiego.

Dyr.: Maciaszek Wojciech, Naucz: Kurowski Antoni, Tabeau Wiktor.

ZAKŁADY NAUKOWE PRYWATNE.

Zakład wychowawczy PP. Urszulanek.
ul. Ogrodowa.

Prefekta szkoły: Marya Lisiecka.

Izraelicko-polska szkoła fund. br. Hirscha
ul. Topolowa.

Kierownik: Engländer.

Lekarze w Tarnowie.

Dr. Ader Anzelm, ul. Wałowa l. 19. Dr. Dientenfas Henryk, ul. Wałowa l. 17. Dr. Ebersohn M., lekarz kolejowy Rynek l. 24; Dr. Glaser Leopold, ul. Zdrojowa l. 5; Dr. Glücksmann ul. Zdrojowa l. 2; Dr. Foebus Israel, ul. Wałowa l. 26; Dr. Józefczyk Tadeusz, ul. Wałowa l. 16; Dr. Kłuszyński Henryk, ul. Targowa l. 1 Dr. Kowalski Henryk ul. Krakowska l. 2 Dr. Metzger Jan, fizyk miejski, pl. św. Ducha l. 3; Dr. Ozimek Stanisław ul. Krakowska l. 8; Dr. Pilzer Herman, I. sek. szp. pow. ul. Wałowa l. 18. Dr. Włodzimierz Rogalski, II. sekuud. szp. pow. ul. Szpitalna gmach szpitala; Dr. Schützer Leon, ul. Targowa l. 4. Dr. Skowroński Włodzimierz, prymar. szp. pow. ul. Krótka, dom Zakładu zastawniczego. Dr. Stanko Wojciech, fizyk pow. ul. Seminaryjska l. 14. Dr. Trammer Abraham, ul. Bernardyńska l. 22. Dr. Walczyński Józef, fizyk miejski pl. św. Ducha l. 8. Dr. Zbiegniewicz Jan, ul. Targowa l. 5.

Dentyści.

Auber Samuel, ul. Wałowa l. 16. Otowski Jan, ul. Wałowa l. 1.

Akuszerki w Tarnowie.

Armatys Henryka, Batyst Chaje, Boruch Anna, Filar Józefa, Kochaj Józefa, Kornmehl Regina, Korn Teresa, Kratochwil Józefa, Lachnit Julia, Laub Ryfka, Liegert Klara, Makowska Karolina, Mass Reul, Masłowska Justyna, Szczyrek Bronisława, Tongnola Julia, Veith Debora, Zachara Tekla, Zwonarz Angelika.

Apteki w Tarnowie.

Chodacki Leopold (dzierżawi Jan Niesiołowski), pl. Kazimierza W. l. 5. Tenczyna Antoniego spadk. (dzierżawi Gustaw Szancer), Rynek l. 22. Sokalski Józef, pl. Sobieskiego l. 2. Frauenglas Leon, ul. Lwowska l. 16.

Weterynarze w Tarnowie.

Aftner Jerzy ul. Bernardyńska l. 20. Samet Emil, weter. miej. ul. Krakowska. Sikorski Narcyz, weter. pow. ul. Kaczkowskiego l. 5. Steindl, weter. wojsk. ul. Wałowa l. 26.

Budowniczy, architekci, inżynierzy.

Dziewański Karol, konc. bud. ul. Katedralna l. 3. Hackbeil Franciszek, konc. bud. ul. Klikowska l. 22. Rypuszyński Janusz, autoryz. inż. cyw. ul. Mała Strusina. Schwanenfeld Leon, konc. budow.

ul. Chyszowska. Stapf Adolf Juliusz, arch., konc. budow. ul. Krakowska l. 18. Zaremba Szczęsny, budow. miejsk. ul. Krakowska l. 6.

Stowarzyszenia i zakłady dobroczynne i humanitarne.

Internat dla uczn. Semin. naucz.
ul. Seminaryjska l. 21.

Przew.: Dr. Foryst Piotr. Kier.: Ks Gadowski Walenty.

Pomoc koleż. dla uczn. gimn. tarnowsk.
w gmachu c. k. gimnazyum.

Zawiad.: Dr. Leniek Jan, prof. gim.

Szpital powszechny
ul. Szpitalna.

Dyr.: Dr. Skowroński Włodzimierz I. sekund.: Dr. Pilzer Herman, II. sek.: Dr. Włodzimierz Rogalski.

Szpital izraelicki
ul. Dąbrowska.

Lekarz: Dr. Schützer Leon.

Tow. Wincentego á Paulo.

Prez.: Eustachy ks. Sanguszko. Zast. Dr. Foryst Piotr.

Zakład sierot żeńskich
ul. Ogrodowa.

Przeł.: Patek Sancya. Sekr.: Ks. Leśniak Franciszek.
Zakład zostaje pod opieką SS. Felicyanek.

Bursa św. Kazimierza dla ubog. uczniów
ul. Lipowa.

Kur.: Ks. Walczyński Stanisław, Dyr.: Ks. Chendyński Władysław.

Dom ubogich
ul. NP. Maryi l. 28.

Przeł. Jeden z księży wik. katedr.

„Bikur Cholim" stow. ku wspieraniu chorych
ul. Szeroka l. 15.

Zakłady finansowe i ajencye.

Miejska kasa oszcz. (patrz inst. miej.) Zakład zastawn. fund. podup. mieszcz. (patrz inst. miejsk.); Filia banku austro-węg. ul. Krakowska l. 18. Tow. zaliczk. ul. Krakowska l. 18. Tow. kredyt. dla handlu i przem. ul. Zdrojowa l. 5. Tow. eskont., ul. Bernardyńska l. 22. Tarnowskie tow. bankowe, ul. Bernardyńska. Ajencya krak. Tow. ubezp. od ognia i gradu ul. Krakowska l. 6. Ajencya krak. Tow. ubezp. na życie ul. Krakowska.

Kantory wymiany.

Mendel Aberdam rynek l. 14. Wechsler Mojżesz pl. Kazimierza W.

Zakłady przemysłowe i fabryki.

Tartak i ceg. par. Eust. ks. Sanguszki na Rudach. Cegielnia par. Maschlera i Lipschütza w Plewięcinie. Cegielnia par. Żelechowskiego ul. Lwowska. Warstat mechaniczno-ślusarski B. Koszyka ulica Krakowska. Gorzelnia Eust. ks. Sanguszki w Krzyżu. Rafinerya wódek i rosolisów Schwanenfelda w Zgłobicach. Młyny parowe Szancera i Sp. ul. Młynarska. Huta szkła za dworcem kolei. Fabryka cykoryi Witmayer i Ska ul. Bandrowskiego. Fabryka gazu i papy ogniotrwałej P. Skrzypca ul. Bandrowskiego. Browar piwny Eust. ks. Sanguszki, ul. Krakowska. Kaflarnia ul. Lwowska. Fabryka świec Lichtblaua ul. św. Marcina. Fabryka świec Grana ul. św. Marcina.

Spis Towarzystw w Tarnowie.

Zakład dobroczynności dam ku wychowaniu sierót płci żeńskiej (od r. 1854). Straż ochotn. pożarna (od r. 1867) prez. Dr. Stanisław Stojałowski, nacz.: Mikołaj Jamrowicz. Tow. strzeleckie (od r. 1867) prez.: Eust. ks. Sanguszko. Oddział tarn. tow. pedagogicznego (od r. 1878) prez.: Wł. Lech. Tow. dobroczynności św. Wincentego à Paulo (od r. 1875). Towarz. „Sokół (od r. 1893) prez.: Dr. Mieczysław Gałecki. Sekcya Tow. lekarzy galic. (od r. 1888) prez.: Dr. Wojciech Stanko. Towarz. kasynowe (od r. 1881) prez.: Dr. Karol Benoni. Stowarzyszenie kapłanów pod wezwaniem św. Józefa (od r. 1881) prez.: X. Dr. Józef Bąba. „Towarz. oświaty ludowej" (od r. 1882) prez.: X. Dr. Jan

Bernacki. Tow. wzajemnej pomocy nauczycieli szkół lud. (od r. 1888). Kółko przyjaciół muzyki (od r. 1882). Towarz. ku wspieraniu ubogiej młodzieży (od r. 1884). Tow. św. Wojciecha muzyki kościelnej (od r. 1887) prez.: X. kan. Walczyński. Tow. wzajemnej pomocy dyetaryuszy (od r. 1888). Resursa (od r. 1889) prezes: Edward Kozłowski. Stow. Koła grających na losy (od r. 1893) prez.: Małeta Wład. Tow. wzajemnej pomocy organistów dyecezyi tarnowskiej (od r. 1894). Stowarz. katolickiej młodzieży rękodzieln. „Ojczyzna" (od r. 1894) prez: X. Józef Wątorek. Kuchnia ludowa (od r. 1894). Stowarz.sług katolickich (od r. 1849) prez: X. Prał. Łukowski. Stowarzyszenie robotników katolickich „Praca" (od r. 1895) prez.: X. Dr. Zygulińskі. Stowarzyszenie rękodzielników „Gwiazda" (od r. 1869) prez.: X. Dr. Kopyciński. „Bratnia pomoc" robotników (od r. 1895). Stowarz. kupców (od r. 1895). Grupa miejscowa stow. robotn. budow. w Krakowie (od r. 1896). Stowarzysz. opieki nad chrześć uczniami przemysłowymi (od r. 1896) Grupa stow. robotników piekarskich dla Galicyi i Szląska (od r. 1896). Klub towarzyski (od r. 1897), prez.: Dr. Schützer Kółko roln. na Strusinie (od r. 1897). Stow. zawod robotn. i robotnic krawieck. (od r. 1897). Izraelickie Tow. kupieckie wzajemnej pomocy (od r. 1867) prezes: Dr. Herman Pilzer. Bikur Cholim (od r. 1872) prezes: Dr. Eliasz Goldhammer. Stowarz. rękodzielników „Jad. Chadusim" (od r. 1876) prez.: Dr. Herman Mütz. Stowarzyszenie Nosse hamita i menochim ubelim (od r. 1893) prez.: Berisch Maschler. Heren Misznojes (od r. 1882) prezes: Salomon Kleiner. Towarz. izrael. „Ognisko" (od r. 1895) prezes: Dr. Goldhammer. Bethaus Verein Chadusim (od r. 1889) Talmud Tora (od r. 1859). Ortodokser Tempel Verein Hebra Sheim (od r. 1890). Neustädter Miniam. Ortodoksen Bett- und Wohlthätigkeits-Verein Klaus (od r. 1891). Athavas Zion (od r. 1891). Los Verein Eintracht (od r. 1892). Smiles Chsudim (od r. 1882). Żydowska czytelnia ludowa (od r. 1897) Stowarz. ogólno zawodowe „Brüderlichkeit" (od r. 1897).

Redakcya i administracya

tyg. „Pogoń" i wydawnictwo kalendarza „Tarnowianin" w księg. J. Pisza ul. Katedralna l. 3.

Biuro ogłoszeń

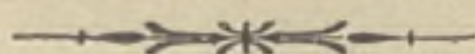
w księg. J. Pisza ul. Katedralna l. 3.

Biuro bezpłatnej pomocy prawnej dla ludu

przy Redakcyi „Pogoni" ul. Katedr. l. 3.

Z Nowym Rokiem!

O Roku nowy! w tej życia rozterce
Do walki z losem gdy braknie nam męstwa,
Kiedy zwątpienie zakradnie się w serce,
Na nowe klęski lub nowe zwycięstwa
Pierś naszą w pancerz zahartuj stalowy
O roku nowy!

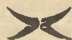
Gdy ogień zniszczy dobytek rolnika,
Wezbrane wody po polach rozleją,
Grad zbije plony, pod strzechę głód wnika,
Pociesz nas lepszej przyszłości nadzieją;
Użyźnij znowu grunt roli jałowy
O roku nowy!

Kiedy kraj biedny co cudzych wzbogaca,
Niema dość chleba dla własnych swych dziatek,
Jeśli domowa nie starczy im praca
I do wychodźctwa zmusza niedostatek,
Ty podaj dla nich w ojczyźnie chleb zdrowy
O roku nowy!

Gdzie naród wolny z praw swoich wyzuty
W ojczyźnie własnej ciężką znosi dolę,
Sto lat niewoli łańcuchem okuty,
Tam zanieś ulgę: skróć ludów niewolę,
Ześlij wybawcę, co skruszy okowy
O roku nowy!

Spraw, aby każdy uwielbiał cię człowiek:
Głodnych nasycaj, nagich przyodziewaj,
Płaczącym ślady łez ocieraj z powiek,
Zwątpiałe serca otuchą zagrzewaj,
Przemawiaj do nich serdecznemi słowy,
O roku nowy!

Stanisław Pisz.

FRANCISZEK JÓZEF I., CESARZ AUSTRYI.

50-letni jubileusz Najjaśniejszego Pana.

(1848-1898)

Od 400 lat nie pamięta Austrya takiego wydarzenia, jakie przypada w bieżącym roku. Oto 2. grudnia 1898 r. będą święciły wszystkie ludy monarchii austryacko-węgierskiej jubileusz 50-letnich rządów naszego Monarchy. Każdy obywatel mogący się poszczycić 50-ciu latami wiernego wypełniania swych obowiązków, ma uzasadnione prawo do uznania i odznaczenia przynajmniej ze strony swych najbliższych. Jeśli zaś należał do tych wybranych, którym los dał szeroki zakres działania i zapewnił choćby skromne miejsce w historyi, to patrzymy z poszanowaniem naocznego świadka, nieraz czynnego aktora ubiegłych wypadków i podziwiamy go, dla zebranych doświadczeń życiowych, dla niezmiernej obfitości interesujących wrażeń, jakich doznała jego księga pamiątek. O ileż ważniejszym jest wypadek, gdy obchodzi swój jubileusz pomazaniec boży, sprawujący swą władzę od pół wieku, stojący na czele jednego z najpotężniejszych państw, którego rządy przeplatały liczne burze i przejścia grożące zagładą? Czyż nie może on sobie ze słusznością powiedzieć, że imię jego nie zejdzie wraz z nim do grobu?

A czem był dla Austryi Franciszek Józef I. zapiszą dzieje złotemi głoskami w swej księdze, zaś lud otoczy go aureolą tradycyj i legend. Który z rysów charakteru wybierze potomność na przydomek, aby pod nim zachować w sercu pamięć tego Monarchy, nie naszą rzeczą tutaj dociekać. Nie pokusimy się również o szczegółowe uczczenie epoki jego panowania, gdyż żywimy nadzieję, że Bóg utrzyma Go długo przy życiu dla dobra państwa. Jednak już dzisiaj można sprawdzić ten fakt, że cesarz Franciszek Józef I. należy do najpopularniejszych władców i cieszy się wielką miłością swych poddanych. A można też o Nim powiedzieć, że jest istotnie księciem swego czasu, najbardziej konstytucyjnym ze wszystkich monarchów, uosobieniem cnót szlachetności, dobrym duchem opiekuńczym Austryi. W zaraniu swego życia, bo licząc zaledwie 18 lat, powołany po abdykacyi cesarza Ferdynanda w Ołomuńcu na tron państwa, pozostającego na pozór już w agonii, stał się jego zbawcą i odnowicielem.

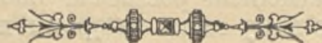
Rok 1848 zaznaczył się krwawo w dziejach Europy. We wszystkich krajach długo przygotowywane zarzewie, robotą podziemną, jakby w kraterze wulkanu wybuchło teraz z elementarną siłą, usiłując znieść dawny porządek świata. Ferment ten nie oszczędził i Austryi. Zaburzenia wybuchły w samej stolicy, we Wiedniu, nienawidzącym osławionego ze swych rządów księcia Metternicha, płomienie rewolucyi przeniosły się wkrótce na kresy wschodnie, do Węgier, gdy znowu od południa trzeba było walczyć ze zwolennikami włoskiej irredenty. W takim zamęcie potrzeba było władcy energicznego i przedsiębiorczego, któryby ująwszy ster państwa odwrócił grożące niebezpieczeństwa i potrafił uspokoić wzburzone umysły. Silna ręka młodocianego cesarza okazała się uzdolnioną do przebudowania maszyny państwowej pod względem politycznym, ekonomicznym i socyalnym, a z reformatorską energią szła w parze mądrość, ożywiona życzliwością i szlachetnem poczuciem obowiązków. Cały program zawierało hasło, z jakiem nowy cesarz wstępował na tron: *„Viribus unitis“*

(wspólnemi siłami). Wprawdzie musiała początkowo konieczność usunąć znowu owe nowe instytucye, które choć powstałe na gruncie uzasadnionych żądań, później wyrodziły się, ale po nieudałej próbie napełniły one potem znowu Austryę siłą życiową, oparte na długoletniej, spokojnej pracy. Wielkie dzieło życia cesarza powstało niezależnie przez Jego wolną wolę, poręczone danem z całego serca słowem monarszem. Że i nadanie nowej konstytucyi nie obeszło się bez burz, należy tłomaczyć różnorodnymi interesami podległych berłu Monarchy ludów, które musiała uwzględniać i jednoczyć. Ale choć zmiennym i pełnym najcięższych przejść był dotychczasowy okres rządów Franciszka Józefa, to jednak nad chaos i walki wzbijała się zawsze Jego sumienność w wypełnianiu obowiązków władcy, prawdziwie ojcowska miłość powierzonych sobie narodów i wysoce rozwinięty umysł pojednawczy. Może On również służyć swym ludom za wzór dobroci serca i łagodności. Słowem, nie brak żadnego klejnotu w koronie Jego cnót, ale zarazem nie brakło też ani jednego ciernia w Jego koronie. Los bowiem nie oszczędzał wcale tego najszlachetniejszego księcia, jakby chciał udowodnić, że wysokość tronu nie broni od goryczy życia. Ale te ciężkie próby, na jakie wystawionym był nasz Monarcha, przyczyniły się tylko do wzmocnienia węzła miłości, łączącego Go tem ściślej z poddanymi.

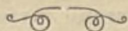
Jeszcze na jednę okoliczność należy zwrócić uwagę. Żadne ciosy nie zdołały ugiąć siły czynu naszego Monarchy, lub opóźnić kroku na raz wyznaczonej drodze. Cesarz postępuje zawsze według tej heroicznej zasady, że serce obowiązkowego władcy musi pokonać własny ból, aby nie powstrzymać pobudek energicznych, warunkujących pomyślne spełnianie zadań głowy koronowanej. O ile Franciszek Józef dla obcej niedoli okazuje serdeczne współczucie i łzy proszącego zawsze go wzruszają, o tyle znów nie czyni użytku z litowania się nad samym sobą.

Po bolesnym wypadku w styczniu r. 1889 zbielały włosy i broda Cesarza zupełnie, ale rys boleści, jaki się wyrył na twarzy opromienionej młodzieńczo błyszczącem okiem, podniósł tylko urok Jego osobistości. Nie zapomina On też o sprawach drugorzędnych, o uciążliwych zobowiązaniach jakie wkłada na Niego piastowana godność. Jest On zawsze pierwszym gdy chodzi o poparcie dobrej sprawy osobą cesarską, o uświęcenie aktu sprzyjającego dobru publicznemu. Tylko od jednej rzeczy usuwa się zawsze, gdy tylko może, t. j. od składania sobie rozgłośnych hołdów. „Nie mnie ale ogółowi“ — odpowiada On — i poleca w miejsce kosztownych darów jako wyrazów lojalności, pospieszenie z ofiarą na cele dobroczynne. W ten sposób wszystkie ważniejsze wypadki w życiu Cesarza zostały uczczone całym szeregiem szlachetnych fundacyj, które wspanialej niż pomniki z bronzu lub marmuru pamięć po Nim przekażą potomności.

W historyi świata jako rzecznikowi idei konstytucyjnej i europejskiego pokoju, w historyi cywilizacyi jako reformatorowi życia umysłowego w Austryi, w księdze pamiątkowej ludzkości jako przedstawicielowi najczystszego charakteru, odznaczającego się pobożnością, otwartością i dobrocią, ma nasz Cesarz po wieki zapewnione wysokie miejsce. Oby tylko niezbadane wyroki Boga pozwoliły Mu jak najdłużej kierować szczęśliwie potrzebującą silnej ręki nawą państwa austryackiego.

Rok 1848.

Jak rok 1812 upamiętnił się w dziejach Europy i unieśmiertelnił w poezyi jako „rok wojny“, tak rok 1848 możnaby nazwać „rokiem rewolucyi“, które wstrząsnęły posadami całego niemal kontynentu europejskiego. Wszystkie prawie trony Europy zachwiały się, uderzone ruchem, który wyszedłszy z ogniska wszelkich przewrotów, z Paryża, udzielał się coraz dalszym krajom, aż osłabł i odbił się o lodowate granice nieruchomego kolosu północy, Rosyi.

Przyczyny tego ruchu były w różnych krajach rozmaite, ale wszędzie dadzą się uzasadnić położeniem i stosunkami, jakie spowodował upadek Napoleona W. Ten wielki zaborca tyle obalił tronów, tak przesunął granice wszystkich niemal państw europejskich, że kongres wiedeński, w którym wzięli udział najznakomitsi podówczas mężowie stanu i kilku najpotężniejszych monarchów, znalazł się w bardzo trudnem położeniu, gdy przystąpił do uporządkowania zawikłanych stosunków politycznych. Uwzględnił przedewszystkiem zasadę legitymizmu, tj. przywrócił zdetronizowanym monarchom ich kraje i władzę w nieuszczuplonym zakresie, ale życzeń ludów nie brał w rachubę. O zagwarantowaniu konstytucyjnych urządzeń, do których wzdychały wszystkie narody, owiane podmuchem rewolucyi francuskiej, nie było mowy. Niemcy zbyto krótkiem przyrzeczeniem, ale najgorzej wyszły Włochy i Polska, które zostawiono w dawnem rozdarciu, mimo, że jedni i drudzy gorąco pragnęli zjednoczenia i utworzenia odrębnych, niezależnych organizmów politycznych.

Tak więc niezadowolonych nigdzie nie brakło, ale na razie zapanował spokój w całej Europie, bo skończyły się nareszcie te morderczе wojny, które za czasów rewolucyi i Napoleona wstrząsały jej państwami i tyle pochłonęły ofiar w ludziach i pieniądzach. Nad pokojem czuwało także t. z. „święte przymierze“, związek trzech najpotężniejszych monarchów: cesarza austryackiego, cara rosyjskiego i króla pruskiego, którzy poprzysięgli sobie rządzić w swych krajach według zasad chrześcijańskich i nawzajem wspierać się w razie niebezpieczeństwa. Za sprawą jednak Metternicha, kanclerza austryackiego, nieprzyjaciela wszelkich urządzeń konstytucyjnych, zamieniło się to św. przymierze, zawarte w celach tak pięknych, na organ policyjny, śledzący i tłumiący najbezwzględniej wszelki ruch, któryby zmierzał do zmiany istniejących urządzeń. W całej Europie panują cisza i spokój, przerywane tylko od czasu do czasu wstrząśnieniami na południu, w Hiszpanii i we Włoszech, które jednak szybko św. przymierze uspokoiło za pomocą oręża. W jednej tylko Francyi istniała konstytucya i gdy ją Karol X. chciał pogwałcić, spowodował tem swój upadek w r. 1830. wskutek rewolucyi lipcowej. W następstwie oderwała się Belgia od Holandyi, ale powstanie listopadowe w Polsce kongresowej stłumił Mikołaj I. i znów w całej Europie środkowej zapanował spokój. Nie był to jednak spokój wynikający z zadowolenia, ale cisza wymuszona środkami policyjnymi. Jeśli w innych krajach np. w Prusiech rządy dbały przynajmniej o ekonomiczną pomyślność mieszkańców, to w Austryi okazywał Metternich dziwną i pod tym względem obojętność. Nie rozumiał i lękał

się wszelkich objawów życia narodowego, tłumił je, zapełniając więzienia w Kufsteinie i na Spielbergu przestępcami politycznymi i przygłuszając wszelką swobodniejszą myśl, przy pomocy surowej i dokuczliwej zarazem cenzury. Nie mówiąc o Galicyi, która za jego rządów najniżej upadła pod względem intellektualnym i ekonomicznym, zaniedbywana systematycznie przez państwo, wszystkie narodowości wchodzące w skład monarchii habsburgskiej były niezadowolone, tak, że gdy nadszedł rok 1848 Austrya znalazła się nad brzegiem przepaści.

Hasło do powszechnej rewolucyi dała Francya, gdzie panował Ludwik Filip, zwany dla skromności cechującej jego samego i jego pożycie domowe, królem mieszczańskim. Był on monarchą ściśle konstytucyjnym, tj. rządzącym według woli większości parlamentu, ale kiedy w lutym (22—24) 1848 przyszło w Paryżu do rozruchów z powodu agitacyi za reformą prawa wyborczego i gdy ludność zaczęła wznosić barykady, stracił głowę, abdykował i wyjechał za granicę. W Paryżu teraz proklamowano rzeczpospolitą, na której czele stanął rząd prowizoryczny, złożony z kilku osób. Miała ona jednak do walczenia z prądami socyalistycznymi i komunistycznymi. Ulegając im początkowo, ustanowił rząd t. zw. warstaty narodowe, w których utrzymywał około 100:000 robotników. Praca ich była jednak bezużyteczna, a wynagrodzenie, raczej jałmużna dość znaczna (2 fr. dziennie) tak, że zgromadzenie narodowe postanowiło je rozwiązać. Przyszło skutkiem tego na ulicach Paryża do krwawej walki, w której zginął arcybiskup paryski, gdy pomny swego pasterskiego urzędu chciał walczących pogodzić Jenerał Cavaignac, naczelny wódz gwardyi narodowej, odniósł zwycięstwo, republika tryumfowała, a na jej czele jako prezydent stanął w grudniu 1848 Ludwik Napoleon Bonaparte, bratanek wielkiego cesarza. W 4 lata później, 2 grudnia 1852 ogłosił się cesarzem Francuzów, jako Napoleon III. a powszechny plebiscyt zatwierdził ten zamach stanu.

Rewolucya lutowa odbiła się głośnem echem w całych Niemczech, a w szczególności w Berlinie i w Wiedniu (marzec 1848). Król pruski Fryderyk Wilhelm IV. nadał konstytucyę i uspokoił wzburzone umysły, ale daleko było trudniej uśmierzyć wzburzone fale aspiracyj narodowościowych w Austryi. Wszystkie ludy pragnęły konstytucyjnych urządzeń, ale po za tem rozchodziły się ich dążenia. Ludność niemiecka pragnęła ścisłego zespolenia się z resztą Niemiec, gdzie ogólny ruch rewolucyjny zmierzał do zjednoczenia pod jednym monarchą i około jednego parlamentu, który jako wyraz woli całego narodu niemieckiego zebrał się skutkiem wypadków marcowych we Frankfurcie, pod kopułą starożytnego kościoła św Pawła. Czesi, Polacy, Węgrzy, Włosi mieli odrębne interesa narodowościowe na oku, stąd rewolucya w r. 1848 przybrała w Austryi niezwykle ostry charakter i zagroziła egzystencyi całego państwa. Manifestacye, które raz po razu zaczęły się z początku marca 1848 ponawiać w Wiedniu, skłoniły Metternicha do ustąpienia i wyjazdu za granicę; 15 marca przyrzekł cesarz Ferdynand swobody obywatelskie wszystkim swoim poddanym, a prawa i swobody narodowe wszystkim narodom wchodzącym w skład monarchii. Po wszystkich miastach zaprowadzono gwardyę narodową, nastała wolność prasy, przestępcy polityczni opuścili więzienia i wszędzie zapanował ruch, gdyż zapowiedziano wybory do parlamentu, czyli wielkiego sejmu wszystkich krajów austryackich. Konstytucya bowiem, którą 25 kwietnia nadał cesarz Ferdynand, ustanowiła dla wszystkich krajów niemieckich i słowiańskich

sejm w Wiedniu, złożony z 383 posłów i izbę wyższą, do której prócz arcyksiążąt miało wejść 150 członków dożywotnich, powołanych przez cesarza.

Pierwszym i najważniejszym czynem tego pierwszego sejmu, który się zebrał w lipcu 1848., było uchwalenie zniesienia pańszczyzny, poddaństwa i wszelkich serwitutów, ciążących na gruntach chłopskich, czyli usamowolnienie i uwłaszczenie ludności włościańskiej. Właściciele ziemscy otrzymali za utraconą robociznę i serwituty dotychczasowe indemnizacyę, którą miały kraje opłacać w 40 latach, a jednę trzecią część rozłożono na chłopów, uwolnionych od pańszczyzny.

W Galicyi jednak nie życzył sobie rząd, aby obywatele ziemscy sami wystąpili z żądaniem zniesienia pańszczyzny, jak tego szczerze pragnęli, by okazać ludowi, że nie żywią doń żadnego żalu za wypadki z r. 1846, lecz już w kwietniu 1848 r. obwieścił w każdej wsi przez obwodowych komisarzy, że cesarz daruje włościanom pańszczyznę i posiadane grunta, a dawnych dziedziców za ten uszczerbek w ich własności wynagrodzi. W ten sposób rząd uprzedził szlachtę, która bez sejmu i bez woli rządu nie mogła powziąść takiej uchwały, a obligacye indemnizacyjne spłacał kraj cały bez osobnego udziału chłopów.

W Wiedniu tymczasem manifestacye nietylko nie ustawały, ale nawet przybierały tak groźny charakter, że cesarz przeniósł się do Innsbrucku (w maju) skąd w sierpniu na prośby sejmu wrócił do stolicy. Ale w październiku ponowiły się rozruchy jeszcze gwałtowniej, gdy chciano przeszkodzić wysyłaniu wojsk do Węgier, gdzie już rewolucya cały kraj ogarnęła. Minister wojny, hr. Latour, został w okropny sposób zamordowany, cesarz Ferdynand przeniósł się do Ołomuńca i reskryptem z 22. października zamknął sejm w Wiedniu, powołując go równocześnie do Kromieryża na Morawach, poczem 2. grudnia abdykował znękany chorobą i zniechęcony tylu przeciwnościami.

Brat jego, arcyksiążę Franciszek Karol, zrzekł się prawa następstwa na rzecz syna swego, który w tak trudnych warunkach i w tak młodym wieku, bo licząc lat 18 objął rządy, jako FRANCISZEK JÓZEF I.

W marcu 1849 został sejm rozwiązany, a patent cesarski oktrojował nową konstytucyę dla całej Austryi. Nie weszła ona jednak w życie, pozostała martwą literą, gdy rewolucyę w krajach austryackich stłumiono. Ruch rewolucyjny, tak żywy w Wiedniu, udzielił się także prowincyom austryackim.

W Galicyi sądzono, że teraz nadeszła najlepsza pora do oderwania się od Austryi i nie licząc się ze stosunkami i faktycznemi siłami, zaczęto radzić, grozić, burzyć się, z czego korzystał rząd, aby przywrócić dawny system ucisku i postrachu. Kraków w kwietniu, a Lwów w jesieni zbombardowano i cały ruch stłumiono.

Czesi domagali się także odrębności dla swoich krajów, odrębnego sejmu i przywrócenia „prawa państwowego“ czeskiego. Gdy w czerwcu zebrał się kongres słowiański w Pradze, złożony z wybitnych przedstawicieli nauki i polityki, przyszło na ulicach miasta do zaburzeń, które stłumił ks. Alfred Windischgrätz, zbombardowawszy Pragę. Usiłowania Czechów zostały w niwecz obrócone, system centralistyczny wznowiony, a najsilniejszą jego podporą okazała się armia, która we wszystkich prowincyach wystąpiła przeciw separatystycznym dążnościom.

Te wszystkie jednak zajścia były niczem w porównaniu z rewolucyą, która ogarnęła całe Włochy i Węgry.

Włochy oddawna były podminowane spiskami t. zw. węglarzy czyli carbonari, których ostatecznym celem było zjednoczenie całych Włoch, rozdartych na szereg państewek, jęczących nieraz jak n. p. Neapol pod srogimi rządami władców, którzy czuwali zazdrośnie, by im nie uszczuplano władzy absolutnej, a wszelki poryw liberalny tłumili najbezwzględniej. Nieraz też Włochy były widownią częstych rewolucyj, ale wszystkie dotychczasowe usiłowania rozbijały się o niewzruszoną postawę Austryi, która w razie zaburzeń interweniowała zawsze na korzyść miejscowych książąt. Wiadomość tedy o rewolucyi lutowej w Paryżu, a marcowej w Wiedniu, musiała rozpalić nadzieje krewkich z natury Włochów i cały półwysep objęły promienie rewolucyi. W Lombardyi i w Wenecyańskiem wybuchło powstanie na wszystkich punktach. Feldmarszałek Radecky po dwudniowej zaciętej walce ulicznej opuścił Medyolan i Lombardyę i zajął w czworoboku fortecznym silne stanowisko. Po stronie Lombardów stanął król sardyński, Karol Albert, zmuszony do tego naciskiem opinii publicznej i wypowiedział wojnę Austryi. Po niewielkiej potyczce pod St. Lucia, gdzie arcyksiążę Franciszek Józef, obecnie panujący cesarz, otrzymał chrzest ogniowy, przyszło do stanowczej bitwy pod Custozzą, w której wybitny talent strategiczny Radeckiego i wyborna karność wojska austryackiego wzięły górę nad liczniejszym, pełnym zapału, ale gorzej wyćwiczonym przeciwnikiem. Karol Albert opuścił Medyolan i Lombardyę, które Radecky napowrót zajął, a gdy z początkiem r. 1849. na nowo rozpoczął walkę, poniósł dotkliwą klęskę pod Mortarą i Nowarą, poczem abdykował na rzecz syna swego, Wiktora Emanuela II. Ten zawarł pokój z Austryą, zobowiązując się zapłacić odszkodowanie wojenne. W ten sposób Austrya stłumiła rewolucyę w swych prowincyach włoskich i pomogła do przywrócenia dawnego porządku rzeczy w reszcie zaburzonych Włoch.

W Neapolitańskiem i na Sycylii stłumił sam rząd burboński bez obcej pomocy ruch rewolucyjny; w północnej części państwa kościelnego interweniowały wojska austryackie, ale najdłuższy opór stawiał Rzym. Papież Pius IX. zezwolił tutaj na urządzenia konstytucyjne, ale gdy żywioły radykalne wzięły górę w wiecznem mieście i zajęły wobec niego groźne stanowisko, opuścił potajemnie i w przebraniu swą stolicę i schronił się do Gaety w Królestwie neapolitańskiem. Wojska francuskie pod marszałkiem Oudinotem, wysłane pod Rzym, by nie dopuścić interwencyi austryackiej, zdobyły to miasto, bronione wytrwale przez Garibaldiego, wsławionego w późniejszych walkach o wyzwolenie Włoch, a Pius IX. wrócił do niewdzięcznej stolicy.

Najdłużej trwała walka z rewolucyą węgierską. Dążenia rządu austryackiego, aby znieść odrębność polityczną Węgier i zjednoczyć je ściślej z resztą monarchii pod centralnym zarządem w Wiedniu, napotykało w tym kraju zawsze na opór. Już przed r. 1848 separatystyczne dążności były tam silne i znajdowały wyraz w opozycyi sejmowej, na czele której stał Ludwik Kossuth, adwokat, nie posiadający wybitnego talentu politycznego, ale obdarzony nadzwyczajną wymową, porywającą słuchaczów. Wskutek wypadków marcowych w Wiedniu, zgodził się cesarz Ferdynand w kwietniu 1848. na żądania Węgrów, nadając im nową konstytucyę i odrębne odpowiedzialne ministeryum, w którem zasiadali Batthyány, Deak i Kossuth. Pala-

tynem t. j. namiestnikiem cesarza z rozległemi attrybucyami został arcyks. Stefan. Ponieważ jednak Węgrzy chcieli narzucić swą supremacyą i swój język innym narodowościom, zamieszkującym kraje korony św. Szczepana, tj. Rumunom, Słowakom, Serbom i Kroatom, przeto napotkali tu na taki opór, że ówczesny ban kroacki, począł się zbroić i wkroczył do Węgier. Arcyks. Stefan złożył godność palatyna, a naczelne dowództwo nad wszystkiemi siłami zbrojnemi Węgier i Kroacyi objął hr. Lamberg z polecenia rządu wiedeńskiego. Ludność peszteńska widziała w tem pogwałcenie konstytucyi i zamordowała hr. Lamberga. Gdy cesarz ogłosił rozwiązanie sejmu i stan oblężenia na Węgrzech, przyszło w Peszcie do formalnej rewolucyi. Kossuth pochwycił w swe ręce kierownictwo rządu prowizorycznego, który się zajął organizacyą obrony, gdyż ks. Windischgrätz po kapitulacyi Wiednia wkroczył do Węgier i zajął Budę i Peszt (w styczniu 1849). Generał Henryk Dembiński, mianowany wodzem sił węgierskich, poniósł wprawdzie klęskę po Kapolną, ale następca jego Görgey i jenerał Klapka zmusili wojska austryackie do odwrotu, a genialny Józef Bem, polski wódz z r. 1831. po świetnej kampanii zdobył Siedmiogród, wypierając stamtąd wojska austryackie i rosyjskie. D. 14 kwietnia 1849 proklamował Kossuth w zborze kalwińskim w Debreczynie, dokąd się był sejm schronił, niepodległość Węgier i detronizacyę domu habsburgskiego. Budę zdobyto napowrót mimo dzielnej obrony Hentziego, a Kossuth ze sejmem wrócił do Pesztu.

Teraz jednak położenie Węgier pogorszyło się. Z jednej strony wkroczyły wojska austryackie, wzmocnione posiłkami, ściągniętymi po zwycięskiej kampanii we Włoszech, nad któremi objął dowództwo energiczny ale i do okrucieństwa skłonny Haynau, a od północy i wschodu nadciągała pod Paszkiewiczem silna armia rosyjska, wysłana przez cara Mikołaja, który po zjeździe z cesarzem Franciszkiem Józefem I. w Warszawie (15 maja 1849) postanowił dopomódz do stłumienia rewolucyi węgierskiej, skoro pod jej sztandarami służyło tylu Polaków, a widmo niepodległych Węgier w sąsiedztwie polskich jego posiadłości musiało go obawą przejmować. Wobec takiej przewagi los Węgier był zadecydowany. Kossuth złożył dyktaturę w ręce Görgeya, który otoczony przez połączone armie kapitulował pod Vilagos 13 sierpnia 1849. z 23.000 wojska i 144 działami. „Węgry leżą u stóp Twoich“ napisał Paszkiewicz do Mikołaja. Resztki wojska węgierskiego, Dębiński, Bem i inni wodzowie cofnęli się na terytoryum tureckie; ostatnia forteca, Komorno, poddała się we wrześniu; Haynau rozpoczął srogie swe rządy, podpisując szereg wyroków śmierci. Rewolucya została uśmierzona.

We wszystkich niemal krajach zapanowała reakcya po r. 1848., ale wielkie wypadki dziejowe mają to do siebie, że następstwa ich długo trwają. Ruch rewolucyjny r. 1848. był wynikiem ogólnego niezadowolenia, jakie panowało w całej Europie, przekroczył jednak miarę, jak to zwykle bywa, gdy szerokie masy, występujące na widownię, dostaną się pod kierownictwo ludzi, nieraz może ożywionych najlepszemi chęciami, ale nie posiadających politycznego taktu i wykształcenia. Musiała tedy nastąpić reakcya, która znowu niekiedy także nie umiała się powściągnąć i w końcu także musiała upaść. Idea rządów konstytucyjnych, która ożywiała najszlachetniejszych mężów z r. 1848. zwyciężyła w całej prawie Europie. Zjednoczenie Niemiec, cel patryotów niemieckich r. 1848., spełniło się w kilkanaście lat później. Nieco wcześniej połączyły się rozdarte Włochy w jedną całość, a Węgrzy wywalczyli dla siebie odrębne stanowisko w monarchii habsburgskiej.

Adam Mickiewicz.

Bóg obdarza nieraz narody takimi ludźmi, co podnoszą ducha, gdy cierpi, łagodzą waśnie, gdy jest w niezgodzie, wskazują drogę, gdy błądzi. Uczą nas oni i uszlachetniają za pomocą pieśni. To też wielkim, natchnionym pieśniarzom, naród cześć okazuje, wielbi ich jak w starym zakonie proroków wielbiono. Nie zapomniał Bóg i o nas obdarzając nas takim poetą, jakim był Adam Bernard Mickiewicz, który sto lat temu w r. 1798. ujrzał światło dzienne w wigilię Bożego Narodzenia w Zaosiu pod Nowogródkiem. Nie różami był usłany jego żywot. We wczesnej młodości musiał on już opuścić rodzinną Litwę skutkiem prześladowań wileńskich senatora Nowosilcowa za to, że był dobrym Polakiem i należał do patryotycznego stowarzyszenia Filaretów. Po kilku latach pobytu w Rosyi poszedł na emigracyę, a przebywając długi czas w Paryżu piórem swem odradzał duchowo Polskę. Umarł na obczyźnie w Konstantynopolu 26. listopada 1855, a spoczywa w grobach królewskich na Wawelu, dokąd wdzięczna młodzież polska ciało jego w r. 1890 sprowadziła. Słaby ciałem, ale silny duchem zostawił nam przykład, jak trzeba być mężnym w przeciwnościach losu, a przez bezgraniczną miłość ojczyzny, która mu kazała cierpieć za miliony, może służyć za wzór prawego Polaka-obywatela. W rzędzie zaś poetów naszych dzierży on pierwsze miejsce, gdyż zostawił po sobie dzieła tak niespożyte, jak: *„Grażyna“* *„Konrad Wallenrod“*, *„Dziady“*, *„Pan Tadeusz“*, *„Sonety“*, *„Ballady“* i *„Romanse“*. — Promiennego ducha nieśmiertelnego wieszcza powinniśmy mieć zawsze przed oczami, a stuletnią rocznicę jego urodzin uczcić — o ile na to pozwala zakres czynności poszczególnej jednostki — przez wprowadzenie w życie marzenia poety, by jego utwory zbłądziły pod włościańskie strzechy.

ADAM MICKIEWICZ.

W. D.

ADAM ASNYK.

Adam Asnyk, poeta z Bożej łaski, rzetelny kapłan poezyi czystej, nieskalanej, wielki myśliciel, głęboki znawca duszy ludzkiej i wierny syn Ojczyzny, urodził się 11 września w r. 1838 w Kaliszu. W młodym już wieku, bo zaledwie 25 lat licząc, brał czynny udział w dążeniach narodowych do oswobodzenia kraju i był członkiem Rządu narodowego w r. 1863. Po upadku sprawy osiadł w r. 1864 we Lwowie, dając się tamże wnet poznać czytającemu ogółowi. W r. 1870. przeniósł się na stały pobyt do Krakowa i prawie do samej śmierci był zajęty w redakcyi „Nowej Reformy". W Krakowie też poświęcił cały swój czas sprawom publicznym, rozwijając wszędzie gorączkową działalność. W pracy publicznej nie lubił narzucać swego zdania, przecież wszyscy w chwilach ważniejszych skupiali się koło duchowego sztandaru prawdy i słuszności, który dzierżył Asnyk aż do zgonu, nieskazitelnie. Natura czuła i wrażliwa stargała mu jednak w tej wytężającej pracy nerwy i rujnowała przedwcześnie zdrowie. W ostatnich latach niedomagał ciągle, aż śmierć położyła w dniu 2 sierpnia 1897 r. kres jego cierpieniom. Wdzięczne miasto Kraków chcąc oddać hołd zasługom, złożyło jego drogie szczątki w grobie „zasłużonych" na Skałce. Jako poeta zostawił po sobie znaczny dorobek literacki. Utwory jego cieszyły się wielką popularnością i doczekały się kilku wydań. Zbiorowe wydanie powiększone wyszło we Lwowie w r. 1881. u Gubrynowicza i Schmidta w 3ech tomach, zaś tom czwarty „Poezyj" ogłosił autor nakładem *„Nowej Reformy"* w Krakowie w r. 1894. Jak zaś był znanym u pobratymczych narodów, świadczy ta okoliczność, iż poeta czeski Vrchlicki nazwał go polskim Adamem drugim. Niezmierna miłość Polski z jej przeszłością i tradycyą, z jej złą dolą i niedocieczonem jutrem, opierająca się na niewzruszonym dogmacie: „Jeszcze nie zginęła" stawiają Adama nietylko w rzędzie naszych najpierwszych poetów, ale zapewniają mu także imię nieśmiertelne w gronie naszych najzacniejszych synów ojczyzny.

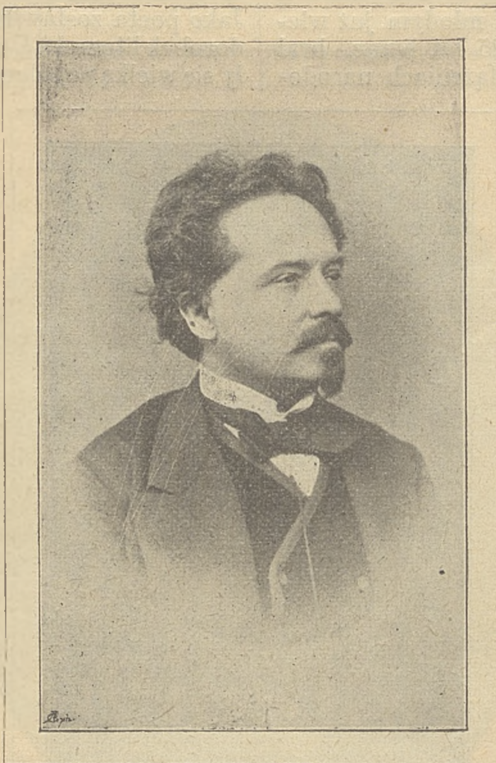

ADAM ASNYK.

W. D.

Kornel Ujejski.

Któż nie zna prześlicznego chorału p. t. *„Z dymem pożarów“*, do którego dorobił muzykę Józef Nikorowicz. Ten jeden, utwór pisany pod wpływem krwawych wypadków r. 1846., ten błagalny głos do Stwórcy: *„Ty rękę karaj, nie ślepy miecz“* zapewnia Kornelowi Ujejskiemu nieśmiertelne imię i wdzięczność rodaków. A powinien on być tem droższym dla mieszkańców Tarnowa, że gniazdo jego rodu znajduje się właśnie niedaleko Tarnowa. Urodzony r. 1823. w Beremnianach długie lata spędził jako dzierżawca w Zubrzy pod Lwowem, a przez ostatnie dni swoje mieszkał u syna Romana w Pawłowie. Syn też zamknął niedawno, bo 19 września 1897 r. powieki tego starca, który złamany cierpieniami fizycznemi i moralnemi od lat 30 blisko nie dotykał liry.

KORNEL UJEJSKI.

Nastrojem swoim, wysokiemi ideałami, wzniosłością pieśni szedł śladami trzech największych naszych geniuszów, a swych myśli przędzę i swych uczuć kwiaty złożył w utworach takich, jak n. p. *„Kwiaty bez woni“*, *„Zwiędłe liście“*, *„Melodye biblijne“*, *„Maraton“*' *„Skargi Jeremiego“*. Dla ludu wiejskiego w Polsce miał ten wielki poeta, a rozumny patryota i obywatel wiele głębokiej miłości i zrozumienia potrzeby zaopiekowania się tą podstawą narodu. Słowacki określił najlepiej, choć krótkiemi słowy zaszczytne stanowisko ś. p. Kornela w naszej literaturze, pisząc do niego:

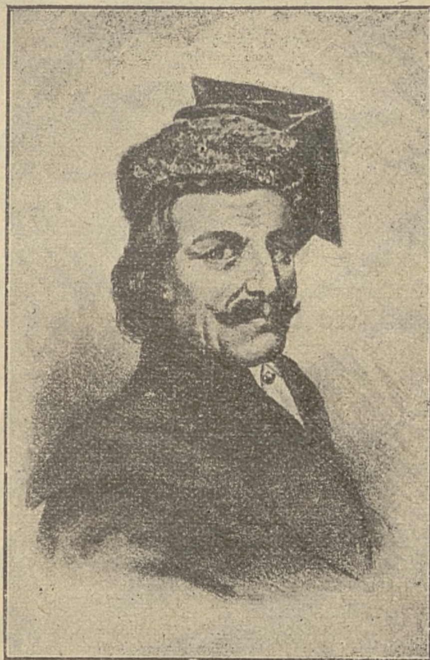
„Ojczyzna Twoja święta kochanka,
Chodzi po łąkach pani słoneczna,
Ty idziesz za nią, jak duch baranka,
I wołasz: Wieczna!“

W. D.

JAN KILIŃSKI.

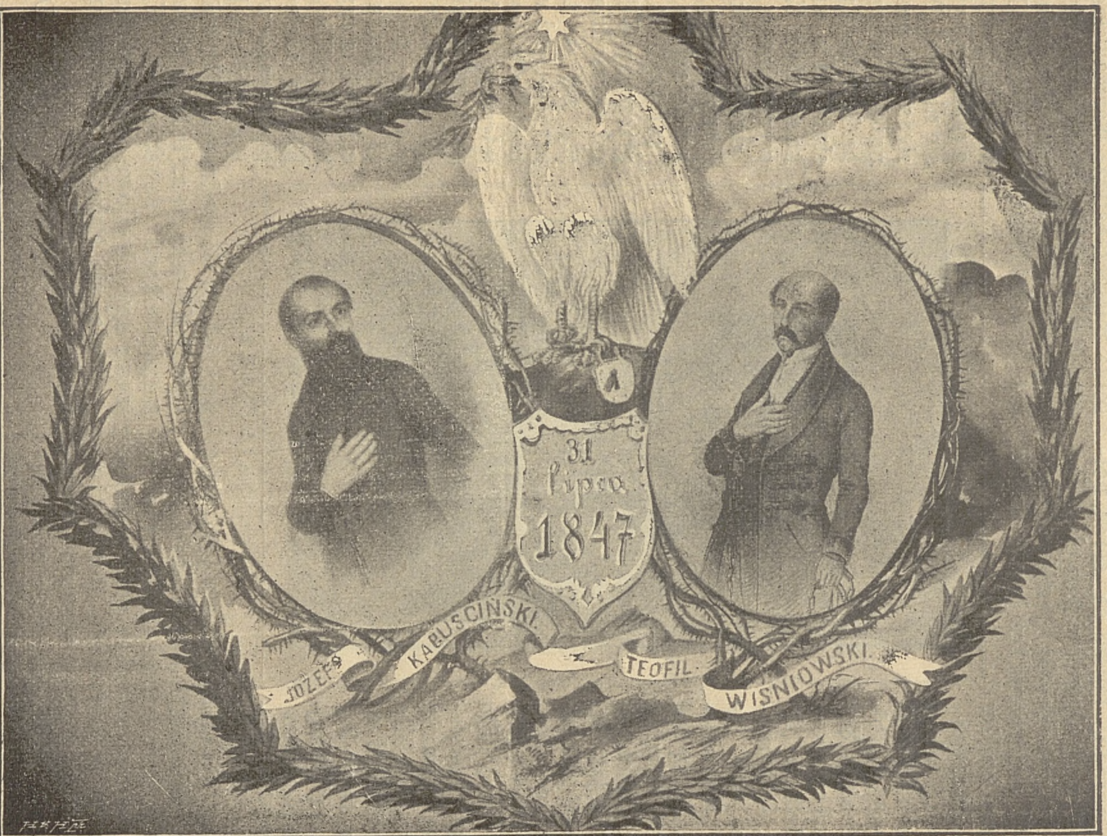
Ponad wszystkie tryumfy naszego narodu, milsze są sercu polskiemu czasy chmurnej niewoli, pełne czynów poświęcenia i cnót obywatelskich. Szanujemy i czcimy rycerskie postacie królów i hetmanów naszych, ale z szczególniejszym zapałem wielbimy cnoty Kościuszki, nieśmiertelnego Adama, Dąbrowskiego, lub takiego Kilińskiego. Bliżsi są oni sercom naszym, bo cierpieli i czuli tak, jak my, bo poświęcili życie swoje tym wzniosłym zasadom, które i dla naszego pokolenia są gwiazdą przewodnią. Mężem stwierdzającym, że na każdem, nawet najskromniejszem stanowisku można zrobić wiele dobrego dla Ojczyzny, był i skromny szewc warszawski, Jan Kiliński. Urodzony w Trzemesznie między 1750 a 1760 rokiem, mieszkał prawie przez całe życie w Warszawie, służąc wiernie jednej, wielkiej sprawie, oswobodzeniu Polski. Na wieść o zwycięstwie Kościuszki pod Racławicami postanowił przy pomocy oddanego sobie mieszczaństwa warszawskiego wypędzić moskali z Warszawy i wkraczającemu doń wodzowi oddać miasto już oswobodzone od wrogów. Nie wiele brakowało, a plan ten byłby się nie udał. Wystraszony postępami Kościuszki hr. Igelström postanowił w wielką sobotę r. 1794 wymordować ludność polską, zgromadzoną w kościołach na rezurekcyi. Ale przezorny Kiliński dowiedziawszy się o tem przyspieszył wybuch powstania, uderzając na Moskali już w wielki czwartek. Wojsko polskie i mieszczanie walczyli z zapałem, sam Kiliński bił się zacięcie. Kościuszko więc w uznaniu zasług wyniósł go do godności pułkownika. Umarł Kiliński w r. 1817. Tak więc rzemieślnikowi zawdzięczała Warszawa swe chwilowe oswobodzenie. — Bodaj się święcił w naszym narodzie taki szewc.

JAN KILIŃSKI.

W. D.

31 lipca 1847
JÓZEF KAPUŚCIŃSKI.
TEOFIL WIŚNIOWSKI.

Józef Kapuściński.

W szeregu bojowników za naszą wolność należy się słuszne miejsce i Józefowi Kapuścińskiemu, współtowarzyszowi niedoli Teofila Wiśniowskiego, gdyż razem z nim został powieszony we Lwowie 31 lipca 1847. — Urodzony w r. 1817 w Gorlicach, był on przed wypadkami z r. 1846. kancelistą w magistracie pilzneńskim. Gdy w całym kraju obudził się żywy ruch patryotyczny, nie pozostał bezczynnym. W naradach tajnego Związku narodowego brał żywy udział i przygotowywał energicznie powstanie w okręgu pilzneńskim. Na jednem z posiedzeń uchwalono zgładzić Markla, burmistrza m. Pilzna, nikczemnego pomocnika starosty tarnowskiego Breindla, któremu służył za pośrednika w podburzaniu chłopów przeciw panom, a uchwałę tę miał wykonać Kapuściński wraz z kilku towarzyszami. Markl utracił życie, ale uchodzących powstańców schwytali około karczmy chłopi i odstawili do Tarnowa. Przewieziony stąd do Lwowa został skazany wyrokiem sądu apelacyjnego na śmierć za zdradę stanu i morderstwo, chociaż w śledztwie wypierał się do końca tego ostatniego zarzutu.

W. D.

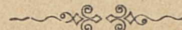

Teofil Wiśniowski.

Pięćdziesiąt lat minęło w ubiegłym roku od chwili, kiedy wykonano w dniu 31 lipca wyrok śmierci we Lwowie na Teofilu Wiśniowskim. Urodził on się w r. 1806. w Jazłowcu, w Galicyi. Ukończywszy wydział prawny, brał udział w powstaniu z r. 1831, potem zaś pracował zawodowo w Stanisławowie. Ale trwało to nie długo. Właśnie wówczas odżyły na nowo usiłowania o odzyskanie bytu politycznego dla kraju przy pomocy rewolucyi, a do organizacyi tej wciągnięto i ś. p. Teofila. Jako człowiek zdolny i energiczny stał się wkrótce duszą stowarzyszonych. Powstanie przygotowywane od dawna miało wybuchnąć 21 lutego 1846. Wiśniowski przekonawszy się, że lud nie jest należycie przygotowany do wzięcia udziału w powstaniu, odradzał usilnie pospiech. Ale go nie słuchano, a późniejsze fakta wykazały, że miał racyę. Wybuchła bowiem rzeź, która się tak krwawo zapisała w dziejach naszych, a powstańcy zostawieni własnym siłom, otoczeni do około wrogim sobie żywiołem, musieli uledz smutnemu losowi. Wiśniowskiego schwytano, gdy uciekał przebrany za księdza, odstawiono do Złoczowa, a następnie po poznaniu go do Lwowa. — Tam też własną krwią opłacił swą gorącą miłość Ojczyzny. Cześć Jego pamięci!

Dla uczczenia pamięci tych męczenników wolności, wzniesiono w r. 1897, jako w 50-letnią rocznicę śmierci na miejscu stracenia we Lwowie krzyż pamiątkowy.

W. D.

Cieniom Adama Mickiewicza.

(W 100-letnią rocznicę urodzin.)

Królu poetów! Kapłanie narodu!
Cała dziś Polska rozbrzmiewa Twą chwałą
I echo bieży od grodu do grodu
I serca wiąże w jedną pieśń wspaniałą,
Pieśń, co przyszłości przetrwa pokolenia,
Pieśń, której czasy złamać nie zdołały,
Pieśń, której nigdy nie zamilkną brzmienia,
A oną pieśnią hymn Twej wieszczu chwały.
Tyś nieśmiertelnym! bo na Twojem czole
Gwiazda geniuszów zajaśniała święta,
Boś życie swoje w Muż przepędził kole,
Boś pieśnią w niebo wiódł krwawe orlęta...
Tyś nieśmiertelnym! boś sercem dziecięcia
Ukochał Polskę rozdartą na ćwierci,
Boś konającej rzucił się w objęcia
Słowem ratując od duchowej śmierci,
Boś duszą odczuł jej bole i blizny —
A jako prawe swoich ojców dziecię
Zdala do świętej wzdychając Ojczyzny,
Jedyną Polskę widziałeś na świecie!
O Mistrzu słowa! O wieszczu nad wieszcze!
Dziś Polska składa hołd przy Twoim grobie,
Bo dźwięk Twej lutni nie przebrzmiał jej jeszcze,
Bo sercem z Tobą i duchem przy Tobie....
Pieśń Twoja sielska, niewinna jak kwiatek,
Jak serce ludu, jak łza dziecka czysta
Biegnie z pałaców do włościańskich chatek,
Wszędy, gdzie mowa tylko brzmi ojczysta,
A pieśni onej każde — każde brzmienie
Dziwne uczucia w duszach naszych płodzi,
Zbolałym sercom niesie ukojenie,
Lśniąc niby gwiazda w pośród łez powodzi.
Naród w niej szuka ideałów cnoty,
Z jej źródeł biją uczucia gorące,
Bo ta pieśń, oddźwięk Twego serca złoty
Czuje za tysiąc i rodzi tysiące!!

. . . .

Wieszczu nasz! perło ojczystej korony!
W cichych podziemiach wawelskiego grodu
Pomiędzy Piasty, między Jagiellony
Z bohaterami śnij pierwco narodu...
Śnij o tej Polsce, śnij o Litwie swojej
Kędy najdroższych wspomnień echo ginie,
O tych rycerzach w zakrwawionej zbroji —
O tym Konradzie — o dzielnej Grażynie...,

Śnij o tych łanach zbożem wyzłoconych,
I o strumieni szemraniu tajemnem,
I o tych lasach, wzgórzach rozłożonych
Wśród łąk zielonych nad błękitnym Niemnem.
...Miłem Ci będzie — miłem takie śnicie...
Bo tam Twe serce rwało się od młodu,
Boś onę ziemię ukochał nad życie
Dźwigając naród — cierpiąc dla narodu,
Boś swem cierpieniem i miłości żarem
W obliczu Matki jak łza stanął czysty,
Bo dźwiękiem lutni, bo swej pieśni czarem
Stworzyłeś sobie pomnik wiekuisty!...

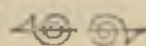
. . . .

I miną czasy, jak przeszłe obrazy,
Lśniące marmury okryją się pleśnią,
Groby, świątynie rozpadną się w głazy,
A Ty żyć będziesz dla narodu pieśnią!

Kordyan Slawita.

Fiołki.

Wiosna była; wszystko uśmiechało się na świecie, cała natura poczynała inaczej żyć i oddychać. Pączki drzew pękały rozwijając kwiaty i liście. Człowiek owiany tem cudnem tchnieniem sam zaczynał żyć inaczej, wychodził na pola, by wiosennem powietrzem odetchnąć, by wezbranym w sercu swoim uczuciom dać folgę i wylać je jako miłość ku wszystkiemu co żyło.

Zonia była chorą całą zimę; wątłe jej zdrowie przetrwało z trudnością ciężkie zapalenie płuc, które o mało jej nie dobiło. Jedynie troskliwa opieka lekarza i pielęgnacya biednej matki utrzymały ją przy życiu, które tylko przy bardzo wielkiej troskliwości utrzymanem być miało. Biedna Zonia nie wychodziła całą zimę z mieszkania.

A dusza dziewczęcia rwała się do natury, do świata, choć przykrytego śniegiem i zimnego. Z tęsknotą wyczekiwała wiosny, tego raju młodych. Doczekała się jej wreszcie.

Lekarz, przekonany o polepszeniu jej zdrowia, pozwolił jej przechadzać się po ogrodzie, lecz króciutko, na godzinkę przed południem. Przestrzegł przed dłuższą przechadzką, bo przeziębienie groziło suchotami.

Och! jakże mu była wdzięczną i za tak ograniczone chwile swobody. Mogła więc chodzić po ogrodzie, podziwiać naturę, słuchać szczebiotu ptasząt, przypatrywać się wyrastającym kwiatkom! Ach! to było jej szczęściem! Jej dusza pełna poezyi, jak wszystkich młodych, odczuwała tę wiosnę;

a szczęście jej nie miało granic, gdy po długich szukaniach znalazła na jednem z wyniesień ogrodu kilka fiołków. Ona tak lubiła fiołki! tak jej było z nimi dobrze! Przy swych szesnastu latach, cudnych czarnych oczach i takimże lśniącym kruczym warkoczu, wyglądała z wetkniętym pierwszym bukiecikiem fiołków jak bóstwo nieziemskie, jak bogini leśna! I codzień chodziła na owo wzniesienie i szukała fiołków i stroiła się w nie z dziecinną radością i pewną dumą, jakby przeczuwała instynktem szesnastoletniej dziewicy, że jej z tem tak ładnie....

I czuła się szczęśliwą tak dalece, że mimo zakazu przebywała po kilka godzin w ogrodzie, siadała nawet na ziemi, choć jej to było surowo wzbronionem i szukała na murawie fiołków. Nieraz tak była tem szukaniem zajęta, z taką troskliwością układala i z zajęciem przypinała fiołki, że nie słyszała zgrzytu deski, odbijanej z sąsiedniego wysokiego parkanu. A tam za tym parkanem stawał młodzieniec, starszy od niej o lat kilka i błyszczącem okiem przypatrywał się jej cudnej postaci. Widział, jak zbierała fiołki, jak się nimi cieszyła, jak bukiecik przypinała, a serce mu biło jak młotem, choć sam nie wiedział dlaczego.

I gdy Zonia wchodziła i przechadzała się po ogrodzie, jakaś niewidzialna siła przykuwała go niemal do miejsca, w którem odbita deska parkanu patrzeć na nią długo.... długo... pozwalała.

Więc ona lubiła fiołki i szukała ich z takim mozołem w trawie! Dlaczego miała ich tak szukać, kiedy on jej mógł dać całe bukiety z cieplarni swego ojca. Więc już następnego dnia, gdy Zonia przechadzała się po ogrodowej ścieżce i przechodziła właśnie koło otworu w parkanie, nagle upadł pod jej stopy bukiecik cudnych, wonnych fiołków. Przestraszyła się w pierwszej chwili, stanęła jak wryta, spłonęła cudnym rumieńcem i w swej dziewiczej naiwności popatrzyła w górę, myśląc, że to z nieba bukiet do stóp jej zleciał. Wahała się czy go podnieść, czy zostawić. Lecz sympatya do fiołków przemogła, podniosla bukiet i powąchała.

— Ach! jak one pachną — krzyknęła zdziwiona i z uśmiechem radości przypięła bukiet u paska. Poszła dalej ubitą ścieżką; lecz wnet główka jej opadła lekko na piersi, bo snuły się po niej myśli najrozmaitsze: Kto ten bukiet rzucił? kto o niej myślał, wiedział, że lubi fiołki? przecież tak odosobniona przechadzała się po ogrodzie!...

A Gustaw stojąc za wysokim parkanem patrzył przez otwór, a dusza jego była w uniesieniu, że Zonia fiołki przyjęła i przy swem sercu umieściła. On ją już kochał, kochał duszą całą, jako istotę nadziemską jakąś, on ją ubóstwiał z dala. Ona to przewrót zrobiła w jego duszy: bo Gustaw, który należał do złotej młodzieży i był jej ozdobą, Gustaw, który z ciekawości niegrzecznej zaglądał przez parkan, stał się nagle barankiem i cały czas wolny spędzał w ogrodzie i cieplarni, zamiast w kawiarniach ze złotą młodzieżą, jak bywało dawniej. I odtąd codzień przychodził pod parkan z bukietem, obcałowywał go i szeptał mu słowa miłości, będąc pewnym, że on będzie przy sercu Zoni i gdy ta przechodziła, rzucał go pod jej nogi

Zonia już przyzwyczaiła się do tego: nie szukała dalszej przyczyny, lecz wiedziała, że ten, który te bukiety rzucał, nie robił tego bez powodu; po młodej główce roiły się różne myśli, marzenia, aż miłość zaczęła zapuszczać korzenie w jej sercu....

I tak miłość połączyła bezwiednie te dwa serca sobie nieznane i połączyła je węzłem silnym, nierozerwalnym... Poznanie byłoby ich w jednej

chwili zmusiło do wynurzenia sobie obustronnych uczuć.. lecz los zawistny i w to zacisze wcisnąć się musiał.

Tak zeszło kilka tygodni. W życiu Zoni i Gustawa nic się nie zmieniło, tylko miłość się potęgowała i oboje obejmowała już płomieniem. Wówczas powziął Gustaw zamiar poznania bliżej rodziców Zoni, — gdy wtem właśnie owego dnia nie ujrzał jej wcale w ogrodzie. Czekał dzień cały, drugi, trzeci, tydzień... Zonia się w ogrodzie nie pokazywała.

Serce Gustawa napełnił smutek; złe przeczucia wężowemi sploty zaczęły obejmować duszę jego złamaną. Chodził smutny, pełen rozpaczy. W końcu wybrał się pod dom Zoni, w nadziei, że od służby czegoś się dowie.

Tu jednak dziwny widok uderzył go w oczy.... Na domu przylepione były pośmiertne karty, a na nich wyczytał nieszczęsny imię Zoni. Odgadł wszystko! Lecz kielich goryczy do dna spełnić postanowił; wszedł do domu, gdzie na katafalku ujrzał swój ideał w śmiertelnym całunie. Galopujące suchoty przerwały to młode życie w zaraniu szczęścia i złamały serce Gustawa.

. . . .

Nazajutrz na pogrzebie Zoni niesiono prześliczny wieniec z fiołków żywych. Od kogo był... nie wiedziano. Lecz na końcu orszaku, za krewnymi, wiele osób zauważyło bladego młodzieńca, który z odkrytą głową, w trumnę wpatrzony towarzyszył konduktowi. Ideał jego już był w niebie i patrzył stamtąd na jego żałobę....

A. J. Mikulski.

To sęk!

Żyć wesoło... Ach z ochotą!
Pełną piersią użyć świata,
Zaćmić całą młodzież złotą,
Zazdrość wzbudzić!... Ej do kata!
Jedno tylko jest niestety,
Co w mem sercu budzi lęk,
Skąd u licha wziąć monety?
To sęk!

Igrać w fali uczuć serca,
Swej bogini oddać życie,
Do ślubnego wieść kobierca,
Marzyć jak kwiat przy rozkwicie...
Ach! To wszystko rzecz tak ładna,
Że dać życie za jej wdzięk;
Ale cóż!!... Niechce mię żadna!...
To sęk!

Jeździć... ot na sejm krajowy,
Lub do Wiednia deputatem,
Przed bylekim nie giąć głowy,
W mówkach blagi sypać kwiatem...
Czyż nie nęci taki eden
I „dziesiątek“ miły brzęk?...
Lecz czy mi kto głos da jeden?
To sęk!

Ująć pióro ... wszak nie sztuka,
Karmić duszę natchnień strawą,
Powieść, romans czy nauka
Może zacną okryć sławą.
Nieśmiertelność duszę łechce,
Pięknie zdobi lauru kręg,
Lecz czy mię kto czytać zechce,
To sęk!!!...

J. Wojnarowski.

CUDAK.

— Już to co za dużo, to za dużo, ten Karol robi z siebie prawdziwego waryata!

Taki okrzyk wydarł się z piersi akademika Edwarda N., który z kilku kolegami swymi idąc ulicą spostrzegł na przeciwległej stronie również kolegę swego, Karola P., ubranego prawdziwie po cudacku. Buciki z żółtej skóry, wiązane brunatnymi sznurkami ze świecącą wśród zwojów kokardy klamerką, spodnie w ogromne kraty szaro-błękitne, kamizelka millefleurs, surdut w pstry deseń, kiepsko imitujący japończyznę, krawat jasno czerwony, kapelusz a la Rinaldo, a do tego w ręku laska o wyglądzie świeżo odłamanej nogi od stołu, — oto obraz, który w zupełności usprawiedliwiał okrzyk Edwarda, na widok uniwersyteckiego kolegi.

— Ej, co sobie robisz z czyichś wybryków! odezwał się jego towarzysz Józef K. Sam przyznaj, że za wiele już eśmy sobie nad tem mózgu nasuszyli, aby mu tę extrawagancyę wybić z głowy, a że żaden sposób przez nas użyty nie tylko na poprawę gustu jego nie wpłynął, ale owszem do coraz jaskrawszych pobudzał go strojów, gdyż uwagi nasze uważał za zazdrość, przeto nie pozostaje nam nic innego, jak albo śmiać się z niego, albo ubolewać nad chorobliwością jego fantazyi.

— Otóż w tem sęk właśnie, że z Karola chłop w gruncie dobry i że po prostu za obowiązek sumienia uważam to sobie, by go w jakikolwiek sposób od tak wstrętnego ubierania się odzwyczaić.

— Ba! to nie łatwo — odpowiedział Paweł, — nie pamiętaszże, jak się obraził na nas wówczas, gdyśmy mu do każdej kieszeni soczewkowe lusterka powkładali, by za każdym razem ujrzał swą postać inaczej wykrzywioną.

— A niechby się gniewał nawet i rok cały — odparł Edward — zniósłbym to chętniej, niż te szydercze spojrzenia i ironiczne uśmiechy, któremi go darzą przechodnie, a które on za wyraz zachwytu poczytuje.

— Bójże się Boga Edwardzie — rzekł Józef — mówisz tak, jakbyś go miał za prawdziwego waryata....

— Broń Boże, waryatem on nie jest, ale że cierpi na jakieś specyalne zboczenie umysłowe, to nie ulega wątpliwości i jakem żyw, zabawię się w lekarza i choćby najostrzejszym środkiem wyleczyć go muszę.

— Cóż zrobisz? — zapytali obaj koledzy.

— Na razie niewiem jeszcze — odparł Edward — ale nie długo będziecie czekali na skutek mej recepty.

Za chwilę pożegnali się nasi znajomi i każdy poszedł w swą stronę. Edward mieszkał na jednem z ludniejszych przedmieść, nie zdziwiło go więc wcale, gdy wchodząc w „swoją“ ulicę zobaczył kupę gawiedzi, otaczającą jakieś jarmarczne produkcye przy dźwiękach dziwnego jakiegoś instrumentu. Śmiech i oklaski widzów skłoniły go do przypatrzenia się widowisku. Oto Włoch jakiś, czy cygan prowadził na łańcuchu obrzydliwą, lecz dość pokaźną małpę w bardzo jaskrawe przybraną szmaty, która trzymając w łapie tambourino z dzwonkami, pobrzękiwała sobie na niem akompaniament do małpiego tańca.

— Cudak! cudak! — krzyczała gawiedź, sypiąc grosze do kapelusza małpy.

— Czyż nie robi z siebie Karol podobnego cudaka jak ta małpa — poszepnął w duchu Edward — i w tej samej chwili uśmiechając się do jakiejś nagłej a ukrytej myśli, przystąpił do właściciela małpy i parę z nim słów zamienił,

Włoch skłonił się nisko, poszarpnął łańcuch i w towarzystwie coraz wzrastającego koła gawiedzi szedł za Edwardem.

Przyszedłszy do domu poczęstował Edward Włocha przekąską, małpie rzucił bułkę, poczem zawezwał do siebie swego krawca i przy zamkniętych drzwiach i zasłoniętych oknach długą miał z nim konferencyę.

Krawiec wyszedł uśmiechnięty, różowy na policzkach i z różowym nosem, snać dobrze ugoszczony, a w niespełna godzinę i Włoch sapał już w śnie jak lokomotywa i małpa zamknięta w kuchni wtorowała swemu chlebodawcy.

Przez cały dzień następny nie puścił od siebie małpy ani Włocha, zapewnie obawiając się, by jako świadkowie jego poufnej z krawcem konferencyi, nie zdradzili przed nikim jej przebiegu.

Na drugi dzień za to — gdy około godziny 8-mej cały świat studencki ulice miasta przebiegał, ukazał się nagle Włoch z małpą.

— Cudak! cudak! poczęły wołać paupry.

— To nie cudak, to Karol P. — krzyknął ktoś z tłumu i oto nagle śmiech homeryczny rozbrzmiał do koła i z ust do ust przebiegało wołanie: Karol P., Karol P.

I nie dziw, że rozbawiona młodzież tak gromkie na cześć Karola P. wzniosła okrzyki, bo oto małpa przybraną była jota w jotę w taki sam kostyum, w jakim przed dwoma dniami pojawił się Karol P. na ulicy.

Chłopcy poszli do szkoły, ale teraz znowu zaczęli wędrówkę do biur urzędnicy i uczniowie uniwersytetu, nic więc dziwnego, że wieść o „cudaku-małpie“ doszła do uszu Karola. To też prosto z wykładów postanowił

Karol gdzieś na przedmieściu małpy tej poszukać, — ale o dziwo! na pierwszym pryncypalnym placu, przez który przechodził i na którym tysiące mijało się codzień przechodniów, zobaczył „cudaka" jakby odbicie własnej osoby w jednem z owych dawniej mu przez kolegów ofiarowanych reflektorów.

Laska z rąk mu wypadła, nogi utraciły równowagę, w głowie mu zaszumiało i oczy na wierzch wyszły z przerażenia, bo oto wśród grupy małpę otaczającej co chwilę mięszały się okrzyki: Karol P. — cudak! — Cudak — Karol P.! —

Karola zemdlonego odwieziono do domu. Pierwszy zjawił się u niego Edward, który z prawdziwie przyjacielskiem współczuciem dopytywał się go o przyczynę omdlenia, na co Karol taką dał mu odpowiedź:

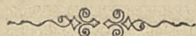
— Wiesz, ta małpa to kara Boża dla mnie; nie za to, żem chciał uchodzić za najpierwszego goga i przesadzałem w stroju, bo to każdy dureń potrafi, — ale za to, żem waszych życzliwych rad nie słuchał, żem wolał blichtr niż złote słowa przyjaźni. Wiesz, jestem katolikiem, ale Bóg cuda działa, — może mi tu zesłał jednę ze świętych małp z Benares, bo skądże ten Włoch, mógłby naśladować mój kostyum, skoro przedwczoraj zaledwie na siebie co wdziałem, i skoro on dzisiaj dopiero — jak mi mówiono — przywędrował do naszego miasta. W każdym razie nie żałuję tego co się stało, będę teraz wiedział przynajmniej, że nie suknia człowieka, ale człowiek zdobi suknię i będę się całkiem skromnie ubierał. Ale prawda, w całej swej garderobie mam same pstrokacizny; wiesz co? — idź do miasta i weź mi na wypłat jakie uczciwe ubranie, bo takem się wyszastał na tego ostatniego „cudaka", że ani grosza nie mam w kieszeni.

— Dobrze, zrobię wszystko co każesz — rzekł Edward — ale muszę ci powiedzieć, że co do tej małpy mam pewne podejrzenie, że to jeden z kolegów figla ci takiego wystrychnął, aby cię odzwyczaić od tej cudackiej pstrokacizny, w której się tak kochałeś.

— Jeśli tak, to daj mu Boże zdrowie — odrzekł Karol — radbym się nawet dowiedzieć prawdy, bo byłbym mu przyjacielem na całe życie

— A więc bądź mi druhem serdecznym kochany Karolu, bo to ja. odegrałem rolę lekarza, który operacyą ból wprawdzie sprawia, ale od choroby ratuje. „Mea culpa!"

Karol pochwycił Edwarda w objęcia a wieczorem dnia tego, zszedłszy się z Józefem i Pawłem, mile na widok przystojnie przybranego Karola zdziwionymi, — omówili dokładnie rzecz całą i zakończyli sprawę toastem „Kochajmy się!"

Trzy doby.

I.

Kiedy pacholę u dziadowskich kolan
Słucha o dziejach swoich przodków mężnych,
O smoczych zamkach Lechitowych Polan,
O ich zwycięstwach i klęskach orężnych,

Wtedy mu serce żywszem bije tętnem,
To płonie męstwem, to nurza się w gniewie
I przepełnione uczuciem namiętnem
Rwie się do walki, lecz gdzie? samo nie wie.
Z ścian zardzewiałe brzęczą mu puklerze,
Tajemnym blaskiem lśniąc duszy dziecięcej,
W snach się stalowi zjawiają rycerze,
A tak ich dużo, a tyle tysięcy...
I śni pacholę marzeniami swemi,
W szerokie dziada tuli się ramiona,
Cichutko szepcąc słowy srebrzystemi:
„Ojczyzno moja, bądź błogosławiona!“

II.

Gdy zorze szczęścia dla narodu bledną,
Żegna się żołnierz z rodzinną zagrodą,
Zostawia ojca, matkę nieraz biedną,
Porzuca żonę, lub kochankę młodą.
I „Częstochowskiej“ biorąc obraz z chaty,
Z cichą modlitwą, ze słowem podniety,
Bieży w szeregach na groźne armaty
I na błyszczące rzuca się bagnety.
A choć wróg pocznie łamać bratnie szyki,
I dla walczących już niemasz ratunku,
Gdy zwyciężonych rozlegną się krzyki,
On nie zstępuje jeden z posterunku.
Aż krew usączą z żył nabrzmiałe skronie,
Aż bagnet ręka wypuści zraniona,
Wtedy ku niebu podnosi swe dłonie:
„Ojczyzno moja, bądź blogosławiona!“

III.

W lochach Sybiru nieszczęsny wygnaniec
Jęczy boleśnie do taczki przykuty,
Wnętrze podziemia rozjaśnia kaganiec.
Car tutaj bogiem, panem — zbirów knuty!
A ci wygnańcy, a ci bez nadziei,
Co w strasznej życia koleją rozterce,
To męczennicy, którzy dla idei
Oddali szczęście i życie i serce.
Tym męczennikom ręka losu sroga
Za życia drogę zaciemniła jasną,
Lecz oni wdzięczni modlą się do Boga,
Że dał im cierpieć za ojczyznę własną,
I gdy pod knutów upadają ciosem,
Gdy w zimnej piersi tętno serca kona,
Jakimś nadziemskim szepcą jeszcze głosem:
„Ojczyzno moja, bądź błogosławiona!“

Kordyan Sławita.

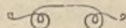
Moja gwiazda.

Już tylko jedna na mojem niebie
Została gwiazda — sierota
I tylko ona, droższa nad Ciebie,
To gwiazda mego żywota.
Patrz! tam w północnej jaśnieje stronie
Przy niej dwie blade siostrzyce,
Krwawa w męczennic świętych koronie,
Dumna — królewskie ma lice.
To najpiękniejsza z wszystkich gwiazd Pana,
Smutna jak arfa eolska,
A skroń jej zdobi potrójna rana:
Kochaj ją bardzo! to Polska!

Màdach.

Humorystyka.

Niezgodność w małżeństwie. *Bankierowa*: Patrz mężu, jaki śliczny widok przedstawia ten pociąg, czepiający się krawędzi skał urwistych!

Bankier: Moja kochana, gdybyś wiedziała jak brzydko stoją akcye tej kolei, nie zachwycałabyś się jej widokiem.

Racya. — Kaśka, ty się zwijaj przy żniwie, przykazuję ci.

Kaśka: A cemus ty sie nie zwijos?

— Bom psecie nie baba, zeby mi lada chłop psykazował.

Mimochodem. — Panie Janie, wierzysz w przechodzenie dusz?

— Wierzę...

— A w czemże była Pańska dusza przed wstąpieniem w Pańskie ciało?

— W ośle.

— Co? kiedyż to było?

— Wtedy, gdym panu pożyczył 100 guldenów, z których dotychczas złamanego szeląga nie widziałem.

Skutki gorąca. *A.* Interesa Anglików w Afryce psują się!

B. Co się nie mają psuć? Na takie gorąco to się wszystko psuje. Mojemu szwagrowi — pan go zna — brat od mojej żony — popsuł się cały interes z rybą i koszernem mięsem.

Wolałby. — Icek — ccby ja tobi zrobiała radoszcz na urodziny, to ja sobie kupiała nowe spodnice.

— To ja tobi powim Rebeka co ty jesteś miszigene! Zamiast takie nowe spodnice a stare żone, jaby wolał stare spodnice, ale nowe żone.

Profesor-dyplomata. *Profesor*: A więc już na 3 pytania nie odpowiedziałeś mi pan wcale.

Kandydat: Niechże pan profesor zostawi mi czas do namysłu.

Profesor: Owszem — zostawiam panu pół roku! Tableaux.

Wyższa matematyka. Na lekcyi rachunków daje nauczyciel taki przykład. Słuchaj Morawski: Ja ci daję 10 ct. i każę ci za to przynieść funt cukru, który kosztuje 18 ct. Czy ci kupiec da?

Uczeń: Da.

Nauczyciel: A jakże sobie poradzisz?

Uczeń: Powiem, że to dla pana, to on da, bo jego syn „pod pana“ do szkoły chodzi.

Także racya. *Żona*: Ach, Edwardzie, poślij prędko po lekarza, Zygmuś połknął pięciogroszówkę.

Mąż: Albo ja głupi zapłacić lekarzowi 2 złr. poślij go do urzędu podatkowego, tam ją z niego wyduszą.

Refleksya. *Krawiec* (odnosząc ubranie do kiepskiego płatnika): Niewiem co zrobić, czy porachować ubranie drożej, bo tak czy tak zapłaty prędko nie zobaczę, czy porachować taniej, aby w danym razie nie tak wiele stracić.

Historyczne daty. *Gość* (oglądający już ostatnią komnatę królewskiego starodawnego zamku): Czy i ten pokój ma jaką historyę.

Dozorca zamku: Ej, tę chyba, że jest ostatni i że przy tych drzwiach dostaję od gości napiwek.

Udowodnił. W pewnem towarzystwie wyraził pan A. zdziwienie, jak można było nie przeprowadzić dowodu, czy rzeczywiście te 7 krów chudych pożarły owe 7 krów tłustych.

— Ja panu to objaśnię — odezwał się kupiec G. — oto w czasie, gdym się żenił, miałem 7 grubych ksiąg dochodu, a mojej żonie ofiarowałem malutką książeczkę na rozchód wydatków domowych; dziś ona ma 7 grubych ksiąg rozchodu, a ja malutką książeczkę dochodu.

Nie poznał (autentyczne). *Józio*: Mamusiu! pod mostem na Białej tyle się dzieci kąpało!

Matka: Chłopczyki czy dziewczęta?

Józio: Niewiem, bo nie były jeszcze poubierane.

W sądzie. *Sędzia:* Mówisz, iż nie śmiałbyś okraść pana radcę, a przecież fakt, iż go okradłeś.

Oskarżony: Pożal się Bożo, jakie tam były rzeczy: pełno dziur i łat, czy ja mógł wiedzieć, że to pana radcy.

W sądzie. *Sędzia*: Przywłaszczyłeś sobie także tytuł barona.

Obwiniony: Ależ panie radco, to nie moja wina, że gdym kelnerom dawał suty napiwek nazywali mnie mimo mej woli baronem. Czy pan radca sądzi, że powinienem był każdemu z osobna legitymować się, że tak nie jest.

Sędzia: Tak jest: a ponieważ tego nie uczyniłeś, podpadasz za to karze, równającej się kradzieży, bo przyswoiłeś sobie rzecz, której nie posiadasz.

Obwiniony: W takim razie i pan powinien zostać zasądzony, gdyż przez cały czas rozprawy tytułuję pana: „radco“, a pan temu nie przeczysz, choć jesteś dopiero adjunktem.

Niedowiarek. W jednej z miejscowości słynnej odpustami wisi na głównym obrazie mnóstwo wotów, a między innemi mysz wyrobiona ze srebra.

Jakie znaczenie ma ta mysz? — zapytał raz księdza zwiedzający ten kościół dyplomata.

— Przed kilku laty tak się tu rozmnożyły myszy polne — zaczął ksiądz opowiadanie — że groziła ludności utrata całego plonu; wówczas dziedzic tej wsi, choć żyd, ofiarował tę mysz jako wotum i myszy nagle zniknęły z całej okolicy.

— Ej, to nie prawda! — rzecze gość.

— Jakto, — oburza się ksiądz — nie wierzysz pan w cudowną moc wotów.

— Wierzę tylko w cuda Boże i modlitwę, ale nie w formę, bo gdyby to było możliwe, że samo zawieszenie tej myszki, zupełną zgubę myszom zgotowało, to Lueger byłby tu już dawno złotego żyda powiesił, aby ich wszystkich wytępić.

W szkole. Ile jest 15 a 17 pyta nauczyciel Icka.

Icek: 15 a 17 jest 57.

Naucz.: Któż-to cię tak ładnie uczy rachować?

Icek: Mój Tate.

Nuucz.: A czem jest twój Tate?

Icek: Zahlkelner w restauracyi.

Upominki z „wód“. *Berek*: Paczaj Leibele, mój Tate przywióz mi taki cyzoryk z kąpieli, co na nim napisane: „Aus Karlsbad“'

Leibele: E, co to za prezentu! mój Tate przywióz dla mnie nóż, a dla moje Mame łyżka, co na nich wyrznięte: „Hotel Semmering“. *Tableau!*

Obrazek ze szkoły. *Naucz.*: Powiedz-no mi Blumenstock, ile jest 2 razy 2.

Blumenstock (uśmiechnięty): 2 razy 2 jest 5.

Naucz.: Ty sobie będziesz żarty ze mnie stroił, smarkaczu, idź za drzwi!

Blumenstock wychodzi do sieni, a w chwilę potem nadbiega kolega jego, który się spóźnił do szkoły i pyta go o emigracyę do sieni.

Blum.: Pytał mnie 2 razy 2 i wyrzucił mnie za drzwi.

Kolega: 2 razy 2 jest 4. Ja mu powiem.

Blum.: Ty głupi, nie idź, ja mu już 5 dawałem, a jemu było jeszcze mało.

W szkole. *Naucz*: Który mi powie, jaki pożytek mamy z gęsi?

I-szy uczeń (żyd): Gęsi smalec.

Naucz.: Dobrze.

II uczeń (katolik): Pieczeń na św. Michała.

Naucz.: Dobrze.

III uczeń: Gęsia wątróbka.

Naucz.: I to dobrze, ale jaki najgłówniejszy pożytek mamy z gęsi, — nie do zjedzenia — może ty mi to powiesz Federgrün?

Federgrün milczy.

Naucz. (chcąc go naprowadzić na odpowiedź): No! — jak się spać kładziesz co masz w łóżku?

Federgrün (tryumfująco): Pluskwy!

Wrażenie. *Sędzia*: Świadek N. słyszał i widział całe zajście między małżonkami skarżącymi się, — jakie wrażenie wywarło to na świadku?

Świadek: Takie, że póki życia, nigdy się nie ożenię.

Między myśliwymi. *Myśliwy* (opowiada swoje przygody): Miałem tylko 3 kule przy sobie; ładuję jednę, a tu ci panie dobrodzieju szary niedźwiedź przedemną. Ja „pal!“ — niedźwiedź „bęc!“ — ażem odetchną‘, bo szła bestyja wprost na mnie. Wszedłem na polanę, rozpatruję, a tu leci zając. „Mam cię bratku“ myślę sobie i ładuję drugą kulę, nim jednak to uczyniłem, zając uciekł,

a na jego miejsce zjawia się drugi niedźwiedź, ogromniejszy jeszcze od tamtego. Składam się, wypalam, niedźwiedź „bęc“!, a mnie panie dobrodzieju jakby kamień z serca spadł. — Ależ to nie żarty — myślę sobie, ładuję więc trzecią kulę...

Wtem jeden z obecnych gości, zirytowany tak przesadnem łgarstwem, odzywa się:

— Słuchajno — ty, bo jeżeli teraz wyjdzie trzeci niedźwiedź, to ci plunę w gębę!

Nieomylny środek. — Jaki jest najskuteczniejszy środek przeciw kaszlowi, — pyta ktoś księdza.

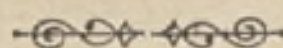
— Czytanie zapowiedzi — odpowiada ksiądz — Choćby przez całe kazanie kaszlano na wyścigi, gdy tylko rozpocznę czytać zapowiedzi, „jak makiem siał“ w kościele.

Wierny aż do śmierci. *Pan*: Janie! jestem tak spragniony, że na śmierć się chyba zapiję.

Sługa: O Panie! pozwól mi umrzeć wraz z Tobą.

PROŚBA.

Kiedy ja pomrę tatulu miły,
To mnie ułóżcie w białej trumience,
Drewniany krzyżyk dajcie mi w ręce,
Lecz mnie nie grzebcie między mogiły.

Bo na cmentarzu, tak tam niemiło,
I tyle krzyżów i grobów tyle,
Że sercu memu w cichej mogile
Bardzo by smutno tam było.

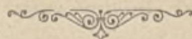
Kiedy ja pomrę tatulu miły,
To mnie pogrzebcie na naszej łące,
Kędy się chylą brzozy płaczące,
Kędy powoje stawek owiły.

Kędy wonieją wiosenne kwiatki,
Kędy się pszczółki radują w ulu,
I nad murawą bawią się dziatki,
Tatulu miły miły tatulu.

Kordyan Sławita.

Przepowiednie dla rolników.

Styczeń. W dzień Nowego Roku, jeśli niebo na wschód słońca czerwone, znak częstych niepogód, a jeśli słońce pięknie zaświeci, rok dobry i ryb dostatek wróży. — Pogodne dni 22. i 25 stycznia wróżą rok dobry — niepogodne pomór na bydło i ludzi.

Luty decyduje w dzień N. M. P. Gromnicznej: jeśli dzień ten jasny, gospodyniom len dobrze się zrodzi, ale że niedźwiedź w pogodny dzień 2-go lutego budę swoją rozwala, więc obfite śniegi spadać jeszcze zwykły. Jeżeli grzmi w lutym, poniosą gospodarze wielką szkodę na zbożu.

Marzec. Ile rosy pojawi się w tym miesiącu, tyle szronu będzie po wielkiejnocy i tyle szkodliwej mgły w sierpniu.

Kwiecień zwyczajnie bardzo zmienny, wróży rok dobry, gdy w dzień św. Agnieszki jest ciepło i sucho.

Tak w marcu jak i w kwietniu przypadają cztery dni, według których sądzą gospodarze o własności bieżącego roku, a mianowicie: wstępna środa, wstępny czwartek, piątek i sobota. Jeżeli pogodna środa, będzie pogodna wiosna, jaki czwartek, takie lato, jaki piątek, taka jesień, jaka sobota, taka zima.

Maj jako miesiąc w znamieniu niebieskim bliźniąt, jest dobrym miesiącem na rozpoczynanie wszelkich interesów, albowiem wszystkie zyski podwajają się. Dzień św. Urbana deszczowy wróży zarazę na wino.

Czerwiec pogodny, dobry urodzaj znaczy; deszcz w dzień św. Jana 40 dni niepewnej pogody i żniwa mokre wróży.

Lipiec odznaczający się tak zwanemi psiemi dniami dlatego, że jedna z gwiazd nazwana psią gwiazdą, zbliża się wówczas do słońca — bywa zwykle więcej mokry niż suchy; deszcz w dzień św. Jakóba, znaczy zimę wilgotną, słońce zimę mroźną.

Sierpień, jeżeli pierwsze dni są pogodne, wróży na piękny zbiór jagód i owoców, a pogodny dzień Wniebowzięcia N. M. P., piękną jesień. Jeżeli w dzień 22 sierpnia, gdy słońce wchodzi w znak panny, przepowiednia to wielkich powodzi i niepogody przez dni 50.

Wrzesień bywa wróżbitą roku następnego. Gdy w dzień św. Michała weźmiesz prawdziwą dębiankę i na pół ją rozkroisz, obaczycz, jakie będzie przyszłe lato: Jeżeli dębianka wewnątrz pulchna a sucha, piękny urodzaj na rok następny znaczy — jeżeli mokra lub zeschła, mokre lub posuche znaczy lato. We wrześniu dobrze jest w drogę się wybierać, żenić się, siać i t. p.

Październik, jeżeli liście z drzew do św. Teresy nie spadają, wróży tęgą i ostrą zimę, a gdy pierwszy śnieg spadnie, od tego dnia rachuj wiele dni będzie do przyszłego nowiu, bo tyle będzie okresów śniegowych w zimie. — W miesiącu tym wchodzi słońce w znamię niedźwiadka, a że niedźwiadek złośliwem jest zwierzęciem, przeto wszystko co się rozpocznie w październiku popsuje się.

Listopad a właściwie 2 pierwsze dni jego wróżą o wiośnie przyszłego roku. I tak: świeżo w lesie ucięta dębina lub buczyna, rozłupana na trzaski daje obraz przyszłego lata. Gdy sucha, suche będzie lato, jeżeli mokra, wilgotne. Starzy gospodarze zwykli zabijać gęś w dzień św. Mar-

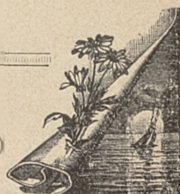
cina i z niej o zimie wróżyć. Gdy na piersiowej kości onej gęsi pojawiła się barwa, wróżyli zimę śnieżną i mokrą — w przeciwnym razie, mroźną i suchą.

W dzień św. Jędrzeja nalewali do szklanki wody aż po brzegi i stawiali takową na równem a niedostępnem miejscu, aby jej nikt nie ruszył. Jeżeli sama własną siłą woda ze szklanki się nadlała, wróżyli przyszły rok mokry, w przeciwnym razie suchy.

Grudzień miał dla starych gospodarzy ważność dopiero od św. Łucyi t. j. od dnia 13-go. Dzień ten uważali za grudzień, dzień następny za styczeń roku przyszłego, dzień trzeci za luty roku przyszłego i t. d. i jakie były te dni dwanaście, takie wróżyli 12 miesięcy na rok następny.

Wichr w noc Bożego narodzenia, rozterki i zwady wróży, a zamieć w noc Sylwestrową, drożyznę i głód znamionuje.

Polecam P. T. Interesowanym

PAPĘ OGNIOTRWAŁĄ

(STEINPAPPE)

na pokrycie dachów

i PŁYTY IZOLACYJNE ASFALTOWE

własnej fabrykacyi

oraz wszelkie do tych wyrobów odnoszące się roboty.

Wrzosek & Skrzypiec

Zakład gazowy i fabryka papy w Tarnowie.

Stanisław Michalski

Właściciel c. k. patentów Nr. 47/504. 7983. i Nr. 128.212.

PRACOWNIA i SKŁAD

wyrobów

BLACHARSKICH

w Tarnowie

ul. Krakowska l. 1.

Pokrywa dachy i kościoły

miedzią, cynkiem i żelazną blachą.

Przyjmuje

wszelkie reperacye dachów i rynien.

Wyrabia wanny wszelkiego systemu

Klozety z pompkami

pokojowe i nadkanałowe.

WYROBY ORNAMENTACYJNE,

Naczynia kuchenne, kolejowe i gospodarskie.

Urządza dzwonki elektryczne.

Wszelkie obstalunki i reperacye w zakres blacharstwa wchodzące uskutecznia w oznaczonym czasie

po cenach bardzo przystępnych.

WSZELKIE ROBOTY POD GWARANCYĄ.

ZAKŁAD

artystyczno - fotograficzny

Stanisława Stadlera

podejmuje się wszelkich prac w zakres fotografii wchodzących, — wykonywa powiększenia aż do naturalnej wielkości **w Platynotypii** z wszelkich fotografij, nawet najstarszych.

Przyjmuje fotografie do kolorowania, czyniąc zadość najnowszym wymogom artystycznym.

Zakład podejmuje się wszelkich zdjęć zamiejscowych.

Zakład otwarty od godz. 9 rano do g. 6 wieczór.

Ceny umiarkowane.

Antoni Wójcicki

Kraków 1887. Medal bronzowy.

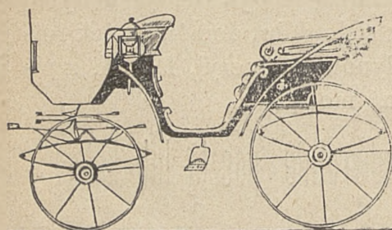

w Tarnowie
ul. Krakowska, dom własny.

Lwów 1894. Medal srebrny.

Wyrób

powozów, wózków, wozów i sanek różnego fasonu.

Również przyjmuje wszelkie reperacye i odnawiania. — **Zamówienia wykonuje w jak najkrotszym czasie.**

Ceny umiarkowane.

JULIUSZ SILBIGER

w TARNOWIE

plac KATEDRALNY.

SKŁAD HURTOWNY

WIN

WĘGIERSKICH

Cenniki i próbki wysyła na żądanie franco.

C. k. sprzedaż prochu.

Karol Dudziński

nożownik i rusznikarz

w Tarnowie, w hotelu krakowskim.

Skład

BRONI,

przyborów

MYŚLIWSKICH

i wszelkich wyrobów

stalowych,

patronów,

kapsli, śrutu.

Wykonuje wszelkie

reparacye

i zamówienia.

!! Tanie czeskie pierze !!

5 kilo nowego, czystego skubanego ciemnego, z rozmaitego drobiu pierza zł. 4.80. 5 kilo lepszego, z rozmaitego drobiu zł. 6. 5 kilo białego, nieskubanego pierza gęsiego 9, 12 do 15 zł., 5 kilo śnieżno białego, miękkiego jak puch nieskubanego pierza gęsiego 18, 20 do 24 złr., 5 kilo śnieżno białego nieskubanego pierza gęsiego 12 do 15 zł. Puch po złr. 3·60, 4·80 i 6·60 za kilo. Pikowane kołdry bardzo dobre od 2 zł. za sztukę i wyżej.

Wysyła franco za zaliczką pocztową.

Wymiana i odbiór uwzględnia się.

Benedykt Sachsel,

Klattau, 398.

(Czechy).

Nr. 3 sztuka po 2 złr. do swykłego szka do okion.

Nr. 6 sztuka po 3 złr. do zwykłego i belgijskiego szkła.

Diamenty do rznięcia szkła

od 1 zł. — wyżej.

Nr. 22 sztuka po zł. 7·50 rznie każde szkło, nawet najsilniejsze szkło lane. Najleprzy dyament.

Pierwsza austryacka fabryka dyamentów do rznięcia szkła

S. Hönigsfelda

Wiedeń, III/2, Löwengasse, 8

poleca pod najściślejszą gwarancyą swe od lat 26 renomowane wyroby. Obsady dla każdej ręki zastosowane, wymiana szybka i tania. Odsprzedającym rabat.

Nr. 19 sztuka po 5 zł. najlepszy dyament kraje pojedyncze belgijskie i lane szkło.

Rok 1898.

Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń

W KRAKOWIE

CEL:

Ubezpieczenie budynków i ruchomości od szkód ogniowych;
Ubezpieczenie ziemiopłodów od gradobicia:
Ubezpieczenie życia człowieka we wszystkich kombinacyach.

Towarzystwo oparte jest na wzajemności.
Na pokrycie wydatków służą przedewszystkiem zaliczki składane przez Członków; na nieprzewidziane wydatki istnieją **fundusze rezerwowe,** które z końcem **1896** r. wynosiły we wszystkich trzech działach złr. **4,240.280·05.**

Czystą pozostałość po zamknięciu rachunków każdego roku rozdziela się pomiędzy stowarzyszonych w stosunku do opłat wnoszonych.

Według rachunków zamkniętych z końcem roku 1896 wynosiła:

czysta pozostałość w dziale ubezpieczeń od ognia złr. **722.154·19,** z której wypłacono Członkom 21% zwrotu od wpłaconych zaliczek; **w dziale ubezpieczen od gradu pozostałość** w kwocie złr. **100.568·24,** która użytą została na pokrycie pożyczki z funduszu rezerwowego gradowego w myśl §. 40 ust. 2 statutu; **czysta pozostałość w dziale ubezpieczeń na życie** wynosiła złr. **57.646·03,** z której przypadło Członkom **z działu ubezpieczeń pośmiertnych i mięszanych** 9% zwrotu, **a z działu ubezpieczeń na dożycie** 4% zwrotu od wpłaconych premij.

Wypłacone wynagrodzenia za klęski elementarne w czasie 36-letniego istnienia Towarzystwa wynoszą złr. ***51,737.605·34 a w dziale ubezpieczeń na życie*** wypłacone kapitały pośmiertne, posagi i renty w czasie 27-letniego istnienia tego działu wynoszą złr. ***5,285.795.***

Zwrócono Członkom od czasu założenia Towarzystwa **w dziale ogniowym i gradowym** złr. **11,673.763·97,** **a w dziale życiowym** złr. **653.832·65.**

FABRYKA MASZYN

w Tarnowie przy ul. Krakowskiej

naprzeciw dworca kolejowego

wyrabia kotły parowe, zbiorniki na wodę i spirytus, chłodniki, wodociągi, pompy, sikawki, maszyny rolnicze. Przyjmuje do naprawy narzędzia rolnicze, jakoteż wszelkie maszyny i roboty w zakresie ślusarstwa.

Urządza najnowsze oświetlenia gazem acetylenowym systemu szwajcarskiego dla miast. fabryk i pojedyńczych domów.

Z wysokim szacunkiem

BOLESŁAW KOSZYK.

Władysław Delekta

CUKIERNIA w TARNOWIE.

Wyroby pierwszej jakości:

Cukry wyborowe z naturalnemi smakami (mięszane) w pudełku
Karmelki w rozmaitych gatunkach
Owoce kandyzowane własne (Fruits-glaces)
Owoce francuskie i owoce kijowskie — Ananas w kawałkach
Czekoladki nadziewane — Czekoladki kremowe jasne
Herbatniki (Petit-Fours)
Karmelki czekoladowe i śmietankowe z wanilią
Konserwy zawijane w smakach owocowych.

>> Kompoty i konfitury. <<

Wielki wybór paryskich bombonierek, pudełek, koszyczków i kartonów w najnowszym guście.

Na zamówienie! ***Torty w rozmaitych gatunkach*** Na zamówienie!

Wszelkie zamówienia miejscowe i na prowincyę wykonuje się jak najstaranniej.

Proszek przeciwko hemoroidom

zapewnia skuteczną pomoc, uśmierza i usuwa zupełnie hemoroidy, krwawienie kiszki odchodowej, węzły hemoroidalne. Tylko do zewnętrznego użycia, nie przeszkadzający pracom zawodowym. Bliższe szczegóły podaje sposób użycia. Każde pudełko musi być moim podpisem zaopatrzone. Każde pudełko franco kosztuje 4 złr. Prawdziwe do nabycia jedynie w Aptece pod Aniołem stróżem A. Thierry w Pregrada przy Rohitsch-Sauerbrunn.

Prawdziwa angielska pomada do ochrony skóry

nie zawiera żadnych szkodliwych ani zakazanych pierwiastków, działa szybko i pewnie, przeciw wszelkim słabościom skórnym, chroni od szkodliwych wpływów powietrza i promieni słonecznych. Usuwa cudownie wszelkie nieczystości skóry na twarzy i na całem ciele, jak: **piegi plamy wątrobiane, wągry** itp., szorstkość i pękanie skóry, szorstkie i czerwone ręce czyni białemi i delikatnemi i przy dłuższem użyciu nadaje twarzy młodocianą świeżość i delikatność, a skórze ciała wogóle różowy kolor. Każdego wieczora przed udaniem się na spoczynek posmarować nią lekko twarz i te części ciała, które się chce odmłodzić i utrzymać delikatnemi, na ręce ubrać rękawiczki i zostawić wszystko działaniu pomady przez noc. Rano zmyć wszystko świeżą zimną wodą i dobrem naturalnem mydłem (najlepiej mojem mydłem boraksowem).

Każdy słoik musi mieć na przykrywce wytłoczoną firmę: **Apteka pod Aniołem stróżem A. Thierry w Pregrada.**

Jeden słoik prawdziwej angielskiej pomady cudownej kosztuje 1 koronę 60 groszy.
Mydło boraksowe 80 groszy. Za porto i skrzynkę osobno 80 groszy.

Sporządzona wedle oryginalnych recept angielskich w Aptece pod Aniołem Stróżem A. Thierry w Pregrada koło Rohitsch-Sauerbrunn.

PASTYLKI HEMATYNOWE

sporządzone wedle oryginalnej recepty francuskiej z prawdziwego extraktu mięsnego Liebiga w połączeniu z innemi chemicznemi substancyami. Jest to najpewniejszy środek do zwalczenia błednicy, niedokrewności i wynikających z tego chorób. Przyczyniają się one do wytworzenia krwi i odżywiania. Przy wszelkich oznakach poczynającej się błednicy i niedokrewności, objawiających się zmęczeniem i osłabieniem muskułów, biciem serca, trudnym oddechem, złem trawieniem i kurczami żołądkowymi, zawrotem i bolem głowy i t. p., nie należy zaniedbać zawczasu zapobiedz postępom tej choroby i z całem zaufaniem zamówić hematynowe pastylki, które są jedynie pewnym i skutecznym środkiem na błednicę i niedokrewność.

Na każde zamówienie sporządza świeże te pastylki hematynowe **Apteka pod Aniołem stróżem A. Thierry w Pregrada koło Rohitsch-Sauerbrunn.**
Pudełko kosztuje 3 korony 40 groszy, a za porto i opakowanie dopłaca się 60 groszy.

Każde pudełko musi być zaopatrzone własnoręcznym podpisem wytwórcy.

DIGESTIV.

Prawdziwy angielski uniwersalny proszek do potraw i trawienia
Aptekarza A. Thierry w Pregrada koło Rohitsch-Sauerbrunn.

Nieprześcigniony środek domowy, wzmacnia żołądek, wzbudza apetyt, ułatwia trawienie, odżywia i wzmacnia organizm, usuwa wszelkie przeszkody trawienia; zaleca się po użyciu zbyt wielkiej ilości i zbyt ostrych, tłustych wzdymających potraw i napoi. Czyści także krew i zapobiega powstawaniu i rozwojowi wielu narządów trawienia.

Używa się tego proszku 1—2 łyżeczek od kawy w kwadrans po każdym obiedzie w szklance wody lub też lepiej w szklance wina stołowego, poczem popija się jeszcze pół szklanki wody lub wina.

Pudełko kosztuje 2 korony — na porto i opakowanie dołącza się 80 groszy. Każde pudełko musi być zaopatrzone własnoręcznym podpisem wytwórcy „Thierry Adolf".

Gdzie niema składu tego wybornego proszku do potraw, najlepiej zamawiać wprost pod adresem:

Apteka pod Aniołem stróżem A. Thierry w Pregrada koło Rohitsch-Sauerbrunn.

Wszystkie te preparaty są jedynie prawdziwe do nabycia w Aptece pod Aniołem stróżem A. Thierry w Pregrada koło Rohitsch-Sauerbrunn.

KSIĘGARNIA POLSKA

we Lwowie, plac Maryacki l. 11.

poleca na spłaty miesięczne

WYDAWNICTWA WŁASNE.

„Biblioteka Mrówki"

Najtańsze wydawnictwo polskie, obejmuje arcydzieła literatury naszej i obcej, zawiera: utwory klasyczne, historyczne, powieści, poezye, podróże i t. p.

Dotychczas wyszło przeszło 300 numerów. — Szczegółowe spisy bezpłatnie.

„Biblioteka Księgarni Polskiej"

Wydania krytyczne z objaśnieniami i uwagami, korekta staranna, papier dobry, oryginalna oprawa trwała i zdobna w złote i kolorowe wyciski.

Tom I-IV. Dzieła Mickiewicza

4 tomy z 4-ma portretami poety i 4-ma podobiznami autografów.

Cena w ozdobnej oprawie **6** złr.

Tom V-X. Dzieła Słowackiego

6 tomów z 7-ma portretami a 4-ma rysunkami poety w heliograwurze i 4-ma podobiznami autografów.

Cena **10 złr.**, w oprawie **12** złr.

Wydanie tanie w 4 tomach.

Cena *4 złr.* w oprawie 6 złr.

Tom XI-XX. Dzieła Szekspira

10 tomów, z portretem autora.

Cena **12 złr.** w oprawie **16** złr.

Nabywać też można każdy tom oddzielnie, lub zeszytami po 15 ct.

Tom XXI-XXV. Dzieła Aleksandra hr. Fredry

5 tomów, z portretem i podobizną pisma poety.

Cena **4 złr.**, w oprawie **6** złr.

Nabywać też można zeszytami po 15 ct.

Pod prasą:

Tom XXVI-XXVIII. Listy Juliusza Słowackiego.

Pierwsze wydanie krytyczne z autografów, z objaśnieniami **Leopolda Méyeta.**

Pierwszy zeszyt wyjdzie z początkiem 1898 roku.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Oprócz tu wymienionych preparatów, jest jeszcze wiele innych, w austryackich gazetach ogłaszanych, krajowych i zagranicznych farmaceutycznych specyalności, częścią w zapasie, częścią — jeśli ich niema na składzie — na życzenie szybko i tanio dostarczanych. ***Przesyłka przez pocztę*** załatwiana bywa szybko za poprzedniem nadesłaniem należytości pieniężnej, większe zamówienia także za zaliczką.

Przy poprzedniem nadesłaniu należytości (najlepiej za pośrednictwem przekazu pocztowego) wynosi porto znacznie taniej, aniżeli przy przesyłce za zaliczką.

Marka ochronna: **Kotwica.**

Liniment. Capsici comp.

z apteki Richtera w Pradze.

Ten wielokrotnie doświadczony środek domowy używanym bywa z jak najlepszym skutkiem jako **odciągające**, **zapobiegające** i **uśmierzające** nacieranie. Szczególnie zalecanym bywa takim osobom, które dużo na wolnem przebywają powietrzu, a wystawione na częstą jego zmianę łatwo podlegają zaziębieniu, a więc **ekonomom, leśniczym, strzelcom, rolnikom, rybakom** i t. d. a także **górnikom,** którzy na rozmaite nieszczęśliwe narażeni są wypadki.

Wielką zaletą Liniment. Capsici comp. z „kotwicą" jest jego niska cena 40 kr., 70 kr. i 1 zlr. za butelkę, jest więc każdemu przystępną i nikt nie powinien zaniedbywać przy zaziębieniu i t. d. spróbować tego skutecznego środka domowego.

Omówiony ten środek domowy przyrządzanym bywa w sposób nadzwyczaj staranny w laboratoryum podpisanej apteki i każda butelka opatrzona jest czerwoną kotwicą, na którą przy kupnie zważać należy i nie pozwolić sobie podsunąć żadnego **naśladownictwa.**

Kto oryginalnego preparatu Richtera na miejscu otrzymać nie może, ten niech się uda wprost do

Richtera apteki pod złotym lwem w Pradze

ul. św. Elżbiety Nr. 5 nowy.

Przy kupnie sławnych

Kotwicznych skrzynek budowlanych

ceną 40 kr., 75 kr., 1 zlr. i wyżej, trzeba uważać na markę ochronną „kotwicę i każdą skrzynkę **bez** tej marki jako nieprawdziwą odrzucić. Illustrowany cennik wysyłają na żądanie bezpłatnie.

F. Ad. Richter & Cie. Wiedeń I.

Operngasse Nr. 16

